

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

**PODRĘCZNIK KWALIFIKOWANIA WYDATKÓW
objętych dofinansowaniem w ramach
Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020**

**WYTYCZNE PROGRAMOWE INSTYTUCJI ZARZĄDZAJĄCEJ
RPO WM 2014-2020**

OPRACOWANIE REDAKCYJNE:

**URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO
DEPARTAMENT ZARZĄDZANIA PROGRAMAMI OPERACYJNYMI**

SPIS TREŚCI

1 ROZDZIAŁ – WYKAZ SKRÓTÓW	5
2 ROZDZIAŁ – PODSTAWA PRAWNA	6
3 ROZDZIAŁ – SŁOWNICZEK POJEĆ.....	7
4 ROZDZIAŁ – CEL, ZAKRES REGULACJI ORAZ OBOWIĄZYWANIE PODRĘCZNIKA	12
5 ROZDZIAŁ – WSPÓLNE WARUNKI I PROCEDURY W ZAKRESIE KWALIFIKOWALNOŚCI PROJEKTÓW	16
5.1 ZASIĘG GEOGRAFICZNY KWALIFIKOWALNOŚCI	16
5.2 OCENA KWALIFIKOWALNOŚCI PROJEKTU	17
5.3 TRWAŁOŚĆ PROJEKTU	18
6 ROZDZIAŁ – WSPÓLNE WARUNKI I PROCEDURY W ZAKRESIE KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW.....	20
6.1 RAMY CZASOWE KWALIFIKOWALNOŚCI.....	20
6.1.1 Ramy czasowe kwalifikowalności, a zwrot kwot zatrzymanych	21
6.1.2 Ramy czasowe ponoszenia wydatków w przypadku instrumentów finansowych	22
6.2 OCENA KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKU	23
6.3 DOKUMENTOWANIE WYDATKÓW	24
6.4 ZASADA FAKTYCZNEGO PONIESIENIA WYDATKU	25
6.5 WYDATKI NIEKWALIFIKOWALNE.....	27
6.6 ZAMÓWIENIA UDZIELANE W RAMACH PROJEKTÓW	29
6.7 ZAKAZ PODWÓJNEGO FINANSOWANIA	38
6.8 FINANSOWANIE KRZYŻOWE (CROSS – FINANCING)	39
6.9 DOCHÓD WYGENEROWANY W TRAKCIE WDRAŻANIA PROJEKTU (DO CZASU JEGO UKOŃCZENIA)	40
6.10 WKŁAD NIEPIENIĘŻNY	41
6.11 OPŁATY FINANSOWE I INNE USŁUGI ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ PROJEKTU	43
6.12 TECHNIKI FINANSOWANIA ŚRODKÓW TRWAŁYCH ORAZ WARTOŚCI NIEMATERIALNYCH I PRAWNYCH.....	44
6.12.1 Zakup środków trwałych.....	45
6.12.2 Zakup wartości niematerialnych i prawnych	47
6.12.3 Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych	47
6.12.4 Leasing i inne techniki finansowania nie powodujące przeniesienia prawa własności lub natychmiastowego przeniesienia prawa własności.....	48
6.12.5 Umowa IRU	50
6.12.6 Inne techniki finansowania	50
6.13 PODATEK OD TOWARÓW I USŁUG (VAT) ORAZ INNE PODATKI I OPŁATY	50
6.14 KWALIFIKOWALNOŚĆ DZIAŁAŃ INFORMACYJNO-PROMOCYJNYCH	52
6.15 KOSZTY ZWIĄZANE Z ANGAŻOWANIEM PERSONELU	52
6.15.1 Stosunek pracy.....	55
6.15.2 Stosunek cywilnoprawny	57
6.15.3 Osoby samozatrudnione	58
6.15.4 Inne formy angażowania personelu projektu	58
6.16 PROJEKTY PARTNERSKIE	59

6.17 ZASADY KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW W RAMACH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH.....	59
6.17.1 Wydatki kwalifikowalne.....	59
6.17.2 Wydatki kwalifikowalne w przypadku łączenia instrumentów finansowych z dotacjami	60
6.17.3 Wydatki kwalifikowalne w ramach kosztów zarządzania i opłat za zarządzanie	61
6.17.4 Kryteria kwalifikowalności w ramach wsparcia przedsiębiorstw	61
6.18 PROJEKTY GRANTOWE	62
7 ROZDZIAŁ – SZCZEGÓŁOWE ZASADY KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW DLA EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO	63
7.1 DOKUMENTACJA NIEZBĘDNA DO PRZYGOTOWANIA PROJEKTU	63
7.2 PROJEKTY GENERUJĄCE DOCHÓD PO UKOŃCZENIU REALIZACJI	63
7.3 KOSZTY POŚREDNIE	65
7.4 ZAKUP NIERUCHOMOŚCI	68
7.4.1 Wydatki związane z nabyciem nieruchomości.....	70
7.5 ROBOTY BUDOWLANE.....	71
7.6 WYDATKI OPERACYJNE.....	72
8 ROZDZIAŁ – SZCZEGÓŁOWE WARUNKI I PROCEDURY KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW DLA EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO	74
8.1 KWALIFIKOWALNOŚĆ UCZESTNIKÓW PROJEKTU.....	74
8.2 PODSTAWOWE WARUNKI I PROCEDURY KONSTRUOWANIA BUDŻETU PROJEKTU FINANSOWANEGO ZE ŚRODKÓW EFS.....	75
8.3 KOSZTY POŚREDNIE W PROJEKTACH FINANSOWANYCH Z EFS	77
8.4 POZOSTAŁE UPROSZCZONE METODY ROZLICZANIA WYDATKÓW W PROJEKTACH FINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW EFS.....	79
8.4.1 Stawki jednostkowe.....	81
8.4.2 Kwoty ryczałtowe.....	82
8.4.3 Weryfikacja wydatków rozliczanych uproszczoną metodą	82
8.5 FINANSOWANIE KRZYŻOWE (<i>CROSS-FINANCING</i>) W PROJEKTACH FINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW EFS .	84
8.6 DODATKI LUB WYNAGRODZENIA WYPŁACANE PRZEZ STRONĘ TRZECIĄ W PROJEKTACH FINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW EFS	84
8.7 REGUŁA PROPORCJONALNOŚCI.....	85
9 RODZAJE WYDATKÓW KWALIFIKOWALNYCH/NIEKWALIFIKOWALNYCH W POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁANIACH / PODZIAŁANIACH DLA OSI PRIORYTETOWYCH	87

1 ROZDZIAŁ – WYKAZ SKRÓTÓW

Użyte w niniejszym Podręczniku skróty oznaczają:

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

EFSI – Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne

FIDIC – Międzynarodową Federację Inżynierów Konsultantów (fr. Federation Internationale Des Ingenieurs – Conseil)

FS – Fundusz Spójności

RPO WM – Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020

IK UP – Instytucję Koordynującą Umowę Partnerstwa

IP RPO WM – Instytucję Pośredniczącą w zarządzaniu Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020

IZ RPO WM – Instytucję Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Małopolskiego na lata 2014 -2020

IRU – nieodwoływalne prawo używania (ang. Indefeasible Right of Use)

KE – Komisja Europejska

KSR – Krajowe Standardy Rachunkowości

MŚP – mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa

NUTS 2 – poziom regionu (tj. województwa) określony w ramach Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) (Dz. Urz. UE L 154 z 21.06.2003 r., str. 320, z późn. zm.)

NUTS 3 – poziom podregionu (tj. zgrupowania kilku powiatów) określony w ramach Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS)

PO – program operacyjny, w tym krajowy i regionalny program operacyjny oraz program EWT

Pzp – ustawę z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2164, z późn. zm.)

SzOOP RPO WM – Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 w rozumieniu art. 2 pkt 25 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2016 r., poz. 217)

TFUE – Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

UP – Umowa Partnerstwa

UE – Unię Europejską

WE – Wspólnotę Europejską

2 ROZDZIAŁ – PODSTAWA PRAWNA

Niniejszy Podręcznik kwalifikowania wydatków objętych dofinansowaniem w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020, zwany dalej *Podręcznikiem*, został wydany na podstawie art. 7 ust. 1, ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2016 r., poz. 217), zwanej dalej ustawą wdrożeniową. *Podręcznik* stanowi wytyczne programowe Instytucji Zarządzającej RPO WM 2014-2020.

1. Warunki i procedury, o których mowa w niniejszym *Podręczniku* są zgodne w szczególności z:
 - a. przepisami Rozdziału III Kwalifikowalność wydatków i trwałość w Tytule VII Wsparcie finansowe z EFSI Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem ogólnym,
 - b. Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 289), zwanym dalej rozporządzeniem EFRR,
 - c. Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 470), zwanym dalej rozporządzeniem EFS,
 - d. Wytycznymi ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.

Użyte w Podręczniku określenia oznaczają:

1. **Beneficjent** – podmiot, o którym mowa w art. 2 pkt 10 lub w art. 63 rozporządzenia ogólnego; na potrzeby niniejszego *Podręcznika*, ilekroć jest mowa o beneficjencie, należy przez to rozumieć również partnera i podmiot upoważniony do ponoszenia wydatków wskazany we wniosku o dofinansowanie projektu, chyba, że dane uregulowania *Podręcznika* odnoszą się do beneficjenta jako strony umowy o dofinansowanie
2. **Chmura obliczeniowa** (ang. cloudcomputing) – model umożliwiający powszechny, wygodny, udzielany na żądanie dostęp za pośrednictwem sieci do wspólnej puli możliwych do konfiguracji zasobów przetwarzania (np. sieci, serwerów, przestrzeni przechowywania, aplikacji i usług), które można szybko dostarczyć i uwolnić przy minimalnym wysiłku zarządzania lub działań dostawcy usługi¹
3. **Dochód² wygenerowany w trakcie wdrażania projektu³** zgodnie z art. 65 ust. 8 rozporządzenia ogólnego – dochód, który nie został wzięty pod uwagę w czasie zatwierdzania projektu, wygenerowany wyłącznie podczas jego wdrażania, nie później niż w momencie złożenia przez beneficjenta wniosku o płatność końcową
4. **Dochód wygenerowany po zakończeniu projektu⁴** – dochód w rozumieniu art. 61 ust. 1 rozporządzenia ogólnego, tj. wpływy środków pieniężnych z bezpośrednich wpłat dokonywanych przez użytkowników za towary lub usługi zapewniane przez daną operację, jak np. opłaty ponoszone bezpośrednio przez użytkowników za użytkowanie infrastruktury, sprzedaż lub dzierżawę gruntu lub budynków lub opłaty za usługi, pomniejszone o wszelkie koszty operacyjne i koszty odtworzenia wyposażenia krótkotrwałego poniesione w okresie odniesienia; zalicza się do niego także oszczędności kosztów działalności osiągnięte przez operację, chyba że są skompensowane równoważnym zmniejszeniem dotacji na działalność⁵
5. **Dofinansowanie** – współfinansowanie UE lub współfinansowanie krajowe z budżetu państwa
6. **Duży projekt** – projekt, który zgodnie z art. 100 rozporządzenia ogólnego, obejmuje szereg robót, działań lub usług służący wykonaniu niepodzielnego zadania o sprecyzowanym charakterze gospodarczym lub technicznym, który posiada jasno

¹ Definicja przyjęta przez Krajowy Instytut Norm i Technologii Stanów Zjednoczonych (NIST)- <http://www.nist.gov/>

² Definicje dochodu o którym mowa w art. 61 oraz 65 rozporządzenia ogólnego są inne niż definicja dochodu wynikająca z krajowych przepisów o rachunkowości czy przepisów podatkowych

³ Szczegółowe znaczenie pojęć użytych w przedmiotowej definicji zostało określone w dokumentacji konkursowej określającej szczegółowe zasady w zakresie analizy finansowej i ekonomicznej

⁴ Szczegółowe znaczenie pojęć użytych w przedmiotowej definicji znajduje się w dokumencie pt. Wytyczne w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020 oraz w dokumentacji konkursowej określającej szczegółowe zasady w zakresie analizy finansowej i ekonomicznej

⁵ W związku z faktem, że art 61 ust 1 rozporządzenia ogólnego definiuje operacje generujące dochód po ukończeniu, dochód w tym ujęciu będzie występował jedynie w fazie operacyjnej projektu. Szczegółowe znaczenie pojęć użytych w przedmiotowej definicji znajduje się w dokumencie pt. Wytyczne w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020

określone cele i którego całkowite koszty kwalifikowalne przekraczają kwotę 50 000 000 EUR, a w przypadku operacji przyczyniających się do osiągnięcia celu tematycznego na mocy art. 9 pkt 7 akapit pierwszy (tj. promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej), którego całkowite koszty kwalifikowalne przekraczają kwotę 75 000 000 EUR

7. **Finansowanie krzyżowe (ang. cross-financing)** – tzw. zasadę elastyczności, o której mowa w art. 98 ust. 2 rozporządzenia ogólnego, polegającą na możliwości finansowania działań w sposób komplementarny ze środków EFRR i EFS, w przypadku, gdy dane działanie z jednego funduszu objęte jest zakresem pomocy drugiego funduszu
8. **Fundusze EFSI** – wspólne określenie dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego
9. **Fundusze strukturalne** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Europejski Fundusz Społeczny
10. **Instrument finansowy** – instrument, o którym mowa w art. 2 pkt 7 ustawy wdrożeniowej oraz w części drugiej w tytule IV rozporządzenia ogólnego
11. **Institucja uczestnicząca w realizacji RPO WM** – IZ RPO WM, IP RPO WM
12. **Institucja pośrednicząca** – instytucję, o której mowa w art. 2, pkt 9 ustawy wdrożeniowej
13. **Institucja zarządzająca** – instytucję, o której mowa w art. 125 rozporządzenia ogólnego
14. **IRU** – rzeczywiste, długookresowe (najczęściej na około 20 lat, aczkolwiek w praktyce stosowane są również umowy na krótszy okres) nabycie uprawnień do wyłącznego używania infrastruktury telekomunikacyjnej (najczęściej kanalizacji kablowej, kabla lub włókna światłowodowego), pozwalające na działanie przez nabywającego w sferze finansowo-księgowej, jak gdyby był właścicielem infrastruktury
15. **Komunikat Komisji** – komunikat wyjaśniający Komisji Europejskiej, dotyczący prawa wspólnotowego obowiązującego w dziedzinie udzielania zamówień, które nie są lub są jedynie częściowo objęte dyrektywami w sprawie zamówień publicznych (Dz. Urz. UE C 179 z 1 sierpnia 2006, str. 2)
16. **Korekta finansowa** – korektę o której mowa art. 2 pkt 12 ustawy wdrożeniowej, tj. kwotę, o jaką pomniejsza się współfinansowanie UE dla projektu lub programu operacyjnego w związku z nieprawidłowością indywidualną lub systemową
17. **Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa** – mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa w rozumieniu załącznika I do rozporządzenia Komisji (UE) Nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014, str. 1)

18. **Nieruchomości** – zgodnie z art. 46 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2016 r. poz. 380) części powierzchni ziemskiej stanowiące odrębny przedmiot własności (grunty), jak również budynki trwale z gruntem związane lub części takich budynków, jeżeli na mocy przepisów szczególnych stanowią odrębny od gruntu przedmiot własności
19. **Odbiorca ostateczny** – podmiot należący do grupy docelowej projektów finansowanych z EFRR lub FS (np. osoba fizyczna, osoba prawna, jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej), który będzie korzystał z działań realizowanych w ramach RPO WM; w przypadku instrumentów finansowych (współfinansowanych z EFS lub EFRR) oznacza osobę prawną lub fizyczną, która otrzymuje wsparcie finansowe z instrumentu finansowego
20. **Osoba samozatrudniona** – osobę fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą, która jest beneficjentem projektu i jednocześnie stanowi personel tego projektu
21. **Partner** – podmiot w rozumieniu art. 33 ust. 1 ustawy wdrożeniowej, który jest wymieniony w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu, realizujący wspólnie z beneficjentem (i ewentualnie innymi partnerami) projekt na warunkach określonych w umowie o dofinansowanie i porozumieniu albo umowie o partnerstwie i wnoszący do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe (warunki uczestnictwa partnera w projekcie określa IZ RPO WM). Zgodnie z *Podręcznikiem* jest to podmiot który ma prawo do ponoszenia wydatków na równi z beneficjentem chyba, że dane uregulowania *Podręcznika* odnoszą się do beneficjenta jako strony umowy o dofinansowanie
22. **Personel projektu** – osoby zaangażowane do realizacji zadań lub czynności w ramach projektu, które wykonują je osobiście, tj. w szczególności osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy lub wykonujące zadania lub czynności w ramach projektu na podstawie umowy cywilnoprawnej, osoby samozatrudnione w rozumieniu sekcji 6.15.3 *Podręcznika*, osoby współpracujące w rozumieniu art. 13 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121, z późn. zm.) oraz wolontariuszy wykonujących świadczenia na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 239, z późn. zm.)
23. **Pomoc de minimis** – pomoc zgodną z przepisami rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str. 1) oraz z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym w interesie gospodarczym (Dz. Urz. UE L nr 114 z 26.04.2012 r., str. 8)
24. **Program pomocowy** – akt normatywny spełniający przesłanki, o których mowa w art. 1 lit. d rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589 z dnia 13 lipca 2015 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 248 z 24.09.2015), tj. każdy akt

prawny, na podstawie którego, bez dodatkowych środków wykonawczych, można przyznać pomoc indywidualną przedsiębiorstwom określonym w sposób ogólny i abstrakcyjny w tym akcie oraz każdy akt prawny, na którego podstawie przedsiębiorstwu lub przedsiębiorstwom można przyznać pomoc niezwiązaną z konkretnym projektem na czas nieokreślony lub o nieokreślonej wysokości

25. **Projekt** – przedsięwzięcie w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy wdrożeniowej, zmierzające do osiągnięcia założonego celu określonego wskaźnikami, z określonym początkiem i końcem realizacji, zgłoszone do objęcia albo objęte współfinansowaniem UE jednego z funduszy strukturalnych w ramach RPO WM
26. **Projekt partnerski** – projekt w rozumieniu art. 33, 34 ustawy wdrożeniowej
27. **Regionalna pomoc inwestycyjna** – pomoc, o której mowa w art. 14 rozporządzenia KE nr 651/2014
28. **Środki trwałe** – zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2013 r. poz. 330, z późn. zm.), z zastrzeżeniem inwestycji, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 17 tej ustawy, rzeczowe aktywa trwałe i zrównane z nimi, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki organizacyjnej; zalicza się do nich w szczególności: nieruchomości – w tym grunty, prawo użytkowania wieczystego gruntu, budowle i budynki, a także będące odrębną własnością lokale, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego, maszyny, urządzenia, środki transportu i inne rzeczy, ulepszenia w obcych środkach trwałych, inwentarz żywy
29. **Uczestnik projektu** – osoba fizyczna lub podmiot w rozumieniu Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020 bezpośrednio korzystające z interwencji EFS
30. **Umowa o dofinansowanie** – decyzję, o której mowa w art. 2 pkt 2 ustawy wdrożeniowej, tj. decyzję podjętą przez jednostkę sektora finansów publicznych, która stanowi podstawę dofinansowania projektu, w przypadku gdy ta jednostka jest jednocześnie wnioskodawcą lub umowę, o której mowa w art. 2 pkt 26 ustawy wdrożeniowej, tj. umowę o dofinansowanie projektu tzn. umowę zawartą między właściwą instytucją a wnioskodawcą, którego projekt został wybrany do dofinansowania, zawierającą co najmniej elementy, o których mowa w art. 206 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.), lub porozumienie, o którym mowa w art. 206 ust. 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, zawarte między właściwą instytucją a wnioskodawcą, którego projekt został wybrany do dofinansowania
31. **Umowa o partnerstwie** – umowę lub porozumienie, o których mowa w art. 34 oraz w art. 33 ust. 5 ustawy wdrożeniowej, określające w szczególności: przedmiot porozumienia albo umowy, prawa i obowiązki stron, zakres i formę udziału poszczególnych partnerów w projekcie, partnera wiodącego uprawnionego do reprezentowania pozostałych partnerów projektu, sposób przekazywania dofinansowania na pokrycie kosztów ponoszonych przez poszczególnych partnerów

projektu umożliwiający określenie kwoty dofinansowania udzielonego każdemu z partnerów, sposób postępowania w przypadku naruszenia lub niewywiązania się stron z porozumienia lub umowy

32. **Wartości niematerialne i prawne** – o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości z zastrzeżeniem inwestycji, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 17 tej ustawy, nabyte przez jednostkę, zaliczane do aktywów trwałych, prawa majątkowe nadające się do gospodarczego wykorzystania, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, przeznaczone do używania na potrzeby jednostki, a w szczególności: autorskie prawa majątkowe, prawa pokrewne, licencje, koncesje, prawa do wynalazków, patentów, znaków towarowych, wzorów użytkowych oraz zdobniczych, know-how; w przypadku wartości niematerialnych i prawnych oddanych do używania na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub leasingu, wartości niematerialne i prawne zalicza się do aktywów trwałych jednej ze stron umowy, zgodnie z warunkami określonymi w ustawie o rachunkowości⁶
33. **Wkład własny** – środki finansowe i wkład niepieniężny zabezpieczone przez beneficjenta, które zostaną przeznaczone na pokrycie wydatków kwalifikowalnych i nie zostaną beneficjentowi przekazane w formie dofinansowania (różnica między kwotą wydatków kwalifikowalnych a kwotą dofinansowania przekazaną beneficjentowi, zgodnie ze stopą dofinansowania dla projektu⁷)
34. **Właściwa instytucja będąca stroną umowy** – instytucję, która jest uprawniona do zawarcia lub zawarła z beneficjentem umowę o dofinansowanie, projektu albo jest uprawniona do podjęcia lub podjęła decyzję o dofinansowaniu projektu, tj. odpowiednio IZ RPO WM, IP RPO WM
35. **Wnioskodawca** – zgodnie z definicją w art. 2 pkt 28 ustawy wdrożeniowej podmiot, który złożył wniosek o dofinansowanie projektu
36. **Wniosek o dofinansowanie** – dokument, w którym zawarty jest opis projektu lub przedstawione w innej formie informacje na temat projektu, na podstawie których dokonuje się oceny spełnienia przez ten projekt kryteriów wyboru projektu; za integralną część wniosku o dofinansowanie uznaje się wszystkie jego załączniki
37. **Wydatek kwalifikowalny** – wydatek lub koszt poniesiony w związku z realizacją projektu w ramach RPO WM, który spełnia kryteria refundacji, rozliczenia (w przypadku systemu zaliczkowego) zgodnie z umową o dofinansowanie
38. **Wydatek niekwalifikowalny** – każdy wydatek lub koszt poniesiony w ramach projektu, który nie jest wydatkiem kwalifikowalnym
39. **Współfinansowanie krajowe z budżetu państwa** – zgodnie z art. 2 pkt 30 ustawy wdrożeniowej, środki budżetu państwa nie pochodzące z budżetu środków europejskich, o którym mowa w art.117 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach

⁶W przypadku wartości niematerialnych i prawnych oddanych do używania na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub leasingu, wartości niematerialne i prawne zalicza się do aktywów trwałych jednej ze stron umowy, zgodnie z warunkami określonymi w ust. 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r o rachunkowości . Do wartości niematerialnych i prawnych zalicza się również nabytą wartość firmy oraz koszty zakończonych prac rozwojowych.

⁷Stopa dofinansowania dla projektu rozumiana jako % dofinansowania wydatków kwalifikowalnych

publicznych, wypłacane na rzecz beneficjenta albo wydatkowane przez państwową jednostkę budżetową w ramach projektu, z wyłączeniem podlegających refundacji przez Komisję Europejską środków budżetu państwa przeznaczonych na realizację projektów pomocy technicznej, projektów w ramach programów EWT oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 4 lit. b tiret drugi ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych

40. **Współfinansowanie UE** – zgodnie z art. 2 pkt 31 ustawy wdrożeniowej, środki pochodzące z budżetu środków europejskich, o którym mowa w art. 117 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, oraz podlegające refundacji przez Komisję Europejską środki budżetu państwa przeznaczone na realizację projektów pomocy technicznej, wypłacane na rzecz beneficjenta albo wydatkowane przez państwową jednostkę budżetową w ramach projektu – w przypadku krajowego lub regionalnego programu operacyjnego oraz środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego pochodzące z budżetu programu EWT, wypłacane na rzecz beneficjenta w ramach projektu - w przypadku programu EWT
41. **Zamówienie** umowę odpłatną, zawartą zgodnie z warunkami wynikającymi z Pzp, albo z umowy o dofinansowanie projektu pomiędzy zamawiającym a wykonawcą której przedmiotem są usługi, dostawy lub roboty budowlane przewidziane w projekcie realizowanym w ramach RPO WM
42. **Zamówienie sektorowe** – zamówienie w rozumieniu art. 132 ust. 1 ustawy PZP
43. **Zatwierdzony wniosek o dofinansowanie** – wniosek spełniający kryteria wyboru projektów, przyjęty do realizacji, umieszczony na liście ocenionych projektów zatwierdzonej przez właściwą instytucję, W przypadku zmian w projekcie dokonanych w trakcie jego realizacji, zatwierdzonym wnioskiem o dofinansowanie jest wersja wniosku zmieniona i zatwierdzona na warunkach określonych w umowie o dofinansowanie.

4 ROZDZIAŁ – CEL, ZAKRES REGULACJI ORAZ OBOWIĄZYWANIE PODRĘCZNIKA

1. Niniejszy *Podręcznik* dotyczy kwalifikowalności wydatków dla projektów współfinansowanych ze środków krajowych i unijnych w ramach RPO WM (z wyłączeniem osi priorytetowej 13. Pomoc techniczna)
2. Do osi priorytetowej 13. Pomoc techniczna zastosowanie mają wytyczne ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego w zakresie wykorzystania środków pomocy technicznej na lata 2014-2020 oraz wytyczne ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz dokument precyzujący zasady realizacji Pomocy Technicznej RPO WM na lata 2014-2020.
3. Podręcznik jest zgodny z postanowieniami wytycznych ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu

Spójności na lata 2014-2020 oraz powieła i uzupełnia warunki i procedury w nich określone.

4. *Podręcznik* ma zastosowanie do wydatków ponoszonych w ramach współfinansowania krajowego, współfinansowania ze środków unijnych oraz wkład własnego w ramach realizacji projektu współfinansowanego z funduszy strukturalnych lub z Funduszu Spójności.
5. *Podręcznik* nie ma zastosowania do wydatków ponoszonych przez uczestników projektów i ostatecznych odbiorców, z zastrzeżeniem podrozdziału dotyczącego projektów grantowych.
6. Warunki i procedury pomniejszania wydatków kwalifikowalnych o dochód wygenerowany po zakończeniu projektu są określone w wytycznych ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020 oraz szczegółowych zasadach w zakresie analizy finansowej i ekonomicznej, określonych przez IZ/IP RPO WM w dokumentacji konkursowej/dokumentacji dla projektów pozakonkursowych.
7. Warunki i procedury określone w niniejszym *Podręczniku*, są zgodne z odpowiednimi przepisami unijnymi i krajowymi oraz wytycznymi horyzontalnymi, w tym w szczególności z:
 - a. rozporządzeniem ogólnym;
 - b. rozporządzeniem EFRR;
 - c. rozporządzeniem EFS.
8. W przypadku projektów objętych zasadami pomocy publicznej w rozumieniu Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (art. 93, art. 106 ust. 2, art. 107 ust. 2 i 3), za kwalifikowalne mogą być uznane tylko te wydatki, które spełniają łącznie warunki określone w *Podręczniku* i warunki wynikające z odpowiednich regulacji w zakresie pomocy publicznej⁸, przyjętych na poziomie unijnym lub krajowym. Dla celów *Podręcznika* uznaje się, że pomoc publiczna obejmuje także pomoc de minimis. Regulacje w zakresie pomocy publicznej są nadrzędne w stosunku do postanowień *Podręcznika*.
9. Właściwa instytucja będąca stroną umowy, w postanowieniach tej umowy, zobowiązuje beneficjenta do stosowania aktualnego *Podręcznika*, z zastrzeżeniem pkt 10-13.
10. Na moment dokonywania oceny projektu do oceny kwalifikowalności wydatków stosuje się aktualną wersję *Podręcznika*, pod warunkiem, że w przypadku zmiany *Podręcznika* zostanie ona dokonana przed końcem terminu składania wniosków, a wnioskodawcy będą mieli możliwości (formalną i faktyczną) wycofania wniosku i złożenia go ponownie z uwzględnieniem zmienionych zasad, z zastrzeżeniem pkt 11 i 12.

⁸Należą do nich m.in. rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art 107 i 108 Traktatu (Dz Urz UE L 187/1 z 26 6 2014, str 1), rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1370/2007 z 23 października 2007 r. dotyczące usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70 (Dz. Urz. UE 2007 L 315/1) oraz decyzja Komisji z 20 grudnia 2011 r. w sprawie stosowania art. 106 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych, przyznanej przedsiębiorstwom zobowiązanym do wykonywania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym (Dz. Urz. UE 2012 L 7/3)

11. Do oceny kwalifikowalności poniesionych wydatków stosuje się wersję *Podręcznika* obowiązującą w dniu poniesienia wydatku⁹, z uwzględnieniem pkt 12 i 13.
12. Do oceny prawidłowości umów zawartych w ramach realizacji projektu w wyniku przeprowadzonych postępowań, stosuje się wersję *Podręcznika* obowiązującą w dniu wszczęcia postępowania, które zakończyło się zawarciem danej umowy. Wszczęcie postępowania jest tożsame z publikacją ogłoszenia o wszczęciu postępowania lub zamiarze udzielenia zamówienia, o których mowa w podrozdziale 6.6 *Podręcznika*, lub o prowadzonym naborze pracowników na podstawie stosunku pracy, pod warunkiem, że beneficjent udokumentuje publikację ogłoszenia o wszczęciu postępowania.
13. W przypadku, gdy ogłoszona w trakcie realizacji projektu (po podpisaniu umowy o dofinansowanie) wersja *Podręcznika* wprowadza rozwiązania korzystniejsze dla beneficjenta, warunki ewentualnego ich stosowania w odniesieniu do wydatków poniesionych przed dniem stosowania nowej wersji *Podręcznika* określa IOK w umowie o dofinansowanie.
14. Każda wersja *Podręcznika* jest stosowana nie wcześniej niż od dnia ogłoszenia komunikatu IZ RPO WM opublikowanego w Wojewódzkim Dzienniku Urzędowym. Termin ten należy każdorazowo określić w treści komunikatu. Komunikat zawiera dodatkowo adres strony internetowej i portalu, na których zostanie zamieszczona treść *Podręcznika*.
15. Dostosowanie postanowień *Podręcznika* do nowo wprowadzonych Wytocznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014- 2020 jest przeprowadzane przez IZ RPO WM w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od daty wskazanej w komunikacie ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego.
16. Zmiana *Podręcznika* nie powoduje konieczności aktualizacji zatwierdzonych wniosków o dofinansowanie.
17. IP/ IZ RPO WM zapewnia, aby każdy zainteresowany podmiot, mógł zwrócić się na piśmie z prośbą o dokonanie indywidualnej interpretacji postanowienia *Podręcznika* w zakresie kwalifikowania wydatków obowiązujących w ramach RPO WM dla konkretnego stanu faktycznego. W pierwszej kolejności pytania należy kierować do właściwej instytucji będącej stroną umowy o dofinansowanie. W przypadku wątpliwości dotyczącej rozstrzygnięcia danej kwestii, przed udzieleniem odpowiedzi instytucja ta powinna zwrócić się do IZ RPO WM. W sytuacji, gdy zainteresowany podmiot nie zgadza się z interpretacją wydaną przez IP RPO WM, a IP RPO WM odmówiła skierowania pytania do IZ RPO WM, może on zwrócić się bezpośrednio do IZ RPO WM. W takiej sytuacji IZ RPO WM, do której wpłynęło zapytanie o interpretację, powinna o tym fakcie poinformować IP RPO WM, a następnie przekazać jej do wiadomości udzieloną odpowiedź.

⁹Więcej w rozdziale pn. *Zasada faktycznego poniesienia wydatku*

18. IZ RPO WM może zwrócić się na piśmie do IK UP z prośbą o dokonanie interpretacji postanowień wytycznych ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020. IP RPO WM ma możliwość zwrócenia się do IK UP o dokonanie interpretacji ww. wytycznych wyłącznie za pośrednictwem IZ RPO WM. IK UP zapewnia, by interpretacja wytycznych była przekazana do wiadomości wszystkich IZ PO.

5 ROZDZIAŁ – WSPÓLNE WARUNKI I PROCEDURY W ZAKRESIE KWALIFIKOWALNOŚCI PROJEKTÓW

5.1 Zasięg geograficzny kwalifikowalności

Zgodnie z art. 70 ust 1. rozporządzenia 1303/2013, z późn. zm. jako generalną zasadę przyjmuje się, iż projekt współfinansowany z funduszy strukturalnych musi być realizowany w granicach administracyjnych obszaru objętego programem, w ramach którego jest realizowany tj. w przypadku programów regionalnych – w regionie, którego dotyczy dany program (NUTS II). Oznacza to, iż projekt współfinansowany w ramach RPO WM musi być realizowany w granicach administracyjnych województwa małopolskiego.

Zasięg geograficzny kwalifikowalności dla EFRR

1. IZ RPO WM może zgodzić się, aby projekt był realizowany poza obszarem objętym RPO WM, ale na terytorium UE, pod warunkiem że spełnione są jednocześnie wszystkie następujące warunki:
 - a. projekt przynosi korzyść dla obszaru objętego RPO WM,
 - b. łączna kwota przydzielona w ramach RPO WM projektom zlokalizowanym poza obszarem objętym RPO WM nie przekracza 15% wsparcia z EFRR na poziomie osi priorytetowej,
 - c. Komitet Monitorujący RPO WM (KM RPO WM) wyraził zgodę na projekt lub rodzaje projektów, których to dotyczy,
 - d. obowiązki IZ RPO WM w odniesieniu do zarządzania, kontroli i audytu projektu są pełnione przez organy odpowiedzialne za RPO WM, w ramach którego udziela się wsparcia danemu projektowi, lub organy te zawierają umowy z organami na obszarze, na którym dany projekt jest realizowany.
2. W przypadku projektów dotyczących działań promocyjnych wydatki mogą być ponoszone poza terytorium UE, pod warunkiem, że projekt przynosi korzyść dla obszaru objętego programem oraz obowiązki IZ RPO WM w odniesieniu do zarządzania, kontroli i audytu projektu są pełnione przez organy odpowiedzialne za RPO WM, w ramach którego udziela się wsparcia danemu projektowi, lub organy te zawierają umowy z organami na obszarze, na którym dany projekt jest realizowany.

Zasięg geograficzny kwalifikowalności dla EFS

1. Projekty w ramach EFS są realizowane wyłącznie na terytorium kraju, z zastrzeżeniem pkt 2-3.
2. Projekty w ramach EFS są realizowane na obszarze objętym RPO WM, przy czym:
 - a. projekty skierowane do osób fizycznych w ramach RPO WM obejmują osoby mieszkające w rozumieniu Kodeksu cywilnego lub pracujące lub uczące się na terenie Województwa Małopolskiego, chyba że kryterium wyboru projektu stanowi inaczej;

- b. projekty skierowane do MŚP w ramach RPO WM obejmują przedsiębiorstwa z siedzibą, filią, delegaturą lub jednostką organizacyjną na terenie Województwa Małopolskiego, chyba że kryterium wyboru projektu stanowi inaczej;
 - c. kwalifikowalność terytorialną pozostałych uczestników projektu reguluje IZ RPO WM w kryterium wyboru projektu.
3. IZ RPO WM może zgodzić się, aby projekt był realizowany poza obszarem objętym RPO WM, ale na terytorium UE, pod warunkiem że spełnione są wszystkie następujące warunki:
- a. projekt przynosi korzyść dla obszaru objętego RPO WM,
 - b. obowiązki IZ /IP RPO WM w odniesieniu do zarządzania, kontroli i audytu, dotyczące projektów, są wypełniane przez te instytucje lub inne instytucje wskazane przez IZ RPO WM spełniające wymogi w odniesieniu do zarządzania, kontroli i audytu dotyczące danego projektu,
 - c. jest to uzasadnione celem projektu, przy czym jest konieczne wyraźne uwzględnienie tego we wniosku o dofinansowanie (ze wskazaniem możliwie szczegółowo planowanego miejsca realizacji projektu) i przedstawienie odpowiedniego uzasadnienia.

5.2 Ocena kwalifikowalności projektu

1. Ocena kwalifikowalności projektu następuje na etapie oceny wniosku o dofinansowanie i polega na sprawdzeniu, czy przedstawiony projekt może stanowić przedmiot dofinansowania w ramach RPO WM.
2. Projekt kwalifikuje się do dofinansowania, jeżeli spełnia łącznie co najmniej następujące przesłanki:
 - a. został złożony przez wnioskodawcę uprawnionego lub osobę uprawnioną w imieniu wnioskodawcy do złożenia wniosku o dofinansowanie w ramach danej osi priorytetowej, działania lub poddziałania,
 - b. jest zgodny z RPO WM oraz SzOOP RPO WM i regulaminem konkursu lub dokumentacją dotyczącą projektów pozakonkursowych,
 - c. przyczynia się do realizacji szczegółowych celów danej osi priorytetowej, działania lub poddziałania,
 - d. jest zgodny z horyzontalnymi politykami Unii Europejskiej, określonymi w rozporządzeniu ogólnym,
 - e. spełnia kryteria wyboru obowiązujące w danym konkursie lub kryteria obowiązujące dla projektów pozakonkursowych, zatwierdzone przez KM RPO WM,
 - f. jest zgodny z obowiązującymi przepisami prawa unijnego oraz krajowego.
3. Fakt, że dany projekt kwalifikuje się do dofinansowania w ramach RPO WM nie oznacza, że wszystkie wydatki poniesione podczas jego realizacji będą uznane za kwalifikowalne.
4. W przypadku, gdy dofinansowanie w ramach projektu stanowi pomoc publiczną, ocena kwalifikowalności projektu uwzględnia także przepisy obowiązujące wnioskodawcę w przedmiotowym zakresie.

5.3 Trwałość projektu

1. Zachowanie trwałości projektu obowiązuje w odniesieniu do współfinansowanej w ramach projektu infrastruktury¹⁰ lub inwestycji produkcyjnych.¹¹
2. Zgodnie z postanowieniami art. 71 rozporządzenia ogólnego, trwałość projektów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych musi być zachowana przez okres 5 lat (3 lat w przypadku MŚP – w odniesieniu do projektów, z którymi związany jest wymóg utrzymania inwestycji lub miejsc pracy) od daty płatności końcowej na rzecz beneficjenta, z zastrzeżeniem pkt 8, a w przypadku, gdy przepisy regulujące udzielanie pomocy publicznej wprowadzają inne wymogi w tym zakresie, wówczas stosuje się okres ustalony zgodnie z tymi przepisami.
3. Za datę płatności końcowej, o której mowa w pkt 2, uznaje się:
 - a. w przypadku, gdy w ramach rozliczenia wniosku o płatność końcową beneficjentowi przekazywane są środki – datę obciążenia rachunku płatnika,
 - b. w pozostałych przypadkach – datę zatwierdzenia wniosku o płatność końcową.
4. W przypadku projektów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych, nie dotyczących inwestycji w infrastrukturę lub inwestycji produkcyjnych, zachowanie trwałości projektu oznacza utrzymanie inwestycji lub miejsc pracy zgodnie z obowiązującymi zasadami pomocy publicznej.
5. Z uwzględnieniem pkt. 4, w przypadku niektórych typów projektów podlegających współfinansowaniu w ramach RPO WM, ze względu na ich specyfikę, nie ma zastosowania zasada trwałości.
6. Stwierdzenie naruszenia zasady trwałości oznacza konieczność zwrotu środków otrzymanych na realizację projektu, wraz z odsetkami liczonymi jak dla zaległości podatkowych, proporcjonalnie do okresu niezachowania obowiązku trwałości – w trybie określonym w art. 207 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.), chyba że przepisy regulujące udzielanie pomocy publicznej stanowią inaczej.
7. Naruszenie zasady trwałości następuje w sytuacji wystąpienia w okresie trwałości co najmniej jednej z poniższych przesłanek:
 - a. zaprzestano działalności produkcyjnej lub ją relokowano poza obszar wsparcia RPO WM,
 - b. nastąpiła zmiana własności (rozumiana jako rozporządzenie prawem własności) elementu współfinansowanej infrastruktury, która daje przedsiębiorstwu lub podmiotowi publicznemu nienależne korzyści,
 - c. nastąpiła istotna zmiana wpływająca na charakter projektu, jego cele lub warunki realizacji, która mogłaby doprowadzić do naruszenia jego pierwotnych celów.

¹⁰ „Infrastrukturę” na potrzeby tego postanowienia należy interpretować jako środki trwałe zdefiniowane w Słowniczku pojęć *Podręcznika*,

¹¹ W przypadku projektów finansowanych ze środków EFS warunek określony w tym punkcie ma zastosowanie do wydatków w ramach cross-finansingu w rozumieniu podrozdziału 8.7 Wytucznych.

8. Naruszeniem zasady trwałości jest również (w przypadku inwestycji w infrastrukturę lub inwestycji produkcyjnych) przeniesienie w okresie 10 lat¹² od daty płatności końcowej działalności produkcyjnej poza obszar UE. Przedmiotowa zasada nie ma zastosowania w odniesieniu do MŚP.
9. Zasada trwałości nie ma zastosowania w przypadku:
 - a. instrumentów finansowych,
 - b. sytuacji, gdy beneficjent zaprzestał działalności z powodu ogłoszenia upadłości niewynikającej z oszukańczego bankructwa w rozumieniu przepisów w art. 71 rozporządzenia ogólnego.
10. W przypadku zaprzestania prowadzenia działalności przez beneficjenta, właściwa instytucja będąca stroną umowy o dofinansowanie sprawdza, czy w odniesieniu do tego beneficjenta ogłoszona została upadłość. Brak ogłoszenia upadłości (z wyłączeniem przypadku, o którym mowa w art. 13 ust. 1 ustawy z dn. 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2015 r. poz. 233) wobec beneficjenta, który zaprzestał prowadzenia działalności, oznacza naruszenie zasady trwałości.
11. W sytuacji, gdy wobec beneficjenta ogłoszona została upadłość, instytucja będąca stroną umowy – wykorzystując dostępne jej środki (zgodne z obowiązującymi przepisami prawa) przeprowadza weryfikację służącą ocenie, czy w danym przypadku występują przesłanki wskazujące, że upadłość mogła być skutkiem oszukańczego bankructwa. W przypadku zaistnienia podejrzenia, że upadłość beneficjenta mogła mieć charakter oszukańczy, instytucja jest zobowiązana do złożenia zawiadomienia o możliwości popełnienia czynu zabronionego w trybie art. 304 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.).
12. Oszukańcze bankructwo potwierdzone prawomocnym wyrokiem sądu oznacza naruszenie zasady trwałości projektu.

¹² W przypadku wystąpienia pomocy publicznej okres ten regulują właściwe przepisy odnoszące się do przedmiotowej kwestii

6 ROZDZIAŁ – WSPÓLNE WARUNKI I PROCEDURY W ZAKRESIE KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW

6.1 Ramy czasowe kwalifikowalności

1. Początkiem okresu kwalifikowalności wydatków jest 1 stycznia 2014 r., z zastrzeżeniem zasad określonych dla pomocy publicznej. W przypadku projektów rozpoczętych przed początkową datą kwalifikowalności wydatków, do współfinansowania kwalifikują się jedynie wydatki faktycznie poniesione od tej daty. Wydatki poniesione wcześniej nie stanowią wydatku kwalifikowalnego.
2. Kończącą datą kwalifikowalności wydatków jest 31 grudnia 2023 r.
3. W przypadku projektów objętych pomocą publiczną udzieloną na podstawie programu pomocowego albo poza programem pomocowym obowiązują ramy czasowe określone odpowiednio w tym programie pomocowym albo w akcie przyznającym pomoc.
4. Do współfinansowania ze środków UE nie można przedłożyć projektu, który został fizycznie ukończony (w przypadku robót budowlanych) lub w pełni zrealizowany (w przypadku dostaw i usług) przed przedłożeniem IZ/IP RPO WM wniosku o dofinansowanie w ramach RPO WM, niezależnie od tego, czy wszystkie dotyczące tego projektu płatności zostały przez beneficjenta dokonane – z zastrzeżeniem zasad określonych dla pomocy publicznej. Przez projekt ukończony/zrealizowany należy rozumieć projekt, dla którego przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie nastąpił odbiór ostatnich robót, dostaw lub usług przewidzianych do realizacji w jego zakresie rzeczowym.
5. W przypadku instrumentów finansowych właściwa instytucja nie udziela wsparcia na inwestycje, które zostały fizycznie ukończone lub w pełni wdrożone w dniu podjęcia decyzji inwestycyjnej, z zastrzeżeniem pkt. 4 sekcji 6.17.1. Pod pojęciem decyzji inwestycyjnej należy rozumieć podjęcie przez podmiot wdrażający instrument finansowy prawnie wiążącego zobowiązania do udzielenia ostatecznemu odbiorcy dofinansowania w ramach instrumentu finansowego.
6. W przypadku zmian w RPO WM, wydatki, które stają się kwalifikowalne dzięki zmianie RPO WM, kwalifikują się do współfinansowania dopiero od daty przedłożenia KE wniosku o zmianę RPO WM, lub w przypadku zmiany elementów RPO WM nieobjętych decyzją KE, od daty wejścia w życie decyzji wprowadzającej te zmiany w RPO WM.
7. Okres kwalifikowalności wydatków w ramach danego projektu określony jest w umowie o dofinansowanie, przy czym okres ten nie może wykraczać poza daty graniczne określone w pkt 1 i 2.
8. Okres kwalifikowalności wydatków w ramach projektu może przypadać na okres przed podpisaniem umowy o dofinansowanie albo podjęciem decyzji o dofinansowaniu, z zastrzeżeniem pkt 1 i 2. Właściwa instytucja będąca stroną umowy o dofinansowanie może ograniczyć możliwość kwalifikowania wydatków przed podpisaniem tej umowy, przy

czym ma obowiązek poinformowania o tym beneficjenta odpowiednio wcześniej (np. w przypadku projektów konkursowych – co najmniej w regulaminie konkursu).

9. Początkowa i końcowa data kwalifikowalności wydatków określona w umowie o dofinansowanie może zostać zmieniona w uzasadnionym przypadku, na pisemny wniosek beneficjenta, za zgodą właściwej instytucji będącej stroną umowy, na warunkach określonych w umowie o dofinansowanie.
10. W przypadku projektów współfinansowanych z EFS oraz w przypadku EFRR, o ile tak wynika z regulaminu konkursu czy też z dokumentacji dotyczącej naboru projektów pozakonkursowych, możliwe jest ponoszenie wydatków po okresie kwalifikowalności wydatków określonym w umowie o dofinansowanie, pod warunkiem, że wydatki te odnoszą się do okresu realizacji projektu, zostaną poniesione do 31 grudnia 2023 r. oraz zostaną uwzględnione we wniosku o płatność końcową. W takim przypadku wydatki te mogą zostać uznane za kwalifikowalne, o ile spełniają pozostałe warunki kwalifikowalności określone w *Podręczniku*¹³.
11. Wydatki poniesione przed podpisaniem umowy o dofinansowanie mogą zostać uznane za kwalifikowalne wyłącznie w przypadku spełnienia warunków kwalifikowalności określonych w *Podręczniku* i umowie o dofinansowanie.

6.1.1 Ramy czasowe kwalifikowalności, a zwrot kwot zatrzymanych¹⁴

1. W przypadku, gdy umowa między beneficjentem, a podmiotem wykonującym na jego rzecz roboty budowlane/dostawy/usługi przewiduje ustanowienie zabezpieczenia w formie tzw. kwoty zatrzymanej, może zdarzyć się, że termin wypłaty kwoty zatrzymanej przekroczy termin końcowej daty ponoszenia wydatków kwalifikowalnych określonej w umowie o dofinansowanie. W takiej sytuacji, aby wydatek stanowiący wypłatę kwoty zatrzymanej na rzecz wykonawcy mógł zostać uznany za wydatek kwalifikowalny, termin realizacji projektu powinien zostać tak określony, aby w okresie kwalifikowalności wydatków dla projektu uwzględniony był okres gwarancyjny, po upływie którego następuje wypłata kwoty zatrzymanej i by wypłata kwoty zatrzymanej nastąpiła przed upływem końcowego terminu ponoszenia wydatków kwalifikowalnych określonego w umowie o dofinansowanie.
2. W celu przyspieszenia terminu zwrotu kwoty zatrzymanej można dopuścić m.in. posłużenie się przez wykonawcę gwarancją instytucji finansowej. W takim przypadku wykonawca uzyskuje zwrot kwoty zatrzymanej (która w innym wypadku mogłaby zostać wypłacona np. dopiero po dwóch latach) w zamian za przedstawienie gwarancji instytucji finansowej na tę kwotę. Kwota zatrzymana, która została wypłacona wykonawcy, stanowi wydatek faktycznie poniesiony, może być zatem uznana za wydatek kwalifikowalny.

¹³ Przykładem wydatków ponoszonych najczęściej w oparciu o przedmiotowe postanowienie są składki odprowadzane przez beneficjenta-pracodawcę na ZUS, z tytułu wynagrodzeń współfinansowanych na końcowym etapie realizacji projektu

¹⁴ Kwota zatrzymana to jeden z rodzajów zabezpieczenia realizowanej umowy, polegający na wniesieniu przez wykonawcę/dostawcę/usługodawcę określonej kwoty pieniężnej na okres realizacji umowy albo przez zatrzymanie przez beneficjenta części kwoty należnej wykonawcy z każdej wystawianej przez niego faktury. Przykładowo beneficjent może zatrzymywać 5-10% płatności z kolejnych faktur, a zatrzymaną kwotę zwrócić w chwili zakończenia kontraktu i końcowego odbioru robót/towarów/usług od wykonawcy. Beneficjent może też zwrócić tylko część zatrzymanej kaucji gwarancyjnej, np. 50%, a pozostałą kwotę zatrzymać na zabezpieczenie usunięcia w terminie wad i usterek do czasu wydania dokumentu odbioru ostatecznego, tj. np. na okres udzielonej rękojmi lub roku od daty końcowego odbioru. Zawierane umowy często przewidują możliwość zamiany zatrzymanych kwot (gotówki) na gwarancję bankową albo inną formę zabezpieczenia

3. Zwrot kwoty zatrzymanej (faktyczne poniesienie wydatku) po upływie okresu kwalifikowalności wydatków w projekcie nie stanowi wydatku kwalifikowalnego.

6.1.2 Ramy czasowe ponoszenia wydatków w przypadku instrumentów finansowych

1. W przypadku instrumentów finansowych za kwalifikowalne mogą zostać uznane wydatki przewidziane do poniesienia po dniu 31 grudnia 2023 r., jeżeli zostaną ujęte we wniosku o płatność końcową oraz wpłacone na specjalny rachunek powierniczy, z którego będą wypłacane na rzecz ostatecznych odbiorców lub na pokrycie kosztów zarządzania lub opłat za zarządzanie.
2. Wydatki o których mowa w pkt. 1 dotyczą:
 - a. wydatków ukierunkowanych na wspieranie przedsiębiorstw poprzez instrumenty kapitałowe, które mają być dokonane w okresie nie przekraczającym 4 lat po upływie okresu kwalifikowalności. Takie wydatki mogą zostać poniesione tylko w przypadku łącznego spełnienia poniższych warunków:
 - i. umowa o dofinansowanie z podmiotem wdrażającym instrument kapitałowy, który udziela bezpośredniego wsparcia na rzecz kwalifikowalnych przedsiębiorstw, została podpisana przed dniem 31 grudnia 2017 r.,
 - ii. podmiot wdrażający instrument finansowy zainwestował co najmniej 55% zasobów programu przyznanych w ramach odpowiedniej umowy o dofinansowanie,
 - iii. wydatki dotyczą wyłącznie finansowania inwestycji na rzecz ostatecznych odbiorców, które otrzymały wsparcie kapitałowe z instrumentu finansowego w okresie kwalifikowalności, ale które w okresie kwalifikowalności nie zostały jeszcze zakończone i wymagają finansowania kontynuacyjnego,
 - iv. wydatki nie przekraczają 20% kwalifikowalnych wydatków instrumentu kapitałowego poniesionych na rzecz ostatecznych odbiorców w okresie kwalifikowalności pomniejszonych o zasoby kapitałowe i zyski zwrócone do tego instrumentu kapitałowego,
 - b. wydatków na dotacje na spłatę odsetek lub na dotacje na opłaty gwarancyjne, należne do zapłaty za okres nie dłuższy niż 10 lat po okresie kwalifikowalności, stosowane w połączeniu ze wsparciem zapewnianym przez instrumenty finansowe w ramach tej samej operacji, jednakże odnośnie do pożyczek lub innych instrumentów podziału ryzyka wydatkowanych na rzecz ostatecznych odbiorców do dnia 31 grudnia 2023 r.,
 - c. wydatków na koszty zarządzania lub opłaty za zarządzanie w ramach instrumentów kapitałowych i mikrokredytów należne za okres 6 lat po okresie kwalifikowalności, w odniesieniu do inwestycji na rzecz ostatecznych odbiorców, które dokonały się w okresie kwalifikowalności.
3. Jakikolwiek kwoty wpłacone na rachunek powierniczy, o którym mowa w pkt 1, które nie zostaną wypłacone na rzecz ostatecznych odbiorców lub na pokrycie kosztów zarządzania lub opłat za zarządzanie po zakończeniu okresu kwalifikowalności w terminach określonych w pkt 2 podlegają wykorzystaniu zgodnie z art. 45 rozporządzenia ogólnego.

6.2 Ocena kwalifikowalności wydatku

1. Ocena kwalifikowalności wydatku polega na analizie zgodności jego poniesienia z obowiązującymi przepisami prawa unijnego i prawa krajowego, decyzją w sprawie zatwierdzenia wkładu finansowego na rzecz dużego projektu, umową o dofinansowanie i *Podręcznikiem* oraz innymi dokumentami, do których stosowania beneficjent zobowiązał się w umowie o dofinansowanie.
2. Ocena kwalifikowalności poniesionego wydatku dokonywana jest przede wszystkim w trakcie realizacji projektu poprzez ocenę wniosków o płatność oraz w trakcie kontroli projektu, w szczególności kontroli w miejscu realizacji projektu lub siedzibie beneficjenta. Niemniej, na etapie oceny wniosku o dofinansowanie projektu dokonywana jest ocena kwalifikowalności planowanych wydatków. Przyjęcie danego projektu do realizacji i podpisanie z beneficjentem umowy o dofinansowanie nie oznacza, że wszystkie wydatki, które beneficjent przedstawi we wniosku o płatność w trakcie realizacji projektu zostaną poświadczane, zrefundowane lub rozliczone (w przypadku systemu zaliczkowego)¹⁵. Ocena kwalifikowalności wydatków jest prowadzona także po zakończeniu realizacji projektu w zakresie obowiązków nałożonych na beneficjenta umową o dofinansowanie oraz wynikających z przepisów prawa.
3. Wydatkiem kwalifikowalnym jest wydatek spełniający łącznie następujące warunki:
 - a. został faktycznie poniesiony w okresie wskazanym w umowie o dofinansowanie, z uwzględnieniem podrozdziału 6.1,
 - b. jest zgodny z obowiązującymi przepisami prawa unijnego oraz prawa krajowego, w tym przepisami regulującymi udzielanie pomocy publicznej, jeśli mają zastosowanie
 - c. jest zgodny z RPO WM/SzOOP RPO WM,
 - d. został uwzględniony w budżecie projektu, z zastrzeżeniem pkt 11 i 12 rozdziału 8.2 *Podręcznika*, lub – w przypadku projektów finansowanych z EFRR – w zakresie rzeczowym projektu zawartym we wniosku o dofinansowanie,
 - e. został poniesiony zgodnie z postanowieniami umowy o dofinansowanie,
 - f. jest niezbędny do realizacji celów projektu i został poniesiony w związku z realizacją projektu,
 - g. został dokonany w sposób przejrzysty, racjonalny i efektywny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów,
 - h. został należycie udokumentowany, zgodnie z wymogami w tym zakresie określonymi w *Podręczniku* oraz innymi wytycznymi programowymi IZ RPO WM (jeśli dotyczy),
 - i. został wykazany we wniosku o płatność zgodnie z Wytycznymi w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014-2020,
 - j. dotyczy towarów dostarczonych lub usług wykonanych lub robót zrealizowanych, w tym zaliczek dla wykonawców, z zastrzeżeniem pkt 4 podrozdziału 6.4,
 - k. nie stanowi wydatku niekwalifikowalnego na mocy przepisów unijnych oraz *Podręcznika*, a także przepisów regulujących udzielanie pomocy publicznej, jeśli mają zastosowanie,

¹⁵Punktem wyjścia dla weryfikacji kwalifikowalności wydatków na etapie realizacji projektu jest zatwierdzony wniosek o dofinansowanie

- I. jest zgodny z innymi warunkami uznania go za wydatek kwalifikowalny określonymi w *Podręczniku*, regulaminie konkursu, dokumentacji dotyczącej projektów pozakonkursowych.

6.3 Dokumentowanie wydatków

1. Dowodem poniesienia wydatku jest zapłacona faktura (sporządzona zgodnie z ustawą o podatku od towarów i usług z dnia 11 marca 2004 r. (t.j. Dz.U. z 2011 r., Nr 177, poz. 1054 z późn. zm.) oraz z rozporządzeniem Ministra Finansów wydanym na podstawie art. 106o-106q ww. ustawy) lub inny dokument księgowy o równoważnej wartości dowodowej wraz z odpowiednim dokumentem potwierdzającym dokonanie płatności.
2. W przypadku faktur lub innych dokumentów księgowych wystawionych w językach obcych i/lub walutach obcych za wydatek kwalifikowany uznaje się wydatek faktycznie poniesiony. W przypadku trudności z identyfikacją zapisów faktury lub innego dokumentu księgowego beneficjent będzie zobowiązany dostarczyć wiarygodne tłumaczenie dokumentu.
3. W przypadku zakupu nieruchomości dokumentem potwierdzającym poniesienie wydatku jest akt notarialny wraz z potwierdzeniem uiszczenia opłaty oraz operat szacunkowy.
4. W przypadku amortyzacji dokumentem potwierdzającym wysokość odpisów amortyzacyjnych jest polecenie księgowania.
5. W przypadku wniesienia wkładu niepieniężnego na rzecz projektu, dokumentem potwierdzającym wartość wkładu niepieniężnego jest wycena (w przypadku gdy wkład niepieniężny podlega wycenie przez niezależnego rzeczoznawcę), lub dokumenty o wartości dowodowej równoważnej fakturom zaakceptowane przez IP/IZ RPO WM:
 - a. w przypadku nieruchomości operat szacunkowy ważny w momencie złożenia rozliczającego go wniosku o płatność (zgodnie z art. 156 ust. 3 ustawy z dnia 31 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami; operat szacunkowy ważny jest przez okres 12 miesięcy od daty jego sporządzenia, o ile nie wystąpiły zmiany uwarunkowań prawnych lub istotne zmiany czynników o których mowa w art. 154 ww. ustawy),
 - b. w przypadku nieodpłatnej pracy wykonywanej przez wolontariuszy porozumienie pomiędzy wolontariuszem a beneficjentem (określające zakres, sposób i czas wykonywania świadczeń wolontariuszy) oraz protokół potwierdzający wykonanie zadań w projekcie, zawierający co najmniej następujące informacje: imię i nazwisko wolontariusza, datę i miejsce świadczenia pracy, wymiar godzinowy, szacunkową wartość realizowanych zadań, zakres realizowanych zadań oraz uzasadnienie ich związku z projektem jak również uzasadnienie obliczenia ich wartości oraz podpis wolontariusza i beneficjenta.
6. W przypadkach, gdy potwierdzenie poniesienia wydatków ww. dokumentami nie jest możliwe, dowodem poniesienia wydatku jest inny dokument zaakceptowany przez IZ/IP RPO WM jako stwierdzający poniesienie wydatku.
7. Wszyscy beneficjenci realizujący projekty w ramach RPO WM zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie, niezależnie od formy prowadzonej księgowości, zobowiązani są do

prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej dotyczącej realizacji projektu umożliwiającej identyfikację poszczególnych operacji księgowych i gospodarczych przeprowadzonych dla wszystkich wydatków w ramach projektu. Obowiązek ten powstaje najpóźniej z dniem podpisania umowy o dofinansowanie projektu.

6.4 Zasada faktycznego poniesienia wydatku¹⁶

1. Z zastrzeżeniem szczegółowych warunków i procedur ponoszenia wydatków określonych przez IZ RPO WM, do współfinansowania kwalifikuje się wydatek, który został faktycznie poniesiony przez beneficjenta.
2. Pod pojęciem wydatku faktycznie poniesionego należy rozumieć wydatek poniesiony w znaczeniu kasowym, tj. jako rozchód środków pieniężnych z kasy lub rachunku bankowego beneficjenta.¹⁷ Wyjątki od powyższej reguły stanowią:
 - a. wkład niepieniężny,
 - b. wkład w postaci dodatków lub wynagrodzeń wypłacanych przez stronę trzecią na rzecz uczestników danego projektu w ramach projektów współfinansowanych z EFS,
 - c. koszty amortyzacji,
 - d. rozliczenia dokonywane na podstawie wewnętrznej noty obciążeniowej, z wyjątkiem sytuacji o której mowa w podrozdziale 6.5 pkt 1 lit. f, po uzgodnieniu z właściwą instytucją będącą stroną umowy o dofinansowanie, a w przypadku projektów finansowanych z EFS – o ile jest to wskazane w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie,
 - e. potrącenia występujące, gdy dwie strony są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami¹⁸,
 - f. udzielenie promesy premii technologicznej w rozumieniu ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (Dz. U. z 2015 r. poz. 1710),
 - g. ważne złożenie depozytu sądowego¹⁹ przez beneficjenta w związku z realizacją projektu,
 - h. wydatek z tytułu udzielonej gwarancji zgodnie z art. 42 ust 1 lit. b rozporządzenia ogólnego.
 - i. wydatki poniesione na podstawie odrębnych przepisów²⁰ przez partnera prywatnego w ramach Partnerstwa Publiczno-Prywatnego,
 - j. odpisy na ZFŚS.

¹⁶ Warunki i procedury określone w niniejszym podrozdziale nie dotyczą wydatków rozliczanych metodami uproszczonymi, o których mowa w podrozdziałach 7.3, 8.3 oraz 8.5

¹⁷ Wpływ środków może być dokonany zarówno na rachunek wykonawcy jak i podwykonawcy (na rachunek wymieniony w art. 49 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz.U. 1997 nr 140 poz. 939 z późn. zm.)).

¹⁸ Potrącenia zostały uregulowane w prawie krajowym w art. 498-508 Kodeksu cywilnego

¹⁹ Zgodnie z art.470 Kodeksu cywilnego, który mówi, że „Ważne złożenie do depozytu sądowego ma takie same skutki jak spełnienie świadczenia i zobowiązuje wierzyciela do zwrotu dłużnikowi kosztów złożenia.”

²⁰ Patrz art. 64 rozporządzenia ogólnego 1303/2013

3. Wydatek kwalifikowalny polegający na wniesieniu wkładu niepieniężnego uważa się za poniesiony, jeżeli wkład został faktycznie wniesiony, tj. istnieje udokumentowane potwierdzenie jego wykorzystania w ramach projektu.
4. Za kwalifikowalne mogą być uznane zaliczki (na określony cel) wypłacone na rzecz wykonawcy, jeżeli zostały wypłacone zgodnie z postanowieniami umowy zawartej pomiędzy beneficjentem a wykonawcą, przy czym, jeżeli umowa została zawarta na podstawie ustawy Pzp, zastosowanie ma art. 151a tej ustawy²¹.
5. W przypadku gdy organ administracji publicznej powierzy realizację zadań publicznych w trybie określonym w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie za kwalifikowalne mogą być uznane zaliczki (na określony cel) wypłacane podmiotowi, któremu zlecono realizację zadania publicznego, jeśli zostały wypłacone zgodnie z postanowieniami umowy o realizację zadania publicznego.
6. Dowodem poniesienia wydatku jest zapłacona faktura, inny dokument księgowy o równoważnej wartości dowodowej lub – w przypadku wkładu niepieniężnego – dokumenty, o których mowa w podrozdziale 6.10, wraz z odpowiednim dokumentem potwierdzającym dokonanie płatności.
7. Za datę poniesienia wydatku przyjmuje się:
 - a. w przypadku wydatków pieniężnych:
 - i. dokonanych przelewem lub obciążeniową kartą płatniczą – datę obciążenia rachunku bankowego beneficjenta, tj. datę księgowania operacji,
 - ii. dokonanych kartą kredytową lub podobnym instrumentem płatniczym o odroczonej płatności – datę transakcji skutkującej obciążeniem rachunku karty kredytowej lub podobnego instrumentu,
 - iii. dokonanych gotówką – datę faktycznego dokonania płatności,
 - b. w przypadku wkładu niepieniężnego – datę faktycznego wniesienia wkładu (np. datę pierwszego wykorzystania środka trwałego na rzecz projektu lub wykonania nieodpłatnej pracy przez wolontariusza), lub inną datę wskazaną przez beneficjenta i zaakceptowaną przez właściwą instytucję będącą stroną umowy,
 - c. w przypadku amortyzacji – datę dokonania odpisu amortyzacyjnego,
 - d. w przypadku potrącenia – datę o której mowa w art. 499 Kodeksu cywilnego,
 - e. w przypadku depozytu sądowego - datę faktycznego wniesienia depozytu do sądu,
 - f. w przypadku rozliczeń na podstawie wewnętrznej noty obciążeniowej – datę zaksięgowania noty,
 - g. w przypadku udzielenia promesy premii technologicznej – datę jej otrzymania.
8. Warunki i procedury dokumentowania wydatków, nieuregulowane w *Podręczniku*, a mające zastosowanie w związku z realizowanymi w ramach RPO WM projektami, określa IZ RPO WM w umowie o dofinansowanie oraz w *Wytycznych programowych w zakresie płatności*.

²¹Jeśli element (roboty, usługa, dostawa) objęty zaliczką nie jest w ramach tego projektu kwalifikowalny lub nie zostanie faktycznie wykonany w okresie kwalifikowalności projektu, zaliczka przestaje być wydatkiem kwalifikowalnym

6.5 Wydatki niekwalifikowalne

1. Następujące wydatki są niekwalifikowalne:

- a. prowizje pobierane w ramach operacji wymiany walut,
- b. odsetki od zadłużenia, z wyjątkiem wydatków ponoszonych na subsydiowanie odsetek lub na dotacje na opłaty gwarancyjne w przypadku udzielania wsparcia na te cele,
- c. koszty pożyczki lub kredytu, zaciągniętego na prefinansowanie dotacji²²,
- d. kary i grzywny,
- e. świadczenia realizowane ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (ZFSS),
- f. rozliczenie notą obciążeniową zakupu środka trwałego będącego własnością beneficjenta lub prawa przysługującego beneficjentowi²³,
- g. wpłaty na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON),
- h. koszty postępowania sądowego wydatki związane z przygotowaniem i obsługą prawną spraw sądowych) oraz wydatki poniesione na funkcjonowanie komisji rozjemczych²⁴ z wyjątkiem:
 - i. wydatków wynikających z zastosowania mechanizmu waloryzacji ceny,
 - ii. wydatków wynikających ze zwiększenia wynagrodzenia wykonawcy dokonanego w drodze porozumienia, ugody sądowej oraz orzeczenia sądu, o którym mowa w art. 357¹ Kodeksu cywilnego,
 - iii. wydatków wynikających ze zwiększenia wynagrodzenia ryczałtowego na mocy wyroku sądu, o którym mowa w art. 632 § 2 Kodeksu cywilnego.

Zwiększenie wynagrodzenia, o którym mowa w pkt i, ii, iii nie powoduje automatycznego zwiększenia kwoty dofinansowania przyznanego w umowie o dofinansowanie.

- i. wydatek poniesiony na zakup używanego środka trwałego, który był w ciągu 7 lat wstecz (w przypadku nieruchomości 10 lat) współfinansowany ze środków unijnych lub z dotacji krajowych²⁵,
- j. podatek od towarów i usług (VAT), który może zostać odzyskany na podstawie przepisów krajowych tj. ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054, z późn. zm.) oraz aktów wykonawczych do tej ustawy, z zastrzeżeniem pkt 6 sekcji 6.17.1,
- k. wydatek poniesiony na zakup nieruchomości przekraczający 10% wartości całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu, przy czym w przypadku terenów przemysłowych oraz terenów opuszczonych, na których znajdują się budynki, limit ten wynosi 15%, a w przypadku instrumentów finansowych skierowanych na wspieranie rozwoju obszarów miejskich lub rewitalizację obszarów miejskich, limit ten na poziomie inwestycji ostatecznego odbiorcy wynosi 20% (w przypadku gwarancji procent ten ma zastosowanie do kwoty pożyczki lub innych instrumentów podziału

²² Również instrumenty finansowe nie mogą być wykorzystywane w charakterze zaliczkowego finansowania dotacji (patrz art. 37 pkt 9 rozporządzenia ogólnego).

²³ Taki środek trwały może być uwzględniony jako wkład niepieniężny w projekcie

²⁴ Nie dotyczy sytuacji, w której sąd prawomocnym wyrokiem uzna prawidłowość poniesienia wydatku, a było to przedmiotem sporu sądowego. Wydatki uznane przez sąd za prawidłowo poniesione będą stanowić wydatki kwalifikowalne.

²⁵ 7 lub 10 lat liczone jest w miesiącach kalendarzowych od daty nabycia (np. 7 lat od dnia 9 listopada 2014 r. to okres od tej daty do 9 listopada 2007 r.)

ryzyka, objętych gwarancją). Podniesienie wysokości przedmiotowego limitu może mieć miejsce także w przypadku projektów związanych z ochroną środowiska naturalnego – decyzja w przedmiotowej kwestii należy do IZ RPO WM i podejmowana jest nie później niż na etapie oceny wniosku o dofinansowanie,

- l. zakup lokali mieszkalnych, za wyjątkiem wydatków dokonanych w ramach celu tematycznego 9 *Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją*, poniesionych zgodnie z wytycznymi ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020,
- m. inne niż część kapitałowa raty leasingowej wydatki związane z umową leasingu, w szczególności marża finansującego, odsetki od refinansowania kosztów, koszty ogólne, opłaty ubezpieczeniowe,
- n. transakcje²⁶ dokonane w gotówce, których wartość przekracza równowartość kwoty o której mowa w art. 22 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 584, z późn. zm.),
- o. wydatki poniesione na przygotowanie i wypełnienie formularza wniosku o dofinansowanie projektu w przypadku wszystkich projektów, lub formularza wniosku o potwierdzenie wkładu finansowego w przypadku dużych projektów,
- p. premia dla współautora wniosku o dofinansowanie opracowującego np. studium wykonalności, naliczana jako procent wnioskowanej/uzyskanej kwoty dofinansowania i wypłacana przez beneficjenta (ang. *success fee*),
- q. w przypadku projektów współfinansowanych z EFS – wydatki związane z zakupem nieruchomości oraz infrastruktury oraz z dostosowaniem lub adaptacją budynków i pomieszczeń, za wyjątkiem wydatków ponoszonych jako finansowanie krzyżowe (*cross-financing*), o którym mowa w podrozdziale 8.6, z zastrzeżeniem lit. k,
- r. w przypadku projektów współfinansowanych z EFRR - wkład niepieniężny wnoszony do projektu w ramach kosztów pośrednich o których mowa podrozdziale 7.3,
- s. zgodnie z art. 3 ust. 3 rozporządzenia EFRR w przypadku projektów współfinansowanych z EFRR – wydatki na rzecz:
 - i. likwidacji lub budowy elektrowni jądrowych,
 - ii. inwestycji na rzecz redukcji emisji gazów cieplarnianych pochodzących z listy działań wymienionych w załączniku I do dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiającej system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie oraz zmieniającej dyrektywę Rady 96/61/WE (Dz. U. L 275 z 25.10.2003, str. 32),
 - iii. wytwarzania, przetwórstwa i wprowadzania do obrotu tytoniu i wyrobów tytoniowych,
 - iv. beneficjentów będących przedsiębiorstwami w trudnej sytuacji w rozumieniu unijnych przepisów dotyczących pomocy publicznej,

²⁶ Bez względu na liczbę wynikających z danej transakcji płatności.

- v. inwestycji w infrastrukturę portów lotniczych, chyba że są one związane z ochroną środowiska lub towarzyszą im inwestycje niezbędne do łagodzenia lub ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko lub klimatu,
 - t. w przypadku instrumentów finansowych – wkłady rzeczowe, z wyjątkiem przypadków określonych w sekcji 6.17.1. pkt.5 i podrozdziale 6.10 pkt. 12.
2. Do współfinansowania nie kwalifikują się wydatki niezgodne z niniejszym *Podręcznikiem*, czy też wyłączone przez IZ RPO WM poprzez inne wytyczne programowe lub umowę o dofinansowanie.
 3. Wydatki uznane za niekwalifikowalne, a związane z realizacją projektu, ponosi beneficjent jako strona umowy o dofinansowanie.

6.6 Zamówienia udzielane w ramach projektów

1. Właściwa instytucja zobowiązuje beneficjenta w umowie o dofinansowanie do przygotowania i przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia o wartości szacunkowej przekraczającej 50 tys. PLN netto, tj. bez podatku od towarów i usług (VAT) w sposób zapewniający przejrzystość oraz zachowanie uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców. Spełnienie powyższych wymogów następuje w drodze zastosowania przepisów Pzp lub zasady konkurencyjności.
2. Zgodnie z podrozdziałem 6.2 pkt 3 lit. g wydatki w ramach projektu muszą być ponoszone w sposób przejrzysty, racjonalny i efektywny. Spełnienie powyższych wymogów w przypadku zamówień o wartości od 20 tys. PLN netto do 50 tys. PLN netto włącznie następuje w drodze przeprowadzenia i udokumentowania rozeznania rynku.
3. Podmiot zobowiązany do stosowania przepisów Pzp przeprowadza postępowanie zgodnie z jej przepisami. Procedura rozeznania rynku i zasada konkurencyjności zostały opisane odpowiednio w sekcji 6.6.1 i 6.6.2.
4. Właściwa instytucja będąca stroną umowy o dofinansowanie w umowie o dofinansowanie może określić rodzaj zamówień realizowanych zgodnie z Pzp albo zasadą konkurencyjności, w ramach których zobowiązuje beneficjenta do uwzględniania aspektów społecznych²⁷, np. stosowania kryteriów premiujących oferty podmiotów ekonomii społecznej²⁸ oraz stosowania kryteriów dotyczących zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami, bezrobotnych lub osób, o których mowa w przepisach o zatrudnieniu socjalnym. W przypadku projektów współfinansowanych z EFS określenie rodzaju zamówień, w ramach których zobowiązuje się beneficjenta do uwzględniania aspektów społecznych jest obowiązkowe.
5. W przypadku gdy beneficjent jest organem administracji publicznej, może on powierzać na podstawie art. 5 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie realizację zadań publicznych w trybie określonym w tej ustawie.

²⁷ Informacja dotycząca aspektów społecznych, w tym sposobu ich ujmowania w realizowanych zamówieniach, została ujęta w podręczniku opracowanym przez Urząd Zamówień Publicznych, dostępnym pod adresem: https://www.uzp.gov.pl/__data/assets/pdf_file/0021/30279/Aspekty_spoeczne_w_zamowieniach_publicznych_Podrecznik_Wydanie_II.pdf

²⁸ „Podmiot ekonomii społecznej” należy rozumieć zgodnie z definicją zawartą w Wytycznych w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

6. W przypadku gdy na podstawie obowiązujących przepisów prawa innych niż Pzp wyłącza się stosowanie Pzp, beneficjent, o którym mowa w art. 3 Pzp, przeprowadza zamówienie z zastosowaniem tych przepisów.
7. Procedur określonych w niniejszym podrozdziale nie stosuje się do:
 - a) zamówień określonych w art. 4 Pzp, z wyjątkiem zamówień określonych w art. 4 pkt 8 Pzp, przy czym udzielenie zamówienia, którego przedmiotem jest nabycie własności lub innych praw do istniejących budynków lub nieruchomości przez podmiot niebędący zamawiającym w rozumieniu Pzp z pominięciem zasady konkurencyjności jest możliwe jedynie w przypadku braku powiązań osobowych i kapitałowych, o których mowa w sekcji 6.6.2 pkt 2 lit. a, oraz do zamówień określonych w art. 4 d Pzp,
 - b) wydatków rozliczanych metodami uproszczonymi, o których mowa w podrozdziale 7.3 i 8.5 Podręcznika,
 - c) zamówień udzielanych przez beneficjentów wybranych w trybie określonym w ustawie o partnerstwie publiczno-prywatnym lub w ustawie o umowach koncesji na roboty budowlane lub usługi do realizacji projektu formule partnerstwa publiczno-prywatnego (projekt hybrydowy).
8. Możliwe jest niestosowanie procedur określonych w niniejszym podrozdziale przy udzielaniu zamówień w następujących przypadkach²⁹:
 - a) w wyniku przeprowadzenia procedury określonej w sekcji 6.6.2 nie wpłynęła żadna oferta, lub wpłynęły tylko oferty podlegające odrzuceniu, albo wszyscy wykonawcy zostali wykluczeni z postępowania lub nie spełnili warunków udziału w postępowaniu, pod warunkiem, że pierwotne warunki zamówienia nie zostały w istotny sposób zmienione,
 - b) zamówienie może być zrealizowane tylko przez jednego wykonawcę z jednego z następujących powodów:
 - i. brak konkurencji ze względów technicznych o obiektywnym charakterze,
 - ii. przedmiot zamówienia jest objęty ochroną praw wyłącznych, w tym praw własności intelektualnej,
– wyłączenie może być zastosowane, o ile nie istnieje rozwiązanie alternatywne lub zastępcze, a brak konkurencji nie jest wynikiem sztucznego zawężania parametrów zamówienia,
 - c) dostawy, usługi lub roboty budowlane mogą być świadczone tylko przez jednego wykonawcę, w przypadku udzielania zamówienia w zakresie działalności twórczej lub artystycznej,
 - d) w przypadku zamówień, do których ma zastosowanie zasada konkurencyjności, ze względu na pilną potrzebę udzielenia zamówienia niewynikającą z przyczyn leżących po stronie zamawiającego, której wcześniej nie można było przewidzieć, nie można zachować terminów określonych w sekcji 6.6.2,
 - e) w przypadku zamówień, do których ma zastosowanie zasada konkurencyjności, ze względu na wyjątkową sytuację niewynikającą z przyczyn leżących po stronie

²⁹ Określone w podrozdziale 6.6 pkt 8 i 9 przesłanki umożliwiające niestosowanie procedur należy interpretować biorąc pod uwagę wykładnię odpowiednich przepisów Pzp, tj. art. 62 i art. 67, umożliwiających zastosowanie trybu niekonkurencyjnego po spełnieniu określonych warunków.

zamawiającego, której wcześniej nie można było przewidzieć, wymagane jest natychmiastowe wykonanie zamówienia i nie można zachować terminów określonych w sekcji 6.6.2,

- f) przedmiotem zamówienia na dostawy są rzeczy wytwarzane wyłącznie w celach badawczych, doświadczalnych, naukowych lub rozwojowych, z wyłączeniem zamówień obejmujących produkcję masową służącą osiągnięciu rentowności ekonomicznej lub pokryciu kosztów badań i rozwoju,
 - g) zamawiający udziela wykonawcy wybranemu zgodnie z zasadą konkurencyjności uzupełniających zamówień na dodatkowe dostawy, polegających na częściowej wymianie dostarczonych produktów lub instalacji albo zwiększeniu bieżących dostaw lub rozbudowie istniejących instalacji, a zmiana wykonawcy prowadziłaby do nabycia materiałów o innych właściwościach technicznych, co powodowałoby niekompatybilność techniczną lub nieproporcjonalnie duże trudności techniczne w użytkowaniu i utrzymaniu tych produktów lub instalacji. Czas trwania umowy w sprawie zamówienia na dostawy dodatkowe nie może przekraczać 3 lat,
 - h) zamawiający udziela wykonawcy wybranemu zgodnie z zasadą konkurencyjności, w okresie 3 lat od udzielenia zamówienia podstawowego, przewidzianych w zapytaniu ofertowym zamówień uzupełniających na usługi lub roboty budowlane, polegających na powtórzeniu podobnych usług lub robót budowlanych,
 - i) przedmiotem zamówienia są dostawy na szczególnie korzystnych warunkach w związku z likwidacją działalności innego podmiotu, postępowaniem egzekucyjnym albo upadłościowym,
 - j) zamówienie na dostawy jest dokonywane na giełdzie towarowej w rozumieniu przepisów o giełdach towarowych, w tym na giełdzie towarowej innych państw członkowskich Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
 - k) zamówienie jest udzielane przez placówkę zagraniczną w rozumieniu przepisów o służbie zagranicznej,
 - l) zamówienie jest udzielane na potrzeby własne jednostki wojskowej w rozumieniu przepisów o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa.
9. Możliwe jest niestosowanie procedur określonych w niniejszym podrozdziale w przypadkach określonych w art. 67 ust. 1 pkt 12-15 Pzp. Możliwość ta dotyczy jedynie podmiotów wskazanych w tym przepisie.
10. Spełnienie przesłanek umożliwiających niestosowanie procedur określonych w pkt 8 i 9 musi być uzasadnione na piśmie.
11. Szacowanie wartości zamówienia jest dokonywane z należytą starannością, z uwzględnieniem ewentualnych zamówień, o których mowa w pkt 8 lit. g i h oraz jest dokumentowane w sposób zapewniający właściwą ścieżkę audytu. Zabronione jest zaniżanie wartości szacunkowej zamówienia lub jego podział skutkujący zniżeniem jego wartości szacunkowej, przy czym ustalając wartość zamówienia należy wziąć pod uwagę konieczność łącznego spełnienia następujących przesłanek³⁰:
- a) usługi, dostawy oraz roboty budowlane są tożsame rodzajowo lub funkcjonalnie,

³⁰ Wskazane przesłanki należy interpretować zgodnie z wykładnią przepisów Pzp dotyczących szacowania wartości zamówienia.

- b) możliwe jest udzielenie zamówienia w tym samym czasie,
- c) możliwe jest wykonanie zamówienia przez jednego wykonawcę.

W przypadku udzielania zamówienia w częściach (z określonych względów ekonomicznych, organizacyjnych, celowościowych), wartość zamówienia ustala się jako łączną wartość poszczególnych jego części³¹. Wartość szacunkowa zamówienia jest wartością netto, tj. bez podatku od towarów i usług (VAT).

12. W przypadku zamówień realizowanych przez beneficjentów, którzy nie są zamawiającymi w rozumieniu Pzp, wartość zamówienia ustala się w odniesieniu do danego projektu. Podmioty, które są zamawiającymi w rozumieniu Pzp, po stwierdzeniu, że szacunkowa wartość zamówienia nie przekracza wartości wskazanej w art. 4 ust. 8 Pzp, określają wartość zamówienia w odniesieniu do danego projektu w celu stwierdzenia, czy zamówienie podlega zasadzie konkurencyjności, czy procedurze rozeznania rynku.
13. W przypadku naruszenia przez beneficjenta warunków i procedur postępowania o udzielenie zamówienia, właściwa instytucja będąca stroną umowy o dofinansowanie uznaje całość lub część wydatków związanych z tym zamówieniem za niekwalifikowalne, zgodnie z rozporządzeniem ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, wydanym na podstawie art. 24 ust. 13 ustawy wdrożeniowej.

6.6.1 Rozeznanie rynku

1. Rozeznania rynku dokonuje się w przypadku zamówień o wartości od 20 tys. PLN netto do 50 tys. PLN netto włącznie, tj. bez podatku od towarów i usług (VAT). Rozeznanie rynku ma na celu potwierdzenie, że dana usługa, dostawa lub robota budowlana została wykonana po cenie nie wyższej niż cena rynkowa.
2. Do udokumentowania, że zamówienie zostało wykonane po cenie nie wyższej niż cena rynkowa, niezbędne jest przedstawienie co najmniej wydruku zapytania ofertowego zamieszczonego na stronie internetowej beneficjenta³² wraz z otrzymanymi ofertami, lub potwierdzenie wysłania zapytania ofertowego do co najmniej trzech potencjalnych wykonawców, o ile na rynku istnieje co najmniej trzech potencjalnych wykonawców danego zamówienia, wraz z otrzymanymi ofertami. W przypadku, gdy w wyniku upublicznienia zapytania ofertowego lub skierowania zapytania do potencjalnych wykonawców nie otrzymano ofert, niezbędne jest przedstawienie np. wydruków stron internetowych z opisem towar/usługi i ceną lub wydruków maili z informacją na temat ceny za określony towar/usługę, albo innego dokumentu³³.
3. W przypadku zamówień o wartości od 20 tys. PLN netto do 50 tys. PLN netto zawarcie pisemnej umowy z wykonawcą nie jest wymagane. W takim przypadku wystarczające jest potwierdzenie poniesienia wydatku w oparciu o fakturę, rachunek lub inny dokument księgowy o równoważnej wartości dowodowej.

³¹ W przypadku beneficjenta zobowiązanego do stosowania Pzp – nie dotyczy to zamówień, o których mowa w art. 6a Pzp.

³² IZ RPO WM może w wytycznych programowych wskazać inną stronę internetową przeznaczoną do umieszczania zapytań ofertowych.

³³ Notatka potwierdzająca przeprowadzenie rozmów telefonicznych z potencjalnymi wykonawcami nie powinna być uznawana za udokumentowanie rozeznania rynku.

6.6.2 Zasada konkurencyjności

1. Udzielenie zamówienia w ramach projektu przez beneficjenta następuje zgodnie z zasadą konkurencyjności w przypadku:
 - a) beneficjenta niebędącego zamawiającym w rozumieniu Pzp w przypadku zamówień przekraczających wartość 50 tys. PLN netto, tj. bez podatku od towarów i usług (VAT),
 - b) beneficjenta będącego zamawiającym w rozumieniu Pzp w przypadku zamówień o wartości równej lub niższej niż kwota określona w art. 4 pkt 8 Pzp, a jednocześnie przekraczającej 50 tys. PLN netto, tj. bez podatku od towarów i usług (VAT), lub w przypadku zamówień sektorowych o wartości niższej niż kwota określona w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp, a jednocześnie przekraczającej 50 tys. PLN netto, tj. bez podatku od towarów i usług (VAT).
2. W celu uniknięcia konfliktu interesów:
 - a) w przypadku beneficjenta, który nie jest zamawiającym w rozumieniu Pzp, zamówienia nie mogą być udzielane podmiotom powiązanim z nim osobowo lub kapitałowo, z wyłączeniem zamówień sektorowych oraz zamówień określonych w podrozdziale 6.6 pkt 8 lit. g lub h. W przypadku celu tematycznego³⁴ udzielanie zamówień podmiotom powiązanim jest możliwe za zgodą IZ/IP. Zawarcie umowy z podmiotem powiązanim kapitałowo lub osobowo w przypadkach określonych w podrozdziale 6.6 pkt 8 lit. a - f lub i - l jest dopuszczalne za zgodą właściwej instytucji będącej stroną umowy o dofinansowanie,
 - b) osoby wykonujące w imieniu zamawiającego czynności związane z procedurą wyboru wykonawcy, w tym biorące udział w procesie oceny ofert, nie mogą być powiązane osobowo lub kapitałowo z wykonawcami, którzy złożyli oferty. Powinny być to osoby bezstronne i obiektywne.
3. Przez powiązania kapitałowe lub osobowe rozumie się wzajemne powiązania między beneficjentem lub osobami upoważnionymi do zaciągania zobowiązań w imieniu beneficjenta lub osobami wykonującymi w imieniu beneficjenta czynności związane z przeprowadzeniem procedury wyboru wykonawcy a wykonawcą, polegające w szczególności na:
 - a) uczestniczeniu w spółce jako wspólnik spółki cywilnej lub spółki osobowej,
 - b) posiadaniu co najmniej 10% udziałów lub akcji, o ile niższy próg nie wynika z przepisów prawa,
 - c) pełnieniu funkcji członka organu nadzorczego lub zarządzającego, prokurenta, pełnomocnika,
 - d) pozostawaniu w związku małżeńskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa drugiego stopnia lub powinowactwa drugiego stopnia w linii bocznej lub w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.

W przypadku, gdy instytucja będąca stroną umowy o dofinansowanie stwierdzi udzielenie zamówienia podmiotowi powiązanemu w sposób inny, niż wskazane w lit. a-d, jest zobowiązana przed wezwaniem do zwrotu środków wykazać istnienie naruszenia zasady konkurencyjności poprzez istniejące powiązanie.

³⁴ Zgodnie z art.9 rozporządzenia ogólnego.

4. W przypadku beneficjenta, który jest zamawiającym w rozumieniu Pzp, zasadę konkurencyjności uznaje się za spełnioną, jeżeli postępowanie o udzielenie zamówienia przeprowadzone jest na zasadach i w trybach określonych w Pzp.
5. Do opisu przedmiotu zamówienia stosuje się nazwy i kody określone we Wspólnym Słowniku Zamówień, o którym mowa w rozporządzeniu (WE) nr 2195/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 listopada 2002 r. w sprawie Wspólnego Słownika Zamówień (CPV) (Dz. Urz. WE L 340 z 16.12.2002, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 6, t. 5, str. 3)³⁵.
6. Warunki udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia oraz opis sposobu dokonywania oceny ich spełniania, o ile zostaną zawarte w zapytaniu ofertowym, o którym mowa w pkt. 8 lit. a, określane są w sposób proporcjonalny do przedmiotu zamówienia, zapewniający zachowanie uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców. Nie można formułować warunków przewyższających wymagania wystarczające do należytego wykonania zamówienia.
7. Kryteria oceny ofert składanych w ramach postępowania o udzielenie zamówienia są formułowane w sposób zapewniający zachowanie uczciwej konkurencji oraz równego traktowania wykonawców, przy czym:
 - a) każde kryterium oceny ofert musi odnosić się do danego przedmiotu zamówienia,
 - b) każde kryterium (i opis jego stosowania) musi być sformułowane jednoznacznie i precyzyjnie, tak żeby każdy poprawnie poinformowany oferent, który dołoży należytej staranności, mógł interpretować je w jednakowy sposób,
 - c) wagi (znaczenie) poszczególnych kryteriów powinny być określone w sposób umożliwiający wybór najkorzystniejszej oferty,
 - d) kryteria oceny ofert nie mogą dotyczyć właściwości wykonawcy, a w szczególności jego wiarygodności ekonomicznej, technicznej lub finansowej. Zakaz ten nie dotyczy zamówień na usługi społeczne i innych szczególnych usług³⁶ oraz zamówień o charakterze niepriorytetowym w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa³⁷. W uzasadnionych przypadkach IZ, w wytycznych programowych, może określić inne rodzaje zamówień, w odniesieniu do których możliwe jest stosowanie kryteriów odnoszących się do właściwości wykonawcy.
 - e) kryteria te powinny, co do zasady, określać poza wymaganiami dotyczącymi ceny również inne wymagania odnoszące się do przedmiotu zamówienia, takie jak np. jakość, funkcjonalność, parametry techniczne, aspekty środowiskowe, społeczne, innowacyjne, serwis, termin wykonania zamówienia oraz koszty eksploatacji.
8. W celu spełnienia zasady konkurencyjności należy:
 - a) upublicznić zapytanie ofertowe zgodnie z warunkami, o których mowa w pkt 10 lub 11, które zawiera co najmniej:

³⁵ Wspólny Słownik Zamówień dostępny jest m. in.: pod adresem: <http://kody.uzp.gov.pl>.

³⁶ Wykaz usług społecznych i innych szczególnych usług stanowi załącznik XIV do Dyrektywy 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylającej dyrektywę 2004/18/WE (Dz. Urz. UE L 94 z 28.03.2014 r., str. 65) oraz załącznik XVII Dyrektywy 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylającej dyrektywę 2004/17/WE (Dz. Urz. UE L 94 z 28.03.2014 r., str. 243).

³⁷ Wykaz usług o charakterze niepriorytetowym w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa stanowi załącznik II do Dyrektywy 2009/81/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania niektórych zamówień na roboty budowlane, dostawy i usługi przez instytucje lub podmioty zamawiające w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa i zmieniającej dyrektywę 2004/17/WE i 2004/18/WE (Dz.U.UE.L.2009.216.76 z późn. zm.)

- i. opis przedmiotu zamówienia, który nie powinien odnosić się do określonego wyrobu lub źródła lub znaków towarowych, patentów, rodzajów lub specyficznego pochodzenia, chyba że takie odniesienie jest uzasadnione przedmiotem zamówienia i został określony zakres równoważności (z uwagi na konieczność ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa dopuszcza się możliwość ograniczenia zakresu opisu przedmiotu zamówienia, przy czym wymagane jest przesłanie uzupełnienia wyłączonego opisu przedmiotu zamówienia do potencjalnego wykonawcy, który zobowiązał się do zachowania poufności w odniesieniu do przedstawionych informacji),
 - ii. warunki udziału w postępowaniu oraz opis sposobu dokonywania oceny ich spełniania, przy czym stawianie warunków udziału nie jest obowiązkowe,
 - iii. kryteria oceny oferty,
 - iv. informację o wagach punktowych lub procentowych przypisanych do poszczególnych kryteriów oceny oferty,
 - v. opis sposobu przyznawania punktacji za spełnienie danego kryterium oceny oferty,
 - vi. termin składania ofert, przy czym termin na złożenie oferty wynosi w przypadku dostaw i usług nie mniej niż 7 dni, a w przypadku robót budowlanych nie mniej niż 14 dni od daty upublicznienia zapytania ofertowego. W przypadku zamówień o wartości szacunkowej równej lub przekraczającej 5 225 000 euro w przypadku zamówień na roboty budowlane, 209 000 euro w przypadku zamówień na dostawy i usługi, termin wynosi nie mniej niż 30 dni od daty upublicznienia zapytania ofertowego. Termin 7, 14 albo 30 dni liczy się od dnia następnego po dniu upublicznienia zapytania ofertowego, a kończy się z upływem ostatniego dnia. Jeżeli koniec terminu przypada na sobotę lub dzień ustawowo wolny od pracy, termin upływa dnia następnego po dniu lub dniach wolnych od pracy,
 - vii. termin realizacji umowy,
 - viii. informację na temat zakazu powiązań osobowych lub kapitałowych, o którym mowa w pkt 2 lit. a³⁸,
 - ix. określenie warunków istotnych zmian umowy zawartej w wyniku przeprowadzonego postępowania o udzielenie zamówienia, o ile przewiduje się możliwość zmiany takiej umowy,
 - x. informację o możliwości składania ofert częściowych, o ile zamawiający taką możliwość przewiduje,
 - xi. informację o planowanych zamówieniach, o których mowa w pkt 8 lit. h podrozdziału 6.6, ich zakres oraz warunki, na jakich zostaną udzielone, o ile zamawiający przewiduje udzielenie tego typu zamówień.
- b) wybrać najkorzystniejszą spośród ofert złożonych przez wykonawców spełniających warunki udziału w postępowaniu³⁹ w oparciu o ustalone w zapytaniu ofertowym kryteria oceny. Wybór oferty jest dokumentowany protokołem postępowania o udzielenie zamówienia, o którym mowa w pkt 14.

³⁸ Nie dotyczy podmiotów będących zamawiającymi w rozumieniu Pzp.

³⁹ W przypadku, gdy zamawiający dopuszcza składanie ofert częściowych, postępowanie może zakończyć się wyborem kilku wykonawców.

9. Upublicznienie zapytania ofertowego oznacza wszczęcie postępowania o udzielenie zamówienia w ramach projektu.
10. Upublicznienie zapytania ofertowego polega na jego umieszczeniu w bazie konkurencyjności⁴⁰, a w przypadku zawieszenia działalności bazy potwierdzonego odpowiednim komunikatem ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego – wysłaniu zapytania ofertowego do co najmniej trzech potencjalnych wykonawców, o ile na rynku istnieje trzech potencjalnych wykonawców danego zamówienia oraz upublicznieniu tego zapytania co najmniej na stronie internetowej beneficjenta, o ile posiada taką stronę lub innej stronie internetowej wskazanej przez właściwą instytucję będącą stroną umowy o dofinansowanie.
11. W przypadku gdy ze względu na specyfikę projektu podmiot rozpoczyna realizację projektu na własne ryzyko przed podpisaniem umowy o dofinansowanie, w celu upublicznienia zapytania ofertowego powinien wysłać zapytanie ofertowe do co najmniej trzech potencjalnych wykonawców, o ile na rynku istnieje co najmniej trzech potencjalnych wykonawców danego zamówienia oraz upublicznić to zapytanie co najmniej na swojej stronie internetowej, o ile posiada taką stronę lub innej stronie internetowej wskazanej przez właściwą instytucję.
12. Jeżeli szacunkowa wartość zamówienia jest równa lub przekracza wartość 5 225 000 euro w przypadku zamówień na roboty budowlane, 209 000 euro w przypadku zamówień na dostawy i usługi, a w przypadku zamówień na usługi o charakterze społecznym⁴¹ 750 000 euro, podmiot niebędący zamawiającym w rozumieniu Pzp może dodatkowo umieścić zapytanie ofertowe w Dzienniku Urzędowym UE.
13. Umowę z wykonawcą i protokół postępowania o udzielenie zamówienia należy sporządzić w formie pisemnej.
14. Protokół postępowania o udzielenie zamówienia zawiera co najmniej:
 - a) informację o sposobie upublicznienia zapytania ofertowego,
 - b) wykaz ofert, które wpłynęły w odpowiedzi na zapytanie ofertowe, wraz ze wskazaniem daty wpłynięcia oferty do zamawiającego,
 - c) informację o spełnieniu warunku, o którym mowa w pkt 2 lit. a,
 - d) informację o spełnieniu warunków udziału w postępowaniu przez wykonawców, o ile takie warunki były stawiane,
 - e) informację o wagach punktowych lub procentowych przypisanych do poszczególnych kryteriów oceny i sposobie przyznawania punktacji poszczególnym wykonawcom za spełnienie danego kryterium,
 - f) wskazanie wybranej oferty wraz z uzasadnieniem wyboru,
 - g) datę sporządzenia protokołu i podpis zamawiającego,
 - h) następujące załączniki:
 - i. potwierdzenie upublicznienia zapytania ofertowego w sposób wskazany w pkt 10 lub 11,

⁴⁰ Strona internetowa wskazana w komunikacie ministra właściwego ds. rozwoju, przeznaczona do umieszczania zapytań ofertowych (<https://bazakonkurencyjnosci.funduszeuropejskie.gov.pl/>).

⁴¹ Wykaz usług społecznych i innych szczególnych usług stanowią załącznik XIV do Dyrektywy 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylającej dyrektywę 2004/18/WE (Dz. Urz. UE L 94 z 28.03.2014 r., str. 65) oraz załącznik XVII Dyrektywy 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylającej dyrektywę 2004/17/WE (Dz. Urz. UE L 94 z 28.03.2014 r., str. 243).

- ii. złożone oferty,
 - iii. oświadczenie/oświadczenia o braku powiązań z wykonawcami, którzy złożyli oferty, podpisane przez osoby wykonujące w imieniu zamawiającego czynności związane z procedurą wyboru wykonawcy, w tym biorące udział w procesie oceny ofert (tj. powiązań, o których mowa pkt 2 lit. b).
15. Informację o wyniku postępowania upublicznia się w taki sposób, w jaki zostało upublicznione zapytanie ofertowe. W przypadku upublicznienia polegającego na wysłaniu zapytania ofertowego do co najmniej trzech potencjalnych wykonawców, informację o wyniku postępowania przesyła się do wykonawców, którzy złożyli oferty. Informacja o wyniku postępowania powinna zawierać co najmniej nazwę wybranego wykonawcy. Na wniosek wykonawcy, który złożył ofertę, istnieje obowiązek udostępnienia wnioskodawcy protokołu postępowania o udzielenie zamówienia, z wyłączeniem części ofert stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa⁴².
16. Po przeprowadzeniu procedury uregulowanej w niniejszej sekcji następuje podpisanie umowy z wykonawcą⁴³. W przypadku gdy wybrany wykonawca odstąpi od podpisania umowy z zamawiającym, możliwe jest podpisanie umowy z kolejnym wykonawcą, który w postępowaniu o udzielenie zamówienia uzyskał kolejną najwyższą liczbę punktów.
17. Nie jest możliwe dokonywanie istotnych zmian⁴⁴ postanowień zawartej umowy w stosunku do treści oferty, na podstawie której dokonano wyboru wykonawcy, chyba że:
- a) zamawiający przewidział możliwość dokonania takiej zmiany w zapytaniu ofertowym lub dokumentach zamówienia oraz określił warunki takiej zmiany, o ile nie prowadzą one do zmiany charakteru umowy,
 - b) zmiany dotyczą realizacji dodatkowych dostaw, usług lub robót budowlanych od dotychczasowego wykonawcy, nieobjętych zamówieniem podstawowym, o ile stały się niezbędne i zostały spełnione łącznie następujące warunki:
 - i. zmiana wykonawcy nie może zostać dokonana z powodów ekonomicznych lub technicznych, w szczególności dotyczących zamienności lub interoperacyjności sprzętu, usług lub instalacji, zamówionych w ramach zamówienia podstawowego,
 - ii. zmiana wykonawcy spowodowałaby istotną niedogodność lub znaczne zwiększenie kosztów dla zamawiającego,
 - iii. wartość każdej kolejnej zmiany nie przekracza 50% wartości zamówienia określonej pierwotnie w umowie,
 - c) zmiana nie prowadzi do zmiany charakteru umowy i zostały spełnione łącznie następujące warunki:

⁴² Tajemnicę przedsiębiorstwa należy rozumieć zgodnie z przepisami o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (ustawa z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 z późn. zm.).

⁴³ W przypadku, gdy zamawiający dopuszcza składanie ofert częściowych, postępowanie może zakończyć się podpisaniem więcej niż jednej umowy.

⁴⁴ Zmianę uznaje się za istotną jeżeli zmienia ogólny charakter umowy, w stosunku do charakteru umowy w pierwotnym brzmieniu albo nie zmienia ogólnego charakteru umowy i zachodzi co najmniej jedna z następujących okoliczności: zmiana wprowadza warunki, które, gdyby były postawione w postępowaniu o udzielenie zamówienia, to w tym postępowaniu wzięliby lub mogliby wziąć udział inni wykonawcy lub przyjęto by oferty innej treści, zmiana narusza równowagę ekonomiczną umowy na korzyść wykonawcy w sposób nieprzewidziany pierwotnie w umowie, zmiana znacznie rozszerza lub zmniejsza zakres świadczeń i zobowiązań wynikający z umowy lub polega na zastąpieniu wykonawcy, któremu zamawiający udzielił zamówienia, nowym wykonawcą, w przypadkach innych niż wymienione w lit. d.

- i. konieczność zmiany umowy spowodowana jest okolicznościami, których zamawiający, działając z należytą starannością, nie mógł przewidzieć,
 - ii. wartość zmiany nie przekracza 50% wartości zamówienia określonej pierwotnie w umowie,
 - d) wykonawcę, któremu zamawiający udzielił zamówienia, ma zastąpić nowy wykonawca:
 - i. na podstawie postanowień umownych, o których mowa w lit. a,
 - ii. w wyniku połączenia, podziału, przekształcenia, upadłości, restrukturyzacji lub nabycia dotychczasowego wykonawcy lub jego przedsiębiorstwa, o ile nowy wykonawca spełnia warunki udziału w postępowaniu, nie zachodzą wobec niego podstawy wykluczenia oraz nie pociąga to za sobą innych istotnych zmian umowy,
 - iii. w wyniku przejęcia przez zamawiającego zobowiązań wykonawcy względem jego podwykonawców,
 - e) zmiana nie prowadzi do zmiany charakteru umowy a łączna wartość zmian jest mniejsza niż 5 225 000 euro w przypadku zamówień na roboty budowlane lub 209 000 euro w przypadku zamówień na dostawy i usługi, i jednocześnie jest mniejsza od 10% wartości zamówienia określonej pierwotnie w umowie w przypadku zamówień na usługi lub dostawy albo, w przypadku zamówień na roboty budowlane, jest mniejsza od 15% wartości zamówienia określonej pierwotnie w umowie.
- 18. Zapytanie ofertowe może zostać zmienione przed upływem terminu składania ofert przewidzianym w zapytaniu ofertowym. W takim przypadku należy w opublikowanym zgodnie z pkt 10 lub 11 zapytaniu ofertowym uwzględnić informację o zmianie. Informacja ta powinna zawierać co najmniej: datę upublicznienia zmienianego zapytania ofertowego a także opis dokonanych zmian. Beneficjent przedłuża termin składania ofert o czas niezbędny do wprowadzenia zmian w ofertach, jeżeli jest to konieczne z uwagi na zakres wprowadzonych zmian.

6.7 Zakaz podwójnego finansowania

1. Niedozwolone jest podwójne finansowanie wydatków.
2. Podwójne finansowanie oznacza w szczególności:
 - a. całkowite lub częściowe, więcej niż jednokrotne poświadczenie, zrefundowanie lub rozliczenie tego samego wydatku w ramach dofinansowania lub wkładu własnego tego samego lub różnych projektów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych lub FS lub/oraz dotacji z krajowych środków publicznych,
 - b. otrzymanie na wydatki kwalifikowalne danego projektu lub części projektu bezzwrotnej pomocy finansowej z kilku źródeł (krajowych, unijnych lub innych) w wysokości łącznie wyższej niż 100% wydatków kwalifikowalnych projektu lub części projektu,
 - c. poświadczenie, zrefundowanie lub rozliczenie kosztów podatku VAT ze środków funduszy strukturalnych lub FS, a następnie odzyskanie tego podatku ze środków budżetu państwa na podstawie ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług,

- d. zakupienie środka trwałego z udziałem środków unijnych lub/oraz dotacji z krajowych środków publicznych, a następnie rozliczenie kosztów amortyzacji tego środka trwałego w ramach tego samego projektu lub innych współfinansowanych ze środków UE,
- e. zrefundowanie wydatku poniesionego przez leasingodawcę na zakup przedmiotu leasingu w ramach leasingu finansowego, a następnie zrefundowanie rat opłacanych przez beneficjenta w związku z leasingiem tego przedmiotu,
- f. sytuacja, w której środki na prefinansowanie wkładu unijnego zostały pozyskane w formie kredytu lub pożyczki, które następnie zostały umorzone⁴⁵,
- g. objęcie kosztów kwalifikowalnych projektu jednocześnie wsparciem pożyczkowym i gwarancyjnym,
- h. zakup używanego środka trwałego, który w ciągu 7 poprzednich lat (10 lat dla nieruchomości) był współfinansowany ze środków UE lub/oraz dotacji z krajowych środków publicznych,
- i. rozliczenie tego samego wydatku w kosztach pośrednich oraz kosztach bezpośrednich projektu.

6.8 Finansowanie krzyżowe (Cross – financing)

1. EFRR może finansować w sposób komplementarny działania objęte zakresem pomocy z EFS, a EFS działania objęte zakresem pomocy z EFRR, co jest rozumiane jako finansowanie krzyżowe (*cross-financing*).
2. Finansowanie krzyżowe może dotyczyć wyłącznie takich kategorii wydatków, których poniesienie wynika z potrzeby realizacji danego projektu i stanowi logiczne uzupełnienie działań w ramach RPO WM, z zastrzeżeniem pkt 2 podrozdziału 8.6. Przedmiotowe finansowanie powinno być powiązane wprost z głównymi zadaniami realizowanymi w ramach danego projektu.
3. Wartość wydatków w ramach finansowania krzyżowego (*cross-financingu*) nie może stanowić więcej niż 10% finansowania unijnego dla każdej osi priorytetowej RPO WM, przy czym obowiązujący poziom finansowania krzyżowego (*cross – financingu*) w ramach działania / poddziałania określają zapisy SzOOP RPO WM.
4. Szczegółowe warunki rozliczania wydatków w ramach finansowania krzyżowego (*cross-financingu*) w ramach RPO WM określa umowa o dofinansowanie, z zastrzeżeniem podrozdziału 8.6 pkt 5.
5. Koszty, jakie zostaną poniesione w ramach finansowania krzyżowego (*cross-financingu*), uwzględnione są w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu i podlegają rozliczeniu we wnioskach o płatność na zasadach określonych w systemie realizacji RPO WM.
6. W przypadku wydatków ponoszonych w ramach finansowania krzyżowego (*cross-financingu*), stosuje się zasady kwalifikowalności dla komplementarnego funduszu.

⁴⁵ Podwójne finansowanie będzie wyłącznie dotyczyć tej części kredytu lub pożyczki, która została umorzona

6.9 Dochód wygenerowany w trakcie wdrażania projektu (do czasu jego ukończenia)

1. Dochody wygenerowane w trakcie wdrażania projektu, które nie zostały wzięte pod uwagę w czasie jego zatwierdzenia, wykazuje się nie później niż w momencie złożenia wniosku o płatność końcową. Dochody te pomniejszają wydatki kwalifikowalne projektu, z zastrzeżeniem sytuacji, o której mowa w pkt 2.
2. W przypadku, gdy nie wszystkie koszty w ramach projektu są kwalifikowalne, dochód zostaje przyporządkowany proporcjonalnie (z zastrzeżeniem sytuacji, gdy możliwe jest bezpośrednie przyporządkowanie) do kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych wydatków projektu.
3. W przypadku, gdy dochód związany z projektem został osiągnięty przy współudziale kosztów ponoszonych poza projektem i możliwe jest określenie udziału kosztów realizacji projektu w osiągnięciu tego dochodu, należy pomniejszyć wydatki kwalifikowalne o ten udział.
4. Za dochód nie uznaje się wadium wpłaconego przez podmiot ubiegający się o realizację zamówienia na podstawie ustawy Pzp, zatrzymanego w przypadku wycofania oferty, kar umownych (w tym kar za odstąpienie od umowy i kar za opóźnienie), zatrzymanych kaucji zwrotnych⁴⁶ oraz ulg z tytułu terminowego odprowadzania składek do ZUS/US. Płatności otrzymane przez beneficjenta w powyższych przypadkach nie pomniejszają wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu.
5. Przepisów niniejszego podrozdziału, z wyłączeniem pkt 4, nie stosuje się, zgodnie z przepisem w art. 65 ust. 8 rozporządzenia ogólnego, w odniesieniu do:
 - a. pomocy technicznej,
 - b. instrumentów finansowych,
 - c. pomocy zwrotnej udzielonej z zastrzeżeniem obowiązku spłaty środków w całości,
 - d. nagród,
 - e. projektów objętych zasadami pomocy publicznej,
 - f. projektów objętych kwotami ryczałtowymi lub stawkami jednostkowymi z zastrzeżeniem uwzględnienia dochodu ex ante,
 - g. projektów realizowanych w ramach wspólnego planu działania⁴⁷ z zastrzeżeniem uwzględnienia dochodu ex ante,
 - h. projektów, dla których łączne koszty kwalifikowalne nie przekraczają wyrażonej w PLN równowartości 50 000 EUR, przeliczonej na PLN zgodnie z kursem wymiany EUR/PLN, stanowiącym średnią arytmetyczną kursów średnich miesięcznych Narodowego Banku Polskiego z ostatnich sześciu miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku o dofinansowanie⁴⁸,
 - i. projektów generujących dochód po ukończeniu, zdefiniowanych w art. 61 rozporządzenia ogólnego.

⁴⁶ rozumianych jako sumy pieniężne złożone jako gwarancja dotrzymania zobowiązania

⁴⁷ Wspólny Plan Działania (z ang. JAP – Joint Action Plan) rozumiany jest zgodnie z art.104 rozporządzenia nr 1303/2013

⁴⁸ Kursy publikowane są na stronie http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/kursy/kursy_archiwum.html oraz www.rpo.malopolska.pl w zakładce Ogłoszenia i wyniki naborów.

6. Metodologia obliczania i przedstawiania w projekcie generowanego dochodu jest przedmiotem szczegółowych zasad w zakresie analizy finansowej i ekonomicznej, określonych przez IZ/IP RPO WM w dokumentacji konkursowej/dokumentacji dla projektów pozakonkursowych.

6.10 Wkład niepieniężny

1. Wkład niepieniężny stanowiący część lub całość wkładu własnego beneficjenta, wniesiony na rzecz projektu, stanowi wydatek kwalifikowalny, z zastrzeżeniem pkt 5 oraz 12.
2. Wkład niepieniężny powinien być wnoszony przez beneficjenta ze składników jego majątku lub z majątku innych podmiotów, jeżeli możliwość taka wynika z przepisów prawa oraz zostanie to ujęte w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie, lub w postaci świadczeń wykonywanych przez wolontariuszy.
3. Wkład niepieniężny, który w ciągu 7 poprzednich lat (10 lat dla nieruchomości)⁴⁹ był współfinansowany ze środków unijnych lub/oraz dotacji z krajowych środków publicznych, jest niekwalifikowalny (podwójne finansowanie).
4. Wkład niepieniężny stanowi wydatek kwalifikowalny z zastrzeżeniem zasad określonych dla pomocy publicznej.
5. Warunki kwalifikowalności wkładu niepieniężnego są następujące:
 - a. wkład niepieniężny polega na wniesieniu (wykorzystaniu na rzecz projektu) nieruchomości, urządzeń, materiałów (surowców), wartości niematerialnych i prawnych, ekspertyz, usług lub nieodpłatnej pracy wykonywanej przez wolontariuszy na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
 - b. wartość wkładu niepieniężnego została należycie potwierdzona dokumentami o wartości dowodowej równoważnej fakturom, lub innymi dokumentami pod warunkiem, że przewidują to zasady RPO WM oraz z zastrzeżeniem spełnienia wszystkich warunków wymienionych w tym podrozdziale.
 - c. wartość przypisana wkładowi niepieniężnemu nie przekracza stawek rynkowych,
 - d. wartość i dostarczenie wkładu niepieniężnego mogą być poddane niezależnej ocenie i weryfikacji,
 - e. w przypadku wykorzystania środków trwałych na rzecz projektu, ich wartość określana jest proporcjonalnie do zakresu ich wykorzystania w projekcie, z uwzględnieniem zapisów podrozdziału 6.12,
 - f. w przypadku wykorzystania nieruchomości na rzecz projektu jej wartość nie przekracza wartości rynkowej⁵⁰; ponadto wartość nieruchomości jest potwierdzona operatem szacunkowym sporządzonym przez uprawnionego rzeczoznawcę zgodnie

⁴⁹ 7 lub 10 lat od daty zakupu, o ile IZ nie zdecyduje inaczej.

⁵⁰ Wkładem własnym nie zawsze jest cała nieruchomość; mogą to być np. sale, których wartość wycenia się jako koszt eksploatacji/utrzymania/wynajmu danego metrażu (zgodnie z metodologią przedstawioną przez beneficjenta lub podmiot udostępniający wkład niepieniężny wnoszony na rzecz projektu). W przypadku beneficjentów prowadzących działalność gospodarczą polegającą m.in. na wynajmie sal szkoleniowych, wkład niepieniężny kwalifikowalny jest maksymalnie do wysokości stawek stosowanych przez te podmioty w komercyjnej działalności. Operat szacunkowy nie jest wymagany.

z przepisami ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2014 r. poz. 518, z późn. zm.) – aktualnym w momencie złożenia rozliczającego go wniosku o płatność⁵¹,

- g. w przypadku wniesienia nieodpłatnej pracy spełnione są warunki o których mowa w pkt 9.
 - h. wszystkie ograniczenia i wyłączenia dotyczące kwalifikowania wydatków w ramach poszczególnych działań / poddziałań mają również zastosowanie do dóbr i usług wnoszonych przez beneficjenta jako wkład niepieniężny.
6. Wydatki poniesione na wycenę wkładu niepieniężnego są kwalifikowalne.
7. W przypadku projektów współfinansowanych z EFRR, niekwalifikowalny jest wkład niepieniężny wnoszony do projektu w ramach kosztów pośrednich.
8. W przypadku wniesienia wkładu niepieniężnego w postaci nieruchomości, dodatkowo zastosowanie ma podrozdział 7.4.
9. W przypadku nieodpłatnej pracy wykonywanej przez wolontariuszy, powinny zostać spełnione łącznie następujące warunki:
- a. wolontariusz musi być świadomy charakteru swojego udziału w realizacji projektu (tzn. świadomy nieodpłatnego udziału),
 - b. należy zdefiniować rodzaj wykonywanej przez wolontariusza nieodpłatnej pracy (określić jego stanowisko w projekcie); zadania wykonywane i wykazywane przez wolontariusza muszą być zgodne z tytułem jego nieodpłatnej pracy (stanowiska),
 - c. wartość wkładu niepieniężnego w przypadku nieodpłatnej pracy wykonywanej przez wolontariusza określa się z uwzględnieniem ilości czasu poświęconego na jej wykonanie oraz średniej wysokości wynagrodzenia (wg stawki godzinowej lub dziennej) za dany rodzaj pracy obowiązującej u danego pracodawcy lub w danym regionie (wyliczonej np. w oparciu o dane GUS), lub płacy minimalnej określonej na podstawie obowiązujących przepisów, w zależności od zapisów wniosku o dofinansowanie projektu,
 - d. wycena nieodpłatnej dobrowolnej pracy może uwzględniać wszystkie koszty, które zostałyby poniesione w przypadku jej odpłatnego wykonywania przez podmiot działający na zasadach rynkowych; wycena uwzględnia zatem koszt składek na ubezpieczenia społeczne oraz wszystkie pozostałe koszty wynikające z charakteru danego świadczenia; wycena wykonywanego świadczenia przez wolontariusza może być przedmiotem odrębnej kontroli i oceny.
10. W przypadku wniesienia wkładu niepieniężnego do projektu, współfinansowanie z funduszy strukturalnych oraz innych środków publicznych (krajowych) niebędących wkładem własnym beneficjenta, nie może przekroczyć wartości całkowitych wydatków kwalifikowalnych pomniejszonych o wartość wkładu niepieniężnego.

⁵¹ Termin ważności sporządzonego dokumentu określa ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami

Kwota dofinansowania dla projektu			
z funduszy oraz innych środków publicznych (krajowych)	\leq	rzeczywiste całkowite wydatki kwalifikowalne	- wkład niepieniężny

W przypadku gdy projekt zostanie zrealizowany bez zachowania w/w zasady, beneficjent będzie musiał dokonać zwrotu środków z odsetkami zgodnie z zasadami wynikającymi z umowy o dofinansowanie. Zaleca się zatem by niepieniężny wkład własny został rozliczony przez beneficjenta w ostatnim wniosku o płatność.

11. Warunkiem niezbędnym uznania wkładu niepieniężnego za wydatek kwalifikowalny jest bezpośrednio wskazanie informacji dotyczących poszczególnych pozycji wkładu niepieniężnego we wniosku o dofinansowanie.
12. Deklarowanie jako wkładu niepieniężnego, wydatków poniesionych przez beneficjenta w okresie kwalifikowania wydatków nie może służyć omijaniu warunków kwalifikowania wydatków takich jak zgodność z prawem. Jeżeli beneficjent poniósł wydatek w okresie kwalifikowania wydatków należy dążyć do tego, aby w takiej sytuacji nie deklarować jako kwalifikowalny wkład niepieniężny, ale wydatek poniesiony przez beneficjenta.
13. W przypadku instrumentów finansowych wkład niepieniężny nie stanowi wydatku kwalifikowalnego, z wyjątkiem wkładu w postaci gruntów lub nieruchomości w ramach inwestycji wspierających rozwój obszarów miejskich lub rewitalizację obszarów miejskich, bądź podobnych inwestycji w infrastrukturę mających na celu zróżnicowanie działalności nierolniczej na obszarach wiejskich, jeżeli dane grunty lub nieruchomości stanowią część inwestycji. Dodatkowo w takim przypadku zastosowanie ma podrozdział 7.4.

6.11 Opłaty finansowe i inne usługi związane z realizacją projektu

1. Niżej wymienione kategorie wydatków kwalifikują się do współfinansowania z funduszy strukturalnych, o ile spełniają pozostałe warunki kwalifikowalności wydatków określone w *Podręczniku*:
 - a. opłaty pobierane od dokonywanych transakcji finansowych (krajowych lub zagranicznych), z wyjątkiem prowizji pobieranych w ramach wymiany walut, o których mowa w podrozdziale 6.5 pkt 1 lit. a *Podręcznika*,
 - b. wydatki związane z otwarciem oraz prowadzeniem wyodrębnionego na rzecz projektu subkonta na rachunku bankowym beneficjenta lub odrębnego rachunku bankowego przeznaczonego do obsługi projektu, o ile prowadzenie takiego rachunku jest wymagane przez IZ RPO WM⁵²
 - c. wydatki poniesione na instrumenty zabezpieczające realizację umowy o dofinansowanie, o ile ich poniesienie wymagane jest przez prawo krajowe lub unijne lub przez IZ RPO WM⁵³,
 - d. wydatki na zakup certyfikatu kwalifikowanego w zakresie stosowania bezpiecznego podpisu elektronicznego dla zapewnienia bezpieczeństwa przesyłanych informacji w związku

⁵² W przypadku EFS koszty te zostały zakwalifikowane do kosztów pośrednich – patrz podrozdz.8.3, pkt 2 lit. f

⁵³ W przypadku EFS koszty te zostały zakwalifikowane do kosztów pośrednich – patrz podrozdz.8.3, pkt 2 lit. q

- z realizowanym projektem, wydatki ponoszone na zakup/przedłużenie ważności certyfikatu mogą być kwalifikowane w okresie realizacji projektu wynikającym z umowy o dofinansowanie,
- e. opłaty notarialne,
 - f. opłaty administracyjne związane z uzyskiwaniem wszelkiego rodzaju pozwoleń czy zgód niezbędnych do realizacji projektu, o ile faktycznie zostały poniesione przez beneficjenta,
 - g. opłaty poniesione na przyłączenie do sieci elektroenergetycznej, wodnej, kanalizacyjnej lub gazowej, jeżeli są niezbędne z punktu widzenia realizacji projektu i zostały rzeczywiście i ostatecznie poniesione przez beneficjenta (przy czym opłaty te nie są wnoszone na rzecz beneficjenta lub podmiotu uprawnionego do ponoszenia wydatków w ramach projektu).
 - h. wydatki poniesione na usługi w zakresie audytu, o ile ich poniesienie jest wymagane przez IZ RPO WM,
 - i. wydatki na nabycie usług związanych z wykonywaniem czynności w ramach nadzoru/odbioru zadań/inwestycji realizowanych w ramach projektu. W przypadku, gdy nadzór/ odbiór jest realizowany przez posiadających odpowiednie kwalifikacje pracowników beneficjenta, wydatki związane z ich wynagrodzeniem mogą zostać uznane za kwalifikowalne na zasadach określonych w podrozdziale 6.15 Podręcznika.
 - j. koszty ubezpieczeń lub gwarancji bankowych, o ile są wymagane przez przepisy prawa, bądź przez instytucje realizujące zadania w ramach RPO WM (IZ/ IP), w tym koszty ubezpieczeń lub gwarancji bankowych zgodnie z postanowieniami Ogólnych warunków kontraktowych FIDIC, zawartymi w „Warunkach Kontraktu na urządzenia i budowę z projektowaniem” (wydanie FIDIC 1999) lub w „Warunkach Kontraktu na budowę” (wydanie FIDIC 1999), lub analogiczne w przypadku kontraktów realizowanych w oparciu o inne warunki kontraktowe niż FIDIC,
 - k. wydatki na ewaluację, o ile wynikają z zaakceptowanego przez właściwą instytucję będącą strony umowy wniosku o dofinansowanie,
 - l. wydatki poniesione z tytułu korzystania z infrastruktury udostępnionej w technologii chmury obliczeniowej.

6.12 Techniki finansowania środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych

1. Koszty pozyskania środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do realizacji projektu mogą zostać uznane za kwalifikowalne, o ile we wniosku o dofinansowanie zostanie uzasadniona konieczność pozyskania środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do realizacji projektu z zastosowaniem najbardziej efektywnej dla danego przypadku metody (zakup, amortyzacja, leasing itp.), uwzględniając przedmiot i cel danego projektu; wymóg uzasadnienia pozyskania dotyczy wyłącznie środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych o wartości początkowej równej lub wyższej niż 3 500 PLN netto⁵⁴.

⁵⁴ Uzasadnienie nie musi być sporządzane indywidualnie do każdego środka trwałego, ale może dotyczyć również grupy środków trwałych o tym samym przeznaczeniu

2. Uzasadnienie konieczności pozyskania środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do realizacji projektu, o którym mowa w pkt 1, uwzględnia w szczególności:
 - a. okres realizacji projektu,
 - b. tożsame lub zbliżone do planowanych do pozyskania w ramach projektu środki trwałe lub wartości niematerialne i prawne będące w posiadaniu beneficjenta, w tym środki trwałe lub wartości niematerialne i prawne nabyte w ramach projektów współfinansowanych ze środków publicznych,
 - c. wybór metody pozyskania środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do realizacji projektu.
3. Koszty pozyskania środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych są wskazane w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie. Beneficjent jest zobowiązany do udokumentowania faktycznego wykorzystania środka trwałego w projekcie.
4. Wydatki związane z zakupem środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych kwalifikują się do współfinansowania pod warunkiem, że wartości te będą ujęte w ewidencji⁵⁵ środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.

6.12.1 Zakup środków trwałych

1. Środki trwałe, ze względu na sposób ich wykorzystania w ramach i na rzecz projektu, dzielą się na:
 - a. środki trwałe bezpośrednio powiązane z przedmiotem projektu (np. wyposażenie pracowni komputerowych w szkole),
 - b. środki trwałe wykorzystywane w celu wspomaganie procesu wdrażania projektu (np. rzutnik na szkolenia).
2. Wydatki, o których mowa w pkt 1, mogą być uznane za kwalifikowalne pod warunkiem ich bezpośredniego wskazania we wniosku o dofinansowanie wraz z uzasadnieniem dla konieczności ich zakupu, przy czym w ramach projektów finansowanych z EFRR – wymóg uzasadniania konieczności zakupu nie dotyczy wyposażenia na stałe zainstalowanego, wpisanego do rejestru środków trwałych i traktowanego jako wydatki inwestycyjne, zgodnie z ustawą o rachunkowości.
3. Wydatki poniesione na zakup środków trwałych, o których mowa w pkt 1 lit. a, a także koszty ich dostawy, montażu i uruchomienia, mogą być kwalifikowalne w całości lub części swojej wartości zgodnie ze wskazaniem beneficjenta opartym o faktyczne wykorzystanie środka trwałego na potrzeby projektu.
4. Wydatki poniesione na zakup środków trwałych, o których mowa w pkt 1 lit. b, mogą być kwalifikowalne wyłącznie w wysokości odpowiadającej odpisom amortyzacyjnym za okres, w którym były one wykorzystywane na rzecz projektu. W takim przypadku rozlicza się wydatki do wysokości odpowiadającej odpisom amortyzacyjnym i stosuje warunki i

⁵⁵ Poprzez to pojęcie na potrzeby *Wytycznych* rozumie się wyodrębnioną dla projektu ewidencję, której zasady zostały opisane w Polityce Rachunkowości lub dokumencie równoważnym regulującym zasady rachunkowości obowiązujące beneficjenta, prowadzoną w oparciu o ustawę o rachunkowości (księgi rachunkowe), krajowe przepisy podatkowe (księgi podatkowe), a w przypadku beneficjentów nie podlegających reżimowi tych ustaw – w oparciu o wytyczne IZ PO.

procedury określone w sekcji 6.12.3. W takim przypadku wartość środków trwałych nie wchodzi do limitu środków trwałych i cross-finansingu.

- a) W sytuacji gdy beneficjent dokonuje jednorazowego odpisu amortyzacyjnego lub gdy zakupiony środek trwały zostanie w całości zamortyzowany w okresie realizacji projektu kwalifikowalny będzie zakup takiego środka trwałego w całości lub części swojej wartości zgodnie ze wskazaniem beneficjenta opartym o faktyczne wykorzystanie środka trwałego na potrzeby projektu.
 - b) W przypadku gdy nabywane środki trwałe są niezbędne do zapewnienia udziału osób z niepełnosprawnościami w projekcie wydatki poniesione na zakup środków trwałych, a także koszty ich dostawy, montażu i uruchomienia mogą być kwalifikowalne w całości lub części swojej wartości zgodnie ze wskazaniem beneficjenta opartym o faktyczne wykorzystanie środka trwałego na potrzeby projektu.
5. Jeżeli środki trwałe, o których mowa w pkt 1 lit. b, wykorzystywane są także do innych zadań niż założone w projekcie, wydatki na ich zakup kwalifikują się do współfinansowania w wysokości odpowiadającej odpisom amortyzacyjnym dokonany w okresie realizacji projektu, proporcjonalnie do ich wykorzystania w celu realizacji projektu. W takim przypadku rozlicza się odpisy amortyzacyjne i stosuje sekcję 6.12.3.
 6. W ramach projektów współfinansowanych z EFS, dopuszczalny procentowy poziom wartości wydatków na zakup środków trwałych o wartości jednostkowej równej i wyższej niż 3500 PLN netto w ramach kosztów bezpośrednich projektu oraz wydatków w ramach cross-finansingu określony jest w SZOOP RPO WM, pod warunkiem zachowania zgodności z zapisami RPO WM i rozporządzenia ogólnego oraz zasadności przyjęcia określonego poziomu w danym typie projektów. Wydatki ponoszone na zakup środków trwałych oraz cross-finansing powyżej dopuszczalnej kwoty określonej w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu są niekwalifikowalne.
 7. W ramach projektów współfinansowanych z EFS środki trwałe nabyte w ramach projektu są wykorzystywane po zakończeniu realizacji projektu na działalność statutową beneficjenta lub mogą zostać przekazane nieodpłatnie podmiotowi nie działającemu dla zysku.
 8. Wydatki poniesione na zakup używanych środków trwałych są kwalifikowalne, jeśli spełnione są wszystkie wymienione poniżej warunki:
 - a. sprzedający środek trwały wystawił deklarację określającą jego pochodzenie,
 - b. sprzedający środek trwały potwierdził w deklaracji, że dany środek trwały nie był w okresie poprzednich 7 lat (10 lat w przypadku nieruchomości) współfinansowany z pomocy UE lub w ramach dotacji z krajowych środków publicznych,
 - c. cena zakupu używanego środka trwałego nie przekracza jego wartości rynkowej i jest niższa niż koszt podobnego nowego sprzętu.

6.12.2 Zakup wartości niematerialnych i prawnych

1. Wydatek na zakup wartości niematerialnej i prawnej może zostać uznany za wydatek kwalifikowalny, jeśli wartość ta:
 - a. zostanie zakupiona od strony trzeciej na warunkach rynkowych,
 - b. zostanie ujęta w ewidencji księgowej beneficjenta,
 - c. będzie wykorzystywana wyłącznie przez nabywcę, z wyłączeniem sytuacji, w której nabywa się również prawo do udzielania sublicencji, oraz
 - d. podlega amortyzacji zgodnie z przepisami o rachunkowości.
2. Za wartości niematerialne i prawne uznaje się zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt. 14 ustawy o rachunkowości – nabyte przez jednostkę, zaliczane do aktywów trwałych, prawa majątkowe nadające się do gospodarczego wykorzystania, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, przeznaczone do używania na potrzeby jednostki, w szczególności:
 - a. autorskie prawa majątkowe, prawa pokrewne, licencje, koncesje,
 - b. prawa do wynalazków, patentów, znaków towarowych, wzorów użytkowych oraz zdobniczych,
 - c. know-how.
3. Do wartości niematerialnych i prawnych nie zalicza się wartości niematerialnych i prawnych, które nie są użytkowane przez jednostkę, lecz są posiadane przez nią w celu osiągnięcia korzyści.

6.12.3 Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych

1. Koszty amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, kwalifikują się do współfinansowania, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:
 - a. odpisy amortyzacyjne dotyczą środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, które są niezbędne do prawidłowej realizacji projektu i bezpośrednio wykorzystywane do jego wdrażania,
 - b. kwalifikowalna wartość odpisów amortyzacyjnych odnosi się wyłącznie do okresu realizacji danego projektu,
 - c. odpisy amortyzacyjne zostały dokonane zgodnie z właściwymi przepisami prawa krajowego,
 - d. wydatki poniesione na zakup środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych nie zostały zgłoszone jako wydatki kwalifikowalne projektu, ani też ich zakup nie był współfinansowany ze środków unijnych (dotyczy to sytuacji, w której beneficjent kupuje aktywa na potrzeby projektu, ale nie może zrefundować kosztów zakupu),
 - e. odpisy amortyzacyjne dotyczą środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, które zostały zakupione w sposób racjonalny i efektywny, tj. ich ceny nie są zawyżone w stosunku do cen i stawek rynkowych,
 - f. w przypadku, gdy środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne wykorzystywane są także w innych celach niż realizacja projektu, kwalifikowalna jest tylko ta część

odpisu amortyzacyjnego, która odpowiada proporcji wykorzystania aktywów w celu realizacji projektu.

2. W przypadku, o którym mowa w pkt 1 lit. f, wartość rezydualna (księgowa wartość likwidacyjna) środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych po zakończeniu realizacji projektu nie jest wydatkiem kwalifikowalnym.

6.12.4 Leasing i inne techniki finansowania nie powodujące przeniesienia prawa własności lub natychmiastowego przeniesienia prawa własności

1. Do współfinansowania kwalifikują się wydatki poniesione w związku z zastosowaniem technik finansowania, które nie powodują natychmiastowego przeniesienia prawa własności do danego dobra na beneficjenta (podmiot użytkujący), w tym w szczególności wydatki poniesione w związku z zastosowaniem leasingu oraz IRU.
2. Do współfinansowania kwalifikują się wydatki poniesione w związku z następującymi formami leasingu:
 - a. leasing finansowy – istotą leasingu finansowego, zgodnie z KSR nr 5 „Leasing, najem i dzierżawa”, jest taka umowa leasingu, w ramach której ryzyko oraz pożytki z tytułu korzystania z przedmiotu leasingu przeniesione są na leasingobiorcę (beneficjenta współfinansowanego projektu). Umowa ta często zawiera opcję nabycia przedmiotu leasingu lub przewiduje minimalny okres leasingowy odpowiadający okresowi użytkowania aktywów, będących przedmiotem leasingu,
 - b. leasing operacyjny – istotą leasingu operacyjnego, zgodnie z KSR nr 5 „Leasing, najem i dzierżawa”, jest taka umowa leasingu, w ramach której ryzyko oraz pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu nie są zasadniczo w całości przeniesione na leasingobiorcę (beneficjenta), a okres użytkowania przedmiotu leasingu może być krótszy niż okres jego gospodarczej używalności (okres amortyzacji),
 - c. leasing zwrotny – istotą leasingu zwrotnego, zgodnie z KSR nr 5 „Leasing, najem i dzierżawa”, jest powiązanie umowy leasingu z poprzedzającą ją umową sprzedaży. W przypadku zawarcia transakcji leasingu zwrotnego, beneficjent sprzedaje posiadane dobro firmie leasingowej i równocześnie uzyskuje prawo do jego dalszego użytkowania na warunkach ustalonych w umowie leasingu. Dzięki takiej operacji beneficjent, pomimo sprzedaży danego dobra leasingodawcy, nadal z niego korzysta, płacąc raty leasingowe związane z jego użytkowaniem.
3. W przypadku zastosowania w ramach projektu finansowania w drodze leasingu, wydatkiem kwalifikującym się do współfinansowania jest:
 - a. w przypadku leasingu finansowego, alternatywnie:
 - i. kwota przypadająca na część raty leasingowej wystawionej na rzecz beneficjenta, związanej ze spłatą kapitału przedmiotu umowy leasingu, o ile we wniosku o dofinansowanie beneficjent jest wskazany jako podmiot ponoszący wydatki, albo
 - ii. kwota przypadająca na fakturę nabycia przedmiotu leasingu, wystawiona na rzecz leasingodawcy, o ile we wniosku o dofinansowanie leasingodawca jest wskazany przez beneficjenta jako podmiot upoważniony do poniesienia wydatku

- na zakup leasingowanego dobra. W tym przypadku zastosowanie mają postanowienia *Podręcznika*, o których mowa w pkt 8 i 9,
- b. w przypadku leasingu operacyjnego – kwota przypadająca na część raty leasingowej wystawionej na rzecz beneficjenta, związanej ze spłatą kapitału przedmiotu umowy leasingu,
 - c. w przypadku leasingu zwrotnego – w zależności od ostatecznej formy jaką przybierze leasing zwrotny, wydatki, o których mowa w lit. a-b.
4. Dowodem faktycznego poniesienia wydatku jest dokument potwierdzający opłacenie raty leasingowej, z wyjątkiem rozwiązania, o którym mowa pkt 8.
 5. Maksymalna kwota wydatków kwalifikowalnych nie może przekroczyć rynkowej wartości dobra będącego przedmiotem leasingu. Oznacza to, że kwota kwalifikująca się do współfinansowania nie może być wyższa, niż:
 - a. kwota, na którą opiewa dowód zakupu wystawiony leasingodawcy przez dostawcę współfinansowanego dobra – w przypadku dóbr zakupionych nie wcześniej niż w okresie 12 miesięcy przed złożeniem przez beneficjenta wniosku o dofinansowanie projektu,
 - b. rynkowa wartość dobra będącego przedmiotem leasingu określona w wycenie sporządzonej przez uprawnionego rzeczoznawcę lub w wycenie sporządzonej w oparciu o metodologię przedstawioną przez beneficjenta i zaakceptowaną przez IZ/IP RPO WM – w przypadku dóbr zakupionych wcześniej niż w okresie 12 miesięcy przed złożeniem przez beneficjenta wniosku o dofinansowanie projektu. Wycena może zostać zastąpiona udokumentowaniem wyboru przedmiotu leasingu w procedurze przetargowej zapewniającej zachowanie uczciwej konkurencji. Decyzję dotyczącą dopuszczalnych sposobów wyceny dobra będącego przedmiotem leasingu podejmuje IZ RPO WM.
 6. Środki w ramach pomocy unijnej na realizację umów leasingu są wypłacane leasingobiorcy zgodnie z faktycznie spłacanymi ratami leasingu, z zastrzeżeniem pkt 8.
 7. W przypadku, gdy okres obowiązywania umowy leasingu przekracza końcową datę kwalifikowalności wydatków, wydatkami kwalifikującymi się do współfinansowania są, z wyjątkiem rozwiązania, o którym mowa pkt 8, wyłącznie raty leasingowe, których termin płatności przypada na okres ponoszenia wydatków kwalifikowalnych określonych w umowie o dofinansowanie oraz faktycznie zapłacone w tym okresie.
 8. W przypadku leasingu finansowego, do współfinansowania może kwalifikować się również wydatek poniesiony przez leasingodawcę na zakup dobra leasingowanego beneficjentowi w związku z realizacją projektu. Warunkiem umożliwiającym zakwalifikowanie tego wydatku jest wskazanie we wniosku o dofinansowanie rozwiązania, o którym mowa w pkt 3 lit. a tiret ii, co stanowi jednocześnie upoważnienie dla firmy leasingowej do poniesienia wydatku na rzecz beneficjenta. W takim przypadku wydatki poniesione przez beneficjenta na opłacenie rat związanych z leasingiem tego dobra stanowią wydatki niekwalifikowalne.
 9. W sytuacji, o której mowa w pkt 8, dowodem poniesienia wydatku jest faktura zakupu wystawiona na leasingodawcę lub równoważny dokument księgowy wraz z dokumentem potwierdzającym dokonanie płatności.

10. Część kapitałowa raty leasingowej, płacona przez leasingobiorcę w ramach leasingu zwrotnego, jest wydatkiem kwalifikującym się do współfinansowania. Należy jednak pamiętać, że współfinansowanie UE nie może posłużyć do ponownego nabycia danego dobra, jeśli jego zakup był wcześniej współfinansowany ze środków UE lub w ramach dotacji z krajowych środków publicznych.

6.12.5 Umowa IRU

1. W przypadku umowy IRU wydatek kwalifikowany stanowi wyłącznie płatność zasadnicza poniesiona w okresie kwalifikowalności wydatków w projekcie.
2. Koszt utrzymania infrastruktury użytkowanej w drodze IRU w trakcie oraz po zakończeniu projektu ponoszony jest przez beneficjenta.
3. Warunkiem umożliwiającym zastosowanie przedmiotowej techniki finansowania jest udowodnienie, iż jest ona najbardziej uzasadniona ekonomicznie (najkorzystniejsza z punktu widzenia celów projektu).
4. W zależności od szczegółowych postanowień, umowę IRU można również kształtować jako specyficzną umowę leasingu operacyjnego lub umowę leasingu finansowego.⁵⁶

6.12.6 Inne techniki finansowania

1. Wydatki poniesione w związku z zastosowaniem innych technik finansowania kwalifikują się do współfinansowania z funduszy strukturalnych, jeśli zostaną spełnione następujące warunki:
 - a. wydatki związane z zastosowaniem technik finansowania zostaną wskazane we wniosku o dofinansowanie projektu oraz zostaną odpowiednio udokumentowane w toku realizacji projektu,
 - b. zastosowanie tych technik finansowania jest najbardziej efektywną metodą pozyskania danego dobra

6.13 Podatek od towarów i usług (VAT) oraz inne podatki i opłaty

1. Podatki i inne opłaty, w szczególności podatek VAT, mogą być uznane za wydatki kwalifikowalne tylko wtedy, gdy beneficjent nie ma prawnej możliwości ich odzyskania z zastrzeżeniem pkt 6.
2. Możliwość odzyskania podatku VAT rozpatruje się zgodnie z przepisami ustawy o VAT, oraz rozporządzeń do tej ustawy⁵⁷.
3. Warunek określony w pkt. 1 oznacza, iż zapłacony podatek VAT może być uznany za wydatek kwalifikowalny wyłącznie wówczas, gdy beneficjentowi, zgodnie z

⁵⁶ Szersze wyjaśnienia oraz skutki zastosowania konstrukcji takich umów znajdują się w opinii prawnej *Wyjaśnienie statusu kwalifikowalności opłat za dzierżawę, w tym IRU, w Programie Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej oraz 16 regionalnych programach operacyjnych, wyjaśniające jednocześnie czym jest IRU*, przygotowanej na zlecenie Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej, dostępne na stronie www.polskaszerokopasmowa.pl

⁵⁷ Zaliczenie VAT do kosztów uzyskania przychodu celem obniżenia podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym nie jest odliczeniem ani uzyskaniem zwrotu podatku od towarów i usług, a więc nie jest odzyskiwaniem podatku od towarów i usług w rozumieniu ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług

obowiązującym ustawodawstwem krajowym, nie przysługuje prawo (czyli beneficjent nie ma prawnych możliwości) do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego lub ubiegania się o zwrot VAT. Posiadanie wyżej wymienionego prawa (potencjalnej prawnej możliwości) wyklucza uznanie wydatku za kwalifikowalny, nawet jeśli faktycznie zwrot nie nastąpił, np. ze względu na nie podjęcie przez beneficjenta czynności zmierzających do realizacji tego prawa.

4. Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o VAT, podatnikami są podmioty wykonujące samodzielnie działalność gospodarczą, bez względu na cel i rezultat tej działalności. Za podatników nie uznaje się organów władzy publicznej oraz urzędów obsługujących te organy w zakresie realizowanych zadań, nałożonych odrębnymi przepisami prawa, z wyłączeniem czynności wykonywanych na podstawie zawartych umów cywilnoprawnych (art. 15 ust. 6 ustawy o VAT). W związku z tym, prawo do obniżenia VAT należnego o VAT naliczony będzie przysługiwało podmiotom dokonującym zakupów towarów i usług finansowanych ze środków pochodzących z funduszy strukturalnych, na podstawie prawidłowo wystawionych faktur VAT przez podatników posiadających status podatnika czynnego w rozumieniu art. 96 ustawy o VAT.
5. Zgodnie z art. 86 ust. 1 ustawy o VAT, podatnikom VAT przysługuje prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego w zakresie, w jakim nabywane towary lub usługi wykorzystywane są do wykonywania czynności opodatkowanych. Przepis zawarty w art. 88 ustawy o VAT zawiera katalog przypadków, kiedy podatnikowi VAT nie przysługuje prawo do odliczenia podatku naliczonego. W tych przypadkach podatku nie można odliczyć nawet wówczas, gdy dany zakup jest bezpośrednio związany z czynnościami podlegającymi opodatkowaniu, tym samym VAT może stanowić wówczas wydatek kwalifikowalny. W związku z powyższym, przepisy ustawy o VAT stanowią, iż prawo do odliczenia podatku naliczonego przysługuje beneficjentowi jedynie w przypadku, kiedy spełnione zostaną jednocześnie następujące dwa warunki: beneficjent jest podatnikiem VAT oraz zakupione przez beneficjenta towary i usługi wykorzystywane są przez beneficjenta do wykonywania czynności opodatkowanych⁵⁸. Tym samym, jeśli nie jest spełniony jeden z wymienionych warunków, wówczas VAT zawarty w dokonywanych przez beneficjenta zakupach będzie stanowił wydatek kwalifikowalny w rozumieniu *Podręcznika*.
6. Podatek VAT w stosunku do wydatków, dla których beneficjent odlicza ten podatek częściowo wg proporcji ustalonej zgodnie z właściwymi przepisami ustawy o VAT⁵⁹, jest kwalifikowalny w części, która nie może zostać odzyskana z budżetu krajowego.
7. Dopuszcza się sytuację, w której VAT będzie kwalifikowalny jedynie dla części projektu. W takiej sytuacji beneficjent jest zobowiązany zapewnić przejrzysty system rozliczania projektu, tak aby nie było wątpliwości w jakiej części oraz w jakim zakresie VAT może być uznany za kwalifikowalny.

⁵⁸ Prawo do odliczenia nie przysługuje w zakresie, w jakim zakupy związane są z czynnościami zwolnionymi z VAT lub z czynnościami nie podlegającymi opodatkowaniu. Z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wynika, że związek zakupów z czynnościami opodatkowanymi powinien mieć, zasadniczo, charakter bezpośredni. Tym samym, beneficjent realizujący projekt dofinansowany ze środków PO będzie mógł odliczyć VAT wówczas, gdy zakupy towarów i usług w ramach realizowanego projektu związane są bezpośrednio z wykonywanymi przez beneficjenta czynnościami opodatkowanymi.

⁵⁹ Zgodnie z brzmieniem ustawy o VAT aktualnym na dzień wejścia w życie *Wytycznych*, są to: art. 86 ust. 2a oraz art. 90 ust. 2.

8. W przypadku gdy beneficjent uzna VAT za wydatek kwalifikowalny zobowiązany jest do przedstawienia w treści wniosku o dofinansowanie szczegółowego uzasadnienia zawierającego podstawę prawną wskazującą na brak możliwości obniżenia VAT należnego o VAT naliczony zarówno na dzień sporządzania wniosku o dofinansowanie, jak również mając na uwadze planowany sposób wykorzystania w przyszłości (w okresie realizacji projektu oraz w okresie trwałości projektu) majątku wytworzonego w związku z realizacją projektu.
9. Biorąc pod uwagę, iż prawo do obniżenia VAT należnego o VAT naliczony może powstać zarówno w okresie realizacji projektu, jak i po jego zakończeniu, właściwa instytucja będąca stroną umowy zapewnia, aby beneficjenci, którzy zaliczą VAT do wydatków kwalifikowalnych, zobowiązali się dołączyć do wniosku o dofinansowanie „Oświadczenie o kwalifikowalności VAT”, według wzoru opracowanego przez IZ RPO WM.
10. Podpisanie umowy o dofinansowanie z beneficjentem, który zaliczył VAT do wydatków kwalifikowalnych, jest uwarunkowane podpisaniem ww. oświadczenia.

6.14 Kwalifikowalność działań informacyjno-promocyjnych

1. Wydatki związane z działaniami informacyjno-promocyjnymi mogą stanowić wydatki kwalifikowalne w ramach realizowanych projektów.
2. Wydatki, o których mowa w pkt 1, ponoszone są zgodnie z warunkami i procedurami określonymi w *Podręczniku* oraz pozostałymi warunkami i procedurami określonymi przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego w zakresie informacji i promocji.

6.15 Koszty związane z angażowaniem personelu

1. Koszty związane z wynagrodzeniem personelu mogą być kwalifikowalne w ramach projektu, o ile wynika to ze specyfiki projektu oraz zostały wykazane w katalogu wydatków specyficznych danego działania / poddziałania, na warunkach określonych w niniejszym *Podręczniku*.
2. Wydatki związane z wynagrodzeniem personelu są ponoszone zgodnie z przepisami krajowymi, w szczególności zgodnie z ustawą z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy oraz zgodnie z ustawą z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny.
3. Kwalifikowalnymi składnikami wynagrodzenia personelu są w szczególności wynagrodzenie brutto, składki pracodawcy na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, składki na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, odpisy na ZFŚS oraz wydatki ponoszone na Pracowniczy Program Emerytalny zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych (Dz. U. z 2014 r., poz. 710).
4. Koszty personelu mogą być zaliczane zarówno do kosztów bezpośrednich (w tym m.in. koszty personelu wykonującego zadania związane z w merytoryczną realizację projektu) jak kosztów pośrednich (m. in. wynagrodzeń obsługi księgowej, kadrowej,

administracyjnej na potrzeby funkcjonowania jednostki, koszty wynagrodzeń osób zarządzających projektem).

5. W ramach wynagrodzenia personelu, niekwalifikowalne są:
 - a. wpłaty dokonywane przez pracodawców zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.) na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, zwany dalej „PFRON”,
 - b. świadczenia realizowane ze środków ZFŚS dla personelu projektu,
 - c. koszty ubezpieczenia cywilnego funkcjonariuszy publicznych za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu władzy publicznej,
 - d. nagrody jubileuszowe i odprawy pracownicze dla personelu projektu,
 - e. koszty składek i opłat fakultatywnych, niewymaganych obowiązującymi przepisami prawa krajowego, chyba że:
 - i. zostały przewidziane w regulaminie pracy lub regulaminie wynagradzania danej instytucji lub też innych właściwych przepisach prawa pracy oraz,
 - ii. zostały wprowadzone w danej instytucji co najmniej 6 miesięcy przed złożeniem wniosku o dofinansowanie oraz,
 - iii. potencjalnie obejmują wszystkich pracowników danej instytucji, a zasady ich odprowadzania/przyznawania są takie same w przypadku personelu zaangażowanego do realizacji projektów oraz pozostałych pracowników beneficjenta.
6. Dodatkowe wynagrodzenie roczne personelu projektu jest kwalifikowalne wyłącznie, jeżeli wynika z przepisów prawa pracy⁶⁰ i odpowiada proporcji, w której wynagrodzenie zasadnicze będące podstawą jego naliczenia jest rozliczane w ramach projektu oraz jest adekwatne do okresu zaangażowania danego pracownika w projekt.
7. Niekwalifikowalne jest wynagrodzenie personelu projektu zatrudnionego jednocześnie w instytucji uczestniczącej w realizacji RPO WM⁶¹ na podstawie stosunku pracy, chyba że nie zachodzi konflikt interesów⁶² lub podwójne finansowanie.
8. Osoba upoważniona do dysponowania środkami dofinansowania projektu oraz podejmowania wiążących decyzji finansowych w imieniu beneficjenta nie może być osobą prawomocnie skazaną za przestępstwo przeciwko mieniu, przeciwko obrotowi gospodarczemu, przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego, przeciwko wiarygodności dokumentów lub za przestępstwo skarbowe, co

⁶⁰ W rozumieniu zgodnym z art 9 § 1 Kodeksu pracy, innych ustaw i aktów wykonawczych regulujących prawa i obowiązki pracowników i pracodawców, układów zbiorowych pracy, innych opartych na ustawie porozumieniach zbiorowych, regulaminach i statutach określających prawa i obowiązki stron stosunku pracy

⁶¹ Jako instytucję uczestniczącą w realizacji RPO WM rozumie się IZ RPO WM lub instytucję, do której IZ delegowała zadania związane z zarządzaniem RPO WM

⁶² Konflikt interesów jest rozumiany jako naruszenie zasady bezinteresowności i bezstronności, tj. w szczególności przyjmowanie jakiegokolwiek formy zapłaty za wykonywanie zadań mających związek lub kolidujących ze stanowiskiem służbowym, podejmowanie dodatkowego zatrudnienia lub zajęcia zarobkowego mogącego mieć negatywny wpływ na sprawy prowadzone w ramach obowiązków służbowych, prowadzenie szkoleń, o ile mogłoby to mieć negatywny wpływ na bezstronność prowadzenia spraw służbowych

beneficjent weryfikuje na podstawie oświadczenia tej osoby przed jej zaangażowaniem do projektu⁶³.

9. Wydatki związane z zaangażowaniem osoby wykonującej zadania w projekcie lub projektach są kwalifikowalne, o ile:
 - a. obciążenie z tego wynikające nie wyklucza możliwości prawidłowej i efektywnej realizacji wszystkich zadań powierzonych danej osobie,
 - b. łączne zaangażowanie zawodowe tej osoby w realizację wszystkich projektów finansowanych z funduszy strukturalnych i FS oraz działań finansowanych z innych źródeł, w tym środków własnych beneficjenta i innych podmiotów, nie przekracza 276 godzin miesięcznie,
 - c. wykonanie zadań przez tę osobę jest potwierdzone sporządzonym przez nią protokołem, wskazującym prawidłowe wykonanie zadań, liczbę oraz ewidencję godzin w danym miesiącu kalendarzowym poświęconych na wykonanie zadań w projekcie⁶⁴, z wyłączeniem przypadku, gdy osoba ta wykonuje zadania na podstawie stosunku pracy, a dokumenty związane z jej zaangażowaniem wyraźnie wskazują na jej godziny pracy⁶⁵ oraz z wyłączeniem przypadku, gdy osoba ta wykonuje zadania na podstawie umowy o dzieło.

Spełnienie warunków, o których mowa w lit. a i b, należy zweryfikować przed zaangażowaniem osoby do projektu (przedmiotowej weryfikacji można dokonać posiłkując się pisemnym oświadczeniem złożonym przez osobę mającą być zaangażowaną do projektu). Warunki te powinny być spełnione w całym okresie kwalifikowania wynagrodzenia danej osoby w tym projekcie, przy czym w przypadku wystąpienia nieprawidłowości w zakresie spełnienia warunku, o którym mowa w lit. b, za niekwalifikowalne należy uznać wynagrodzenie personelu projektu (w całości lub w części) w tym projekcie, w ramach którego zaangażowanie personelu projektu spowodowało naruszenie tego warunku.

10. Limit zaangażowania zawodowego, o którym mowa w pkt 9 lit. b, dotyczy wszystkich form zaangażowania zawodowego, w szczególności:
 - a. w przypadku stosunku pracy – uwzględnia liczbę dni roboczych w danym miesiącu wynikających ze stosunku pracy, o którym mowa w sekcji 6.15.1, przy czym do limitu wlicza się czas nieobecności pracownika związanej ze zwolnieniami lekarskimi i urlopem wypoczynkowym, a nie wlicza się czasu nieobecności pracownika związanej z urlopem bezpłatnym,
 - b. w przypadku stosunku cywilnoprawnego, samozatrudnienia oraz innych form zaangażowania – uwzględnia czas faktycznie przepracowany, w tym czas zaangażowania w ramach własnej działalności gospodarczej poza projektami (o ile dotyczy).

⁶³ W przypadku, gdy beneficjent upoważnił do dysponowania środkami finansowymi projektu osoby, wobec których wymóg niekaralności jest wymogiem kwalifikacyjnym wynikającym z mocy odrębnych aktów prawnych (np. art. 6 ust. 2 ustawy o pracownikach samorządowych), składanie oświadczenia nie jest wymagane.

⁶⁴ W protokole nie jest wymagane wskazanie informacji na temat poszczególnych czynności wykonywanych w ramach danej umowy

⁶⁵ Godziny pracy powinny być podane ze szczegółowością „od – do”

11. Właściwa instytucja będąca stroną umowy zobowiązuje beneficjenta w umowie o dofinansowanie do wprowadzania na bieżąco⁶⁶ następujących danych do systemu informatycznego⁶⁷ w zakresie angażowania personelu projektu, w celu potwierdzenia spełnienia warunków określonych w *Podręczniku*:
 - a. dane dotyczące personelu projektu, w tym: nr PESEL, imię, nazwisko,
 - b. dane dotyczące formy zaangażowania personelu w ramach projektu: stanowisko, (lub przedmiot umowy) forma zaangażowania w projekcie, data zaangażowania do projektu, okres zaangażowania osoby w projekcie, wymiar czasu pracy oraz godziny pracy, jeśli zostały określone w dokumentach związanych z jej zaangażowaniem,
 - c. w zakresie protokołów, o których mowa w pkt 9 lit. c – dane dotyczące godzin faktycznego zaangażowania za dany miesiąc kalendarzowy ze szczegółowością wskazującą na rok, miesiąc, dzień i godziny zaangażowania.
12. Wydatki na wynagrodzenie personelu są kwalifikowalne pod warunkiem, że ich wysokość odpowiada stawkom faktycznie stosowanym u beneficjenta poza projektami współfinansowanymi z funduszy strukturalnych i FS na analogicznych stanowiskach lub na stanowiskach wymagających analogicznych kwalifikacji. Dotyczy to również pozostałych składników wynagrodzenia personelu, w tym nagród i premii.
13. Koszty związane z wyposażeniem stanowiska pracy personelu projektu są kwalifikowalne w pełnej wysokości, z zastrzeżeniem sekcji 6.12.1, wyłącznie w przypadku personelu projektu zatrudnionego na podstawie stosunku pracy w wymiarze co najmniej ½ etatu. W przypadku personelu projektu zaangażowanego na podstawie stosunku pracy w wymiarze poniżej ½ etatu lub na podstawie innych form zaangażowania, koszty związane z wyposażeniem stanowiska pracy personelu projektu są niekwalifikowalne.
14. W przypadku projektów partnerskich nie jest dopuszczalne angażowanie jako personelu projektu pracowników partnerów przez beneficjenta i odwrotnie.
15. W ramach projektu mogą być kwalifikowalne koszty delegacji służbowych oraz koszty związane z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych personelu projektu, pod warunkiem, że jest to niezbędne dla prawidłowej realizacji projektu oraz koszty te zostały uwzględnione w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu.

6.15.1 Stosunek pracy

1. Umowa o pracę z osobą stanowiącą personel projektu obejmuje wszystkie zadania wykonywane przez tę osobę w ramach projektu lub projektów realizowanych przez beneficjenta, co jest odpowiednio udokumentowane zgodnie z pkt. 2 lit. c. Tym samym, nie jest możliwe angażowanie takiej osoby przez beneficjenta do realizacji żadnych zadań

⁶⁶Dane, o których mowa w lit a i b, powinny być wprowadzane niezwłocznie po zaangażowaniu osoby do projektu, a dane, o których mowa w lit c - niezwłocznie po odebraniu protokołu

⁶⁷Przez system informatyczny rozumie się centralny system informatyczny (SL 2014) lub lokalny system informatyczny (LSI) W przypadku stosowania LSI, właściwa instytucja będąca stroną umowy jest zobowiązana do transferu danych wprowadzanych przez beneficjenta do centralnego systemu informatycznego (SL 2014) w terminach wynikających z Wytocznych w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej

w ramach tego lub innego projektu na podstawie stosunku cywilnoprawnego, z wyjątkiem umów, w wyniku których następuje wykonanie oznaczonego dzieła⁶⁸.

2. W przypadku zatrudniania personelu na podstawie stosunku pracy, wydatki na wynagrodzenie personelu są kwalifikowalne, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki:
 - a. pracownik jest zatrudniony lub oddelegowany⁶⁹ w celu realizacji zadań związanych bezpośrednio z realizacją projektu,
 - b. okres zatrudnienia lub oddelegowania pracownika jest kwalifikowalny wyłącznie do końcowej daty kwalifikowalności wydatków wyznaczonej w umowie o dofinansowanie; powyższe nie oznacza, że stosunek pracy nie może trwać dłużej niż okres realizacji projektu,
 - c. zatrudnienie lub oddelegowanie do pełnienia zadań związanych z realizacją projektu jest odpowiednio udokumentowane postanowieniami umowy o pracę lub zakresem czynności służbowych pracownika lub opisem stanowiska pracy; przez odpowiednie udokumentowanie należy rozumieć m.in. wskazanie w ww. dokumentach zadań, które dana osoba będzie wykonywała w ramach projektu.
3. W przypadku, gdy osoba stanowiąca personel projektu jest pracownikiem beneficjenta, jej zaangażowanie do projektu lub projektów może mieć miejsce wyłącznie na podstawie stosunku pracy lub umowy, w wyniku której następuje wykonanie oznaczonego dzieła, o której mowa w sekcji 6.15.2 pkt 4.
4. Jeżeli stosunek pracy pracownika beneficjenta tylko w części obejmuje zadania w ramach projektu (np. na $\frac{1}{2}$ etatu, $\frac{1}{4}$ etatu w ramach projektu), wydatki związane z wynagrodzeniem w ramach projektu są kwalifikowalne, o ile:
 - a. zadania związane z realizacją projektu zostaną wyraźnie wyodrębnione w umowie o pracę lub zakresie czynności służbowych pracownika lub opisie stanowiska pracy,
 - b. zakres zadań związanych z realizacją projektu stanowi podstawę do określenia proporcji faktycznego zaangażowania pracownika w realizację projektu w stosunku do czasu pracy wynikającego z umowy o pracę tego pracownika,
 - c. wydatek związany z wynagrodzeniem personelu projektu odpowiada proporcji, o której mowa w lit. b, chyba że zakres odpowiedzialności, złożoność lub poziom wymaganych kompetencji na danym stanowisku uzasadnia różnicę w udziale wydatku do czasu pracy do czasu pracy wynikającego ze stosunku pracy.
5. Wydatkami kwalifikowalnymi w przypadku wynagrodzenia personelu mogą być również nagrody (z wyłączeniem nagrody jubileuszowej) lub premie, o ile są spełnione łącznie następujące warunki:
 - a. nagrody lub premie zostały przewidziane w regulaminie pracy lub regulaminie wynagradzania danej instytucji, lub też innych właściwych przepisach prawa pracy,
 - b. nagrody lub premie zostały wprowadzone w danej instytucji co najmniej 6 miesięcy przed złożeniem wniosku o dofinansowanie,

⁶⁸ Patrz sekcja 6.15.2 pkt 2 i pkt 4

⁶⁹ Oddelegowanie należy rozumieć jako zmianę obowiązków służbowych pracownika na okres zaangażowania w realizację projektu

- c. nagrody lub premie potencjalnie obejmują wszystkich pracowników danej instytucji, a zasady ich przyznawania są takie same w przypadku personelu zaangażowanego do realizacji projektów oraz pozostałych pracowników beneficjenta,
 - d. nagrody lub premie przyznawane są w związku z realizacją zadań w ramach projektu na podstawie stosunku pracy,
 - e. przyznana nagroda lub premia uwzględnia okres zaangażowania danego pracownika w projekcie.
6. W przypadku okresowego zwiększenia obowiązków służbowych danej osoby, wydatkami kwalifikowanymi związanymi z wynagrodzeniem personelu mogą być również dodatki do wynagrodzeń, o ile zostały przyznane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa pracy, z zastrzeżeniem pkt 7 i 8, przy czym dodatek może być przyznany zarówno jako wyłączone wynagrodzenie za pracę w projekcie albo jako uzupełnienie wynagrodzenia personelu projektu rozliczanego w ramach projektu
7. Dodatek może być kwalifikowalny, o ile spełnione zostaną łącznie następujące warunki:
- a. możliwość przyznania dodatku wynika bezpośrednio z prawa pracy,
 - b. dodatek został przewidziany w regulaminie pracy lub regulaminie wynagradzania danej instytucji lub też innych właściwych przepisach prawa pracy,
 - c. dodatek został wprowadzony w danej instytucji co najmniej 6 miesięcy przed złożeniem wniosku o dofinansowanie, przy czym nie dotyczy to przypadku, gdy możliwość przyznania dodatku wynika z aktów prawa powszechnie obowiązującego,
 - d. dodatek potencjalnie obejmuje wszystkich pracowników danej instytucji, a zasady jego przyznawania są takie same w przypadku personelu zaangażowanego do realizacji projektów oraz pozostałych pracowników beneficjenta,
 - e. dodatek jest kwalifikowalny wyłącznie w okresie zaangażowania danej osoby do projektu,
 - f. wysokość dodatku uzależniona jest od zakresu dodatkowych obowiązków⁷⁰, przy czym w przypadku wykonywania zadań w kilku projektach u tego samego beneficjenta personelowi projektu przyznawany jest wyłącznie jeden dodatek rozliczany proporcjonalnie do zaangażowania pracownika w dany projekt.
8. Dodatki, o których mowa w pkt 6 i 7, są kwalifikowalne do wysokości 40% wynagrodzenia podstawowego⁷¹ wraz ze składnikami, o których mowa w podrozdziale 6.15 pkt 3, z zastrzeżeniem, że przekroczenie tego limitu może wynikać wyłącznie z aktów prawa powszechnie obowiązującego.

6.15.2 Stosunek cywilnoprawny

1. Wydatki poniesione na wynagrodzenie personelu zaangażowanego na podstawie stosunku cywilnoprawnego (umowa zlecenie, umowa o dzieło, kontrakt menadżerski) są

⁷⁰ Przez „zakres dodatkowych obowiązków” należy rozumieć zarówno nowe obowiązki służbowe, nie wynikające z dotychczasowego zakresu zadań, jak i zwiększenie zaangażowania w ramach dotychczasowych obowiązków służbowych pracownika

⁷¹ Czyli wynagrodzenia - zgodnie z regulaminem wynagrodzeń danej instytucji.

kwalifikowalne, z zastrzeżeniem warunków określonych w niniejszej sekcji oraz w podrozdziale 6.6.

2. Wydatki poniesione na wynagrodzenie osoby zaangażowanej do projektu na podstawie umowy cywilnoprawnej, która jest jednocześnie pracownikiem beneficjenta⁷², są niekwalifikowalne, przy czym nie dotyczy to umów o dzieło, o których mowa w pkt 4.
3. Rozliczenie umowy zlecenia następuje na podstawie protokołu, o którym mowa w podrozdziale 6.15 pkt 9 lit. c, wraz z dokumentem księgowym potwierdzającym poniesienie wydatku.
4. Wydatki poniesione na wynagrodzenie personelu zaangażowanego na podstawie umowy o dzieło są kwalifikowalne, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:
 - a. charakter zadań uzasadnia zawarcie umowy o dzieło⁷³,
 - b. wynagrodzenie na podstawie umowy o dzieło wskazane zostało w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu,
 - c. rozliczenie personelu następuje na podstawie protokołu, wskazującego wynik rzeczowy wykonanego dzieła, oraz dokumentu księgowego potwierdzającego poniesienie wydatku.

6.15.3 Osoby samozatrudnione

1. Kwalifikowalne jest wynagrodzenie osoby samozatrudnionej, tj. osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą, wykonującej osobiście zadania w ramach projektu, którego jest beneficjentem, pod warunkiem wyraźnego wskazania tej formy zaangażowania oraz określenia zakresu obowiązków tej osoby w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie.
2. Wysokość wynagrodzenia, o którym mowa w pkt. 1, wynika z zatwierdzonego wniosku o dofinansowanie.
3. Poniesienie wydatku na wynagrodzenie, o którym mowa w pkt. 1, jest dokumentowane dokumentem księgowym, np. notą obciążeniową, oraz protokołem, o którym mowa w podrozdziale 6.15pkt 9lit. c.
4. Postanowienia niniejszej sekcji mają również zastosowanie do osób współpracujących w rozumieniu ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

6.15.4 Inne formy angażowania personelu projektu

1. Kwalifikowalne jest wynagrodzenie osoby zatrudnionej za pośrednictwem agencji pracy tymczasowej, o ile wydatki związane z wynagrodzeniem tej osoby:

⁷²Za pracownika beneficjenta należy uznać każdą osobę, która jest u niego zatrudnioną na podstawie stosunku pracy, przy czym dotyczy to zarówno osób stanowiących personel projektu, jak i osób niezaangażowanych do realizacji projektu lub projektów

⁷³Umowa o dzieło musi spełniać wymogi określone w art. 627 Kodeksu cywilnego, przy czym umowa o dzieło nie może dotyczyć zadań wykonywanych w sposób ciągły

- a. są ponoszone zgodnie z przepisami krajowymi, w szczególności zgodnie z ustawą z dnia 9 lipca 2003 r. o zatrudnianiu pracowników tymczasowych (Dz. U. z 2003 r., Nr 166, poz. 1608, z późn. zm.),
 - b. nie są zawyżone w stosunku do stawek rynkowych.
2. Kwalifikowalne jest wynagrodzenie osoby zatrudnionej na podstawie innych form zatrudnienia, pod warunkiem ich zgodności z założeniami projektu wskazanymi w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu oraz zasadami określonymi w niniejszym podrozdziale.
 3. Poniesienie wydatku na wynagrodzenie, o którym mowa w pkt. 1 i 2, jest dokumentowane dokumentem księgowym oraz protokołem, o którym mowa w podrozdziale 6.15 pkt 9lit. c.

6.16 Projekty partnerskie

1. Wybór partnerów w projekcie następuje zgodnie z art. 33 ustawy wdrożeniowej oraz zgodnie z ustawą o partnerstwie publiczno - prywatnym z dnia 19 grudnia 2008 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz. 100 z późn. zm.)
2. Wydatki poniesione w ramach projektu przez partnera, który nie został wybrany zgodnie z ustawą wdrożeniową lub ustawą o partnerstwie publiczno-prywatnym, mogą być uznane za niekwalifikowalne przez właściwą instytucję będącą stroną umowy, przy czym wysokość wydatków niekwalifikowalnych uwzględnia stopień naruszenia przepisów ustawy.
3. W przypadku projektów partnerskich nie jest dopuszczalne wzajemne zlecenie przez beneficjenta zakupów towarów lub usług partnerowi i odwrotnie.

6.17 Zasady kwalifikowalności wydatków w ramach instrumentów finansowych

6.17.1 Wydatki kwalifikowalne

1. Wydatkami kwalifikowalnymi w ramach instrumentów finansowych są:
 - a. płatności dokonane na rzecz ostatecznych odbiorców,
 - b. zasoby zaangażowane w ramach umów gwarancyjnych, zaległych lub takich, których termin zapadalności już upłynął, w celu pokrycia ewentualnych strat wynikających z żądania wypłaty środków z gwarancji,
 - c. dotacje, dotacje na spłatę odsetek lub dotacje na opłaty gwarancyjne stosowane w połączeniu z instrumentami finansowymi w ramach tego samego projektu,
 - d. koszty zarządzania lub opłaty za zarządzanie poniesione do wysokości limitów określonych w art. 13 rozporządzenia delegowanego KE (UE) nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013, ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego

Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (Dz. Urz. UE L 138 z 13.5.2014, str. 5).

2. Za wydatki kwalifikowalne w ramach instrumentów finansowych mogą zostać uznane także wydatki, o których mowa w sekcji 6.1.2 *Podręcznika*, przewidziane do poniesienia po zakończeniu okresu kwalifikowalności.
3. Wydatki kwalifikowalne w ramach wsparcia na rzecz ostatecznych odbiorców obejmują jedynie inwestycje, które w dniu podjęcia decyzji inwestycyjnej nie zostały fizycznie ukończone lub w pełni wdrożone, z wyjątkiem sytuacji opisanej w pkt 4.
4. W przypadku inwestycji infrastrukturalnych mających na celu wspieranie rozwoju obszarów miejskich lub rewitalizację obszarów miejskich, bądź podobnych inwestycji w infrastrukturę mających na celu zróżnicowanie działalności nierolniczej na obszarach wiejskich, wsparcie z instrumentów finansowych może obejmować kwotę konieczną do reorganizacji portfela dłużnego w odniesieniu do infrastruktury stanowiącej część nowej inwestycji, do maksymalnej wysokości 20% całkowitej kwoty wsparcia programu z instrumentu finansowego dla inwestycji.
5. Wydatki kwalifikowalne nie obejmują wkładu niepieniężnego, z wyjątkiem wkładu w postaci gruntów lub nieruchomości w odniesieniu do inwestycji mających na celu wspieranie rozwoju obszarów miejskich lub rewitalizację obszarów miejskich, jeżeli dane grunty lub nieruchomości stanowią część inwestycji. W tym przypadku dodatkowo zastosowanie ma podrozdział 7.4.
6. Nie jest brany pod uwagę do celów określania kwalifikowalności wydatków w ramach instrumentów finansowych sposób traktowania VAT na poziomie inwestycji ostatecznego odbiorcy, tzn. nie podlega rozpatrzeniu możliwość odzyskania przez niego podatku VAT. Niemniej w przypadku określonym w pkt. 1 lit. b sekcji 6.17.2 do dotacji stosuje się podrozdział 6.13.

6.17.2 Wydatki kwalifikowalne w przypadku łączenia instrumentów finansowych z dotacjami

1. Instrumenty finansowe mogą być łączone z dotacjami:
 - a. w ramach tego samego projektu,
 - b. w ramach dwóch różnych projektów.
2. Wsparcie, o którym mowa w pkt. 1, może obejmować także ten sam przedmiot wydatku, pod warunkiem, że suma wszystkich połączonych form wsparcia nie przekracza całkowitej kwoty tego wydatku.
3. W przypadku określonym w pkt. 1 lit. a, zastosowanie mają przepisy dotyczące kwalifikowalności wydatków określone dla instrumentów finansowych.
4. W przypadku określonym w pkt. 1 lit. b, zastosowanie mają przepisy dotyczące kwalifikowalności wydatków właściwe dla danej formy finansowego wsparcia inwestycji i prowadzona jest oddzielna ewidencja zapewniająca, iż wydatki kwalifikowalne w ramach instrumentu finansowego są odrębne od wydatków kwalifikowalnych w ramach dotacji.

6.17.3 Wydatki kwalifikowalne w ramach kosztów zarządzania i opłat za zarządzanie

1. Koszty zarządzania obejmują pozycje kosztów bezpośrednich lub pośrednich wypłaconych na podstawie dowodów poniesienia wydatków, opłaty za zarządzanie odnoszą się natomiast do uzgodnionej ceny świadczonych usług ustalonej w konkurencyjnym procesie rynkowym.
2. Koszty zarządzania i opłaty za zarządzanie wyliczane są według metodyki opartej na wynikach. Koszty te nie przekraczają progów określonych w art. 13 rozporządzenia delegowanego nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r.
3. Koszty zarządzania i opłaty za zarządzanie mogą obejmować opłaty manipulacyjne. Jednakże takie opłaty nie są kwalifikowalne, jeśli są pobierane w części lub w całości od ostatecznych odbiorców
4. Koszty zarządzania i opłaty za zarządzanie, w tym te związane z pracami przygotowawczymi dotyczącymi instrumentu finansowego przed podpisaniem umowy o dofinansowanie, są kwalifikowalne od daty zawarcia umowy o dofinansowanie.
5. Łączna suma kosztów zarządzania i opłat za zarządzanie w trakcie okresu kwalifikowalności ustanowionego w art. 65 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 nie przekracza następujących limitów:
 - a. dla funduszu funduszy: 7% całkowitej kwoty wkładów z programu wpłaconych do funduszu funduszy
 - b. dla instrumentu finansowego zapewniającego pożyczki: 8% całkowitej kwoty wkładów z programu wpłaconych do instrumentu finansowego;
 - c. dla instrumentu finansowego zapewniającego gwarancje: 10% całkowitej kwoty wkładów z programu wpłaconych do instrumentu finansowego
 - d. dla instrumentu finansowego zapewniającego mikrokredyty: 10% całkowitej kwoty wkładów z programu wpłaconych do instrumentu finansowego
 - e. dla instrumentu finansowego zapewniającego dotacje, dotacje na spłatę odsetek i dotacje na opłaty gwarancyjne, zgodnie z art. 37 ust. 7 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, 6% całkowitej kwoty wkładów z programu wpłaconych do instrumentu finansowego.

6.17.4 Kryteria kwalifikowalności w ramach wsparcia przedsiębiorstw

1. Jeśli instrumenty finansowe są ustanowione w celu wspierania finansowania przedsiębiorstw, w tym w szczególności MŚP, takie kwalifikowalne wsparcie ukierunkowane jest w szczególności na:
 - a. tworzenie nowych przedsiębiorstw,
 - b. dostarczanie kapitału początkowego (tj. kapitału załóżkowego i kapitału na rozruch),
 - c. kapitał na rozszerzenie działalności przedsiębiorstwa (np. rozwój przedsiębiorstwa, zwiększenie zatrudnienia lub zasobów środków trwałych),
 - d. kapitał na wzmocnienie podstawowej działalności przedsiębiorstwa (np. działania mające na celu stabilizację i zachowanie pozycji na rynku lub wzmocnienie mocy produkcyjnych),

- e. realizację nowych projektów (np. budowa nowej infrastruktury, nowe kampanie marketingowe),
 - f. przechodzenie na nowe rynki (np. ekspansja produktowa lub usługowa, ekspansja geograficzna),
 - g. przechodzenie na nowe rozwiązania (np. nowe patenty lub produkty)
- w każdym przypadku bez uszczerbku dla obowiązujących w UE zasad pomocy publicznej i zgodnie ze szczegółowymi zasadami dotyczącymi poszczególnych funduszy.
2. Wsparcie, o którym mowa w pkt.1, może obejmować inwestycje w:
 - a. środki trwałe,
 - b. kapitał obrotowy,
 - c. koszty przekazania praw własności (jeżeli ma ono miejsce między niezależnymi względem siebie podmiotami),
 - d. wartości niematerialne i prawne.
 3. Wsparcie, o którym mowa w pkt. 1, może obejmować także koszty przekazania praw własności w przedsiębiorstwach, jeżeli takie przekazanie ma miejsce między niezależnymi inwestorami.

6.18 Projekty grantowe

1. Zasady realizacji projektów grantowych określa ustawa wdrożeniowa oraz umowa o dofinansowanie projektu.
2. W przypadku projektów współfinansowanych ze środków EFS grantobiorca to jednocześnie uczestnik projektu w rozumieniu pkt 30 rozdz. 3 Podręcznika.
3. W projektach grantowych wydatek kwalifikowalny stanowią:
 - a. granty rozliczone przez beneficjenta projektu grantowego zgodnie z umową o powierzenie grantu oraz procedurami dotyczącymi realizacji projektu grantowego, zatwierdzonymi przez właściwą instytucję będącą stroną umowy,
 - b. inne wydatki, o ile jest to zgodne z celami projektu.
4. Granty, o których mowa w pkt. 3 lit. a, mogą być uznane za kwalifikowalne, o ile:
 - a. grantobiorcy zostali wybrani w sposób przejrzysty, zgodnie z zasadami wynikającymi z ustawy wdrożeniowej,
 - b. działania grantobiorców zrealizowane zostały w okresie kwalifikowalności wydatków,
 - c. zostały wyliczone w sposób racjonalny i efektywny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów.
5. O ile jest to uzasadnione, umowa o powierzenie grantu może określać ewentualny zakres obowiązywania warunków kwalifikowalności określonych w *Podręczniku* w odniesieniu do wydatków ponoszonych przez grantobiorców.

7 ROZDZIAŁ – SZCZEGÓŁOWE ZASADY KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW DLA EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

Warunki i procedury kwalifikowalności przedstawione w rozdziale 7 obowiązują w odniesieniu do wszystkich wydatków poniesionych w ramach projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

7.1 Dokumentacja niezbędna do przygotowania projektu

1. O ile *Podręcznik* lub regulamin konkursu nie stanowi inaczej do współfinansowania kwalifikują się wydatki poniesione na opracowanie lub aktualizację, w zakresie wyznaczonym przez IZ RPO WM, dokumentacji związanej z przygotowaniem projektu, w szczególności:
 - a. biznes planu lub studium wykonalności lub ich elementów, o ile ich opracowanie jest niezbędne do przygotowania lub realizacji projektu oraz zostały wykazane w katalogu wydatków specyficznych danego działania / poddziałania,
 - b. dokumentacji związanej z uzyskaniem niezbędnych decyzji administracyjnych (np. w związku z oceną oddziaływania na środowisko),
 - c. dokumentacji technicznej i projektowej (m.in. koncepcji budowlanej, koncepcji urbanistyczno – architektonicznej, projektu budowlanego, projektu architektonicznego i wykonawczego, prac geodezyjnych, programu funkcjonalno-użytkowego),
 - d. opinii, programów (np. programu rewitalizacji, planu rozwoju zbiorników wodnych, planu rozwoju uzdrowiska), badań, ekspertyz, analiz niezbędnych do przygotowania projektu, w szczególności: prac konserwatorskich, geologicznych, archeologicznych, urbanistycznych,
 - e. map lub szkiców sytuujących projekt,
 - f. dokumentów dotyczących gospodarki niskoemisyjnej, przygotowywanych na potrzeby realizacji przedsięwzięć w ramach priorytetu inwestycyjnego 4e,
 - g. dokumentacji związanej z przeprowadzeniem audytu energetycznego,
 - h. innej dokumentacji technicznej lub finansowej, o ile jej opracowanie jest niezbędne do przygotowania lub realizacji projektu, z wyjątkiem wypełnienia formularza wniosku o dofinansowanie w przypadku wszystkich projektów oraz wniosku o potwierdzenie wkładu finansowego w przypadku dużych projektów.
2. Wydatki, o których mowa w pkt. 1, kwalifikują się w proporcji, w jakiej odnoszą się do realizowanego projektu.
3. Wydatek poniesiony na opracowanie programu rewitalizacji kwalifikowalny będzie do wysokości 150 000 PLN brutto. Ponadto wydatki poniesione na programy rewitalizacji /plany rozwoju będą mogły zostać uznane za kwalifikowalne jednokrotnie.

7.2 Projekty generujące dochód po ukończeniu realizacji

1. Projekt generujący dochód po ukończeniu realizacji, w rozumieniu art. 61 rozporządzenia ogólnego, jest to projekt współfinansowany z EFRR lub FS, obejmujący inwestycje w infrastrukturę, korzystanie z której podlega opłatom bezpośrednio ponoszonym przez

korzystających oraz wszelkie projekty pociągające za sobą sprzedaż gruntów lub budynków, lub dzierżawę gruntów, lub najem budynków, lub wszelkie inne odpłatne świadczenia, dla których wartość bieżąca przychodów przewyższa wartość bieżącą kosztów operacyjnych w danym okresie odniesienia. Dochodem są również oszczędności kosztów działalności osiągnięte przez operacje, o ile nie są skompensowane równoważnym zmniejszeniem dotacji na działalność.

2. Projektami generującymi dochód nie są projekty, o których mowa w art. 61 ust. 7 i 8 rozporządzenia ogólnego, tj. w szczególności:
 - a. projekty, których całkowity koszt kwalifikowalny nie przekracza 1 mln EUR,
 - b. projekty, dla których wsparcie związane jest z instrumentami finansowymi,
 - c. projekty współfinansowane z EFS,
 - d. projekty, w których zastosowano kwoty ryczałtowe lub standardowe stawki jednostkowe,
 - e. projekty pomocy technicznej, oraz
 - f. projekty, dla których wsparcie w ramach programu stanowi:
 - I. pomoc *de minimis*,
 - II. zgodną z rynkiem wewnętrznym pomoc publiczną dla MŚP, gdy stosuje się limit w zakresie dopuszczalnej intensywności lub kwoty pomocy publicznej,
 - III. zgodną z rynkiem wewnętrznym pomoc publiczną, gdy przeprowadzono indywidualną weryfikację potrzeb w zakresie finansowania zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami dotyczącymi pomocy publicznej.
3. Wydatki kwalifikowalne projektu są z góry pomniejszane z uwzględnieniem potencjału generowania dochodów przez dany projekt w konkretnym okresie odniesienia obejmującym zarówno realizację projektu, jak i okres po jego ukończeniu.
4. Potencjalne dochody są określone w dokumentacji wniosku o dofinansowanie za pomocą jednej z następujących metod wskazanych przez IZ RPO WM:
 - a. zastosowanie zryczałtowanej stawki procentowej dochodów dla danego typu projektu,
 - b. obliczanie bieżącej wartości dochodu z projektu, z uwzględnieniem właściwego okresu odniesienia, spodziewanej rentowności, biorąc pod uwagę zastosowanie zasady „zanieczyszczający płaci” oraz, w stosownych przypadkach, zasady sprawiedliwości w powiązaniu ze względną zamożnością danego państwa członkowskiego.
5. Jako alternatywny sposób zastosowania metody zryczałtowanej stawki procentowej dochodu możliwe jest zastosowanie rozwiązania polegającego na obniżeniu stopy dofinansowania na poziomie osi priorytetowej lub działania, zgodnie z zasadami określonymi w art. 61 ust. 5 rozporządzenia ogólnego. Powyższe rozwiązanie jest równoznaczne z faktem, że dochody nie są odejmowane od kwalifikowalnych wydatków projektu.
6. W przypadku zastosowania zmniejszonej stopy dofinansowania, o której mowa w pkt 5, do projektów generujących dochód można włączyć projekty, których całkowity kwalifikowalny koszt nie przekracza 1 mln EUR.

7. Wydatki kwalifikowalne poniesione w związku z realizacją projektu generującego dochód po ukończeniu jego realizacji nie mogą przekroczyć bieżącej wartości kosztu inwestycji pomniejszonej o bieżącą wartość dochodu z inwestycji (określoną zgodnie z metodą opisaną w pkt 4 lit. b).
8. W przypadku, gdy nie ma możliwości obiektywnego oszacowania dochodów z wyprzedzeniem zgodnie z metodami określonymi w pkt 4 lub 5 (np. w projektach B+R), dochód wytworzony w okresie trzech lat od zakończenia projektu lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu określonego w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy, w zależności od tego, która data jest wcześniejsza, podlega zwrotowi przez beneficjenta i jest odliczany od wydatków deklarowanych KE proporcjonalnie do udziału kosztów kwalifikowanych w kosztach całkowitych projektu.
9. Za dochód uwzględniany w wyliczeniu, o którym mowa w pkt 4 lit. b, nie uznaje się wadium wpłaconego przez podmiot ubiegający się o realizację zamówienia publicznego na podstawie ustawy Pzp w przypadku wycofania oferty, zatrzymanych kaucji zwrotnych, kar umownych (w tym kar za odstąpienie od umowy i kar za opóźnienie) oraz ulg z tytułu terminowego odprowadzania składek do ZUS/US. Płatności otrzymane przez beneficjenta w powyższych przypadkach nie pomniejszają wydatków kwalifikowanych w ramach projektu.
10. Metodologia obliczania i przedstawiania w projekcie generowanego dochodu jest przedmiotem odrębnych wytycznych horyzontalnych ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego oraz szczegółowych zasad w zakresie analizy finansowej i ekonomicznej, określonych przez IZ/IP RPO WM w dokumentacji konkursowej/dokumentacji dla projektów pozakonkursowych.

7.3 Koszty pośrednie

1. Wydatki związane z kosztami pośrednimi mogą być kwalifikowalne w ramach projektu w wysokości 1,5% bezpośrednich wydatków kwalifikowanych, z zastrzeżeniem, że w wybranych działaniach/podziałaniach mogą zostać ustalone odrębne limity z przeznaczeniem na ponoszenie kosztów pośrednich w ramach projektu, do których stosowania beneficjent jest zobowiązany.
2. W przypadku, gdy projekt jest realizowany w partnerstwie z udziałem co najmniej 5 partnerów, koszty pośrednie mogą być kwalifikowalne w ramach projektu w wysokości 2,5% całkowitych bezpośrednich wydatków kwalifikowanych, z zastrzeżeniem, że w wybranych działaniach/podziałaniach mogą zostać ustalone odrębne limity z przeznaczeniem na ponoszenie kosztów pośrednich w ramach projektu, do których stosowania beneficjent jest zobowiązany.
3. Koszty pośrednie to koszty niezbędne do realizacji projektu, ale nie dotyczące bezpośrednio głównego przedmiotu projektu.
4. Do kosztów pośrednich zalicza się:
 - a. Koszty personelu zaangażowanego w zarządzanie projektem (rozumiane m.in. jako monitorowanie projektu, rozliczanie płatności, sprawozdawczość, organizacja

- postępowania przetargowego, przygotowanie dokumentacji przetargowej), w tym w szczególności koszty wynagrodzenia tych osób, ich delegacji służbowych i szkoleń,
- b. koszty personelu wsparcia(koszty wynagrodzenia, delegacji służbowych i szkoleń osób zaangażowanych w obsługę techniczną projektu, w tym obsługę kadrową, finansową, administracyjną, sekretariat, księgowość i inne działania niezwiązane z merytoryczną realizacją projektu),
 - c. koszty utrzymania powierzchni biurowych (czynsz, najem, opłaty administracyjne),
 - d. amortyzacja, najem lub zakup aktywów (środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych) używanych na potrzeby personelu, o którym mowa w lit. a – b,
 - e. opłaty za energię elektryczną, ciepłą, gazową i wodę, opłaty przesyłowe, opłaty za odprowadzanie ścieków,
 - f. koszty usług pocztowych, telefonicznych, internetowych, kurierskich związanych z obsługą administracyjną projektu,
 - g. wydatki poniesione na usługi zewnętrzne, związane z obsługą projektu, które nie stanowią elementu stałej lub okresowej działalności beneficjenta obejmujące:
 - usługi prawne, z wyjątkiem wydatków związanych z przygotowaniem i obsługą spraw sądowych,
 - finansowe,
 - techniczne,
 - wydatki poniesione na usługi w zakresie księgowości, o ile ich poniesienie jest wymagane przez IZ RPO WM
 - h. działania informacyjno – promocyjne projektu,
 - i. koszty usług powielania dokumentów,
 - j. koszty materiałów biurowych i artykułów piśmienniczych,
 - k. koszty ubezpieczeń majątkowych,
 - l. koszty ochrony,
 - m. koszty sprzątania pomieszczeń, w tym środki do utrzymania ich czystości oraz dezynsekcję, dezynfekcję, deratyzację tych pomieszczeń.
5. W wybranych przypadkach możliwa jest sytuacja, w której koszty wymienione w pkt.4 nie będą stanowić kosztów pośrednich, ze względu na specyfikę projektów w ramach danego działania/poddziałania. Koszty te mogą wówczas należeć do innej kategorii wydatków ujętej w katalogu wydatków specyficznych dla danego działania/poddziałania.
6. Koszty pośrednie rozliczane są stawką ryczałtową⁷⁴. W sytuacji gdy beneficjent powierza zarządzanie/promocję projektu podmiotowi zewnętrznemu, koszty pośrednie rozliczane są jako wydatki rzeczywiście poniesione. Tak rozliczane wydatki nie mogą przekroczyć maksymalnego limitu na koszty pośrednie przyjętego dla danego działania/poddziałania.⁷⁵

⁷⁴ Zgodnie z art. 67 ust.1 lit. d rozporządzenia ogólnego

⁷⁵ z zastrzeżeniem odrębnych zasad ustanowionych dla poddziałania 1.2.1.

7. Beneficjent dokonuje wyboru metody rozliczania kosztów pośrednich na etapie złożenia wniosku o dofinansowanie, przy czym od momentu zawarcia umowy o dofinansowanie nie ma możliwości zmiany sposobu rozliczania wydatków.
8. Uproszczonych metod rozliczania wydatków nie można stosować, w przypadku gdy realizacja projektu jest zlecona w całości wykonawcy zgodnie z podrozdziałem 6.6.
9. Koszty związane z wynagrodzeniem personelu zaangażowanego w merytoryczną realizację projektu, rozliczane są jako koszty bezpośrednie w projekcie, na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków, o ile znajdują się w katalogu specyficznych wydatków kwalifikowalnych dla danego działania/podziałania, na zasadach określonych w podrozdziale 6.15.
10. Do personelu projektu zaangażowanego w ramach kosztów pośrednich nie ma zastosowania podrozdział 6.15, za wyjątkiem pkt 8.
11. W ramach kosztów pośrednich nie są wykazywane żadne wydatki objęte finansowaniem krzyżowym (cross-financingiem) w projekcie.
12. Wysokość kwalifikowalnych kosztów pośrednich oblicza się według następującego wzoru:

Kp – wartość kosztów pośrednich

Kbz – wartość bezpośrednich kosztów kwalifikowalnych

Sr – wartość stawki ryczałtowej dla kosztów pośrednich

$$Kp = Sr \times Kbz$$

13. Wydatki rozliczane uproszczoną metodą są traktowane jako wydatki poniesione. Nie ma obowiązku gromadzenia ani opisywania dokumentów księgowych w ramach projektu na potwierdzenie poniesienia wydatków, które zostały wykazane jako wydatki objęte uproszczoną metodą. Niemniej jednak, beneficjent zobowiązany jest poprzez umowę o dofinansowanie do przedstawienia dokumentacji potwierdzającej rozliczenie kosztów będących podstawą do rozliczenia stawek ryczałtowych.
14. Weryfikacja wydatków podlegających rozliczeniu na podstawie ryczałtu polega na sprawdzeniu czy beneficjent prawidłowo zastosował określoną wysokość stawki ryczałtowej wynikającą z umowy o dofinansowanie oraz czy prawidłowo wykazał kwotę wydatków będących podstawą wyliczenia stawek ryczałtowych.
15. W przypadku niezrealizowania założonych w umowie o dofinansowanie wskaźników produktu lub rezultatu, płatności powinny ulec odpowiedniemu obniżeniu, w przypadku stawek ryczałtowych - rozliczenie następuje w oparciu o przedstawiane do rozliczenia wydatki będące podstawą wyliczenia stawek, zgodnie z zatwierdzonym budżetem projektu; na wysokość wydatków rozliczanych stawką ryczałtową mają wpływ nie tylko koszty wykazane we wnioskach o płatność, lecz również wszelkiego rodzaju pomniejszenia, które są dokonywane w ramach projektu (np. w związku z szacunkowym budżetem lub korektami finansowymi).

7.4 Zakup nieruchomości

1. Łączna kwota wydatków kwalifikowalnych związanych bezpośrednio z nabyciem nieruchomości opisanych w niniejszym podrozdziale oraz podrozdziale 6.10, a więc w szczególności:
 - a. wydatków poniesionych na nabycie nieruchomości zarówno zabudowanych, jak i niezabudowanych (w tym poniesionych na odszkodowania za przejęte nieruchomości),
 - b. wydatków poniesionych na obowiązkowy wykup nieruchomości wynikający z ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania zgodnie z art. 135 –136 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, (Dz. U. z 2013 r. poz. 1232, z późn. zm.),
 - c. wydatków poniesionych na nabycie prawa użytkowania wieczystego,
 - d. wkładu niepieniężnego w postaci nieruchomości bądź prawa użytkowania wieczystego nieruchomości,
 - e. wydatków poniesionych na nabycie innych tytułów prawnych do nieruchomości (np. ograniczone prawo rzeczowe: najem, dzierżawa, użytkowanie),
 - f. innych wydatków przewidzianych przepisami prawa krajowego (np. dodatek za opuszczenie nieruchomości zabudowanej zgodnie z ustawą z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (t. j. Dz. U. z 2013 r. poz. 687, z późn. zm.)),

- nie może przekraczać 10% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu, przy czym w przypadku terenów przemysłowych oraz terenów opuszczonych, na których znajdują się budynki, limit ten wynosi 15%, a w przypadku instrumentów finansowych skierowanych na wspieranie rozwoju obszarów miejskich lub rewitalizację obszarów miejskich, bądź podobnych inwestycji w infrastrukturę mających na celu zróżnicowanie działalności nierolniczej na obszarach wiejskich, limit ten na poziomie inwestycji ostatecznego odbiorcy wynosi 20% (w przypadku gwarancji procent ten ma zastosowanie do kwoty pożyczki lub innych instrumentów podziału ryzyka, objętych gwarancją). Podniesienie wysokości przedmiotowego limitu może mieć miejsce także w przypadku projektów związanych z ochroną środowiska naturalnego – decyzja w przedmiotowej kwestii należy do IZ RPO WM i podejmowana jest nie później, niż na etapie oceny wniosku o dofinansowanie.
2. Aby obliczyć maksymalną wysokość kosztu kwalifikowalnego nieruchomości, należy posłużyć się następującą metodą:
 - Zsumowując wszystkie koszty kwalifikowalne oprócz kosztów zakupu nieruchomości – otrzymujemy wielkość „a”.
 - Koszt kwalifikowalny ogółem stanowi niewiadomą „x”.
 - Wiedząc, że 90% kosztu kwalifikowalnego ogółem stanowi koszt kwalifikowalny bez kosztów nieruchomości, stąd:

$$a = 0,9 x$$
$$x = a / 0,9$$

Najwyżej 10% tak otrzymanego kosztu kwalifikowalnego ogółem może stanowić koszt zakupu nieruchomości.

Przykład: W ramach projektu zakupiona nieruchomość zostanie przeznaczona pod budowę drogi. Nieruchomość ta będzie niezbędna dla wdrażania i realizacji projektu, tak więc koszt jej zakupu będzie kosztem kwalifikowalnym. Koszt zakupu nieruchomości wynosi 50 000 PLN, a całkowite koszty kwalifikowalne projektu (bez kosztów nieruchomości) wynoszą 180 000 PLN. Należy obliczyć koszt kwalifikowalny nieruchomości, który jest objęty limitem 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu.

- Obliczamy całkowity koszt kwalifikowalny projektu:

$$\begin{aligned} a &= 0,9 x \\ \text{dla } a &= 180\ 000 \\ 0,9 x &= 180\ 000 \\ x &= 180\ 000 : 0,9 \\ x &= 200\ 000 \end{aligned}$$

- Obliczamy wysokość kosztów kwalifikowalnych zakupu nieruchomości (wyliczamy 10% całkowitego kosztu kwalifikowalnego projektu i otrzymujemy wysokość kosztów kwalifikowalnych zakupu nieruchomości):

$$200\ 000 * 10\% = 20\ 000$$

- Koszt kwalifikowalny nieruchomości może wynosić max. **20 000 PLN**. Pozostała część wartości nieruchomości stanowi wydatek niekwalifikowany.

3. Limit, o którym mowa powyżej, weryfikowany jest na etapie oceny wniosku o dofinansowanie oraz na etapie weryfikacji wniosku o płatność końcową. Nie ma on zastosowania do:

- a. wydatków związanych z nabyciem nieruchomości uregulowanych w sekcji 7.4.1,
- b. wydatków poniesionych na obowiązkowe odszkodowania wynikające z ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania, niezwiązane z koniecznością wykupu nieruchomości,
- c. wydatków związanych z adaptacją lub remontem budynku,
- d. wydatków o których mowa w pkt 8.

4. Zakup nieruchomości kwalifikuje się do współfinansowania, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:

- a. cena nabycia nie przekracza wartości rynkowej nieruchomości, a jej wartość potwierdzona jest operatem szacunkowym sporządzonym przez uprawnionego rzeczoznawcę w rozumieniu ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami; wartość nieruchomości powinna być określona na dzień jej zakupu zgodnie z art. 156 ust. 3 tej ustawy,
- b. nabyta nieruchomość jest niezbędna do realizacji projektu i kwalifikowana wyłącznie w zakresie, w jakim jest wykorzystana do celów realizacji projektu, zgodnie z przeznaczeniem określonym w umowie o dofinansowanie,
- c. zakup nieruchomości został przewidziany we wniosku o dofinansowanie.

5. Jeżeli nieruchomość stanowi własność beneficjenta, jego jednostki organizacyjnej czy też podmiotu powiązanego z nim osobowo lub kapitałowo, może zostać rozliczona w projekcie wyłącznie w formie wkładu niepieniężnego. Niedozwolony jest zakup nieruchomości, który wiąże się koniecznością zapłaty przez beneficjenta na swoją rzecz lub jego jednostki organizacyjnej.
6. Wydatki poniesione na odszkodowania w związku z realizacją inwestycji celu publicznego, w przypadku wywłaszczenia dotychczasowego jej właściciela z prawa własności nieruchomości bądź ograniczenia prawa własności lub korzystania, kwalifikują się do współfinansowania ze środków RPO WM na warunkach określonych w niniejszym Podrozdziale, do wysokości odpowiadającej wartości nabywanego przez beneficjenta prawa, potwierdzonej operatem szacunkowym.
7. Wydatki poniesione na odszkodowania w związku z realizacją inwestycji celu publicznego w przypadku wypowiedzenia umów najmu, dzierżawy, użyczenia, wygaśnięcia trwałego zarządu, wygaśnięcia użytkowania wieczystego i rozwiązania użytkowania mogą być uznane za kwalifikowalne, jeżeli zostaną spełnione odpowiednio warunki, o których mowa w niniejszym Podrozdziale.
8. Warunkiem uznania za kwalifikowalne wydatków poniesionych na odszkodowania jest ustalenie wysokości tych odszkodowań zgodnie z obowiązującymi przepisami.
9. W przypadku, gdy zgodnie z obowiązującymi przepisami odszkodowanie za nieruchomość obejmuje obok wartości zabudowanego gruntu także wartość składników roślinnych lub innych naniesień (np. ogrodzenie, tory, urządzenia budowlane, itp.) na nim się znajdujących, to wydatek poniesiony na odszkodowanie za składniki roślinne nieruchomości lub inne naniesienia również może być uznany za kwalifikowalny.
10. Wydatki związane z adaptacją lub remontem budynku mogą być uznane za kwalifikowalne jedynie w przypadku, gdy jest to niezbędne dla realizacji projektu oraz zostanie opisane we wniosku o dofinansowanie.
11. Koszt wyburzenia budynków (w przypadku naniesień – koszt ich likwidacji) znajdujących się na nieruchomościach niezbędnych do realizacji inwestycji może stanowić wydatek kwalifikowany w projekcie.

7.4.1 Wydatki związane z nabyciem nieruchomości

1. Wydatki bezpośrednio związane z nabyciem nieruchomości (jeśli nabycie nieruchomości stanowi wydatek kwalifikowalny), takie jak wydatki poniesione w związku ze sporządzeniem dokumentacji geodezyjno-kartograficznej, wynagrodzenie rzeczoznawcy (np. wydatek związany ze sporządzeniem operatu szacunkowego) oraz opłaty notarialne stanowią wydatki kwalifikowalne.
2. W przypadku, gdy jedynie część wydatku poniesionego na nabycie nieruchomości może być uznana za kwalifikowalną, wydatki związane z nabyciem nieruchomości mogą być uznane za kwalifikowalne na następujących warunkach:
 - a. proporcjonalnie do udziału wydatku kwalifikowalnego na nabycie nieruchomości w całkowitym wydatku na nabycie nieruchomości – w przypadku wydatków

- związanych z nabyciem nieruchomości, których wysokość ustala się proporcjonalnie do wartości nieruchomości (np. opłaty notarialne),
- b. w pełnej wysokości – w przypadku, gdy poniesienie wydatku było wyłącznie rezultatem wypełniania wymogów dotyczących realizacji projektu w ramach RPO WM (np. wydatki związane z wykonaniem operatu szacunkowego w przypadku, gdy w innych okolicznościach nie byłoby to wymagane).
3. Wydatki związane z uzyskaniem prawa dostępu do terenu budowy podczas realizacji projektu, w tym praw do terenu np. na potrzeby zaplecza budowy, czy tymczasowego posadowienia urządzeń, będą mogły być uznane za kwalifikowalne, jeżeli będą niezbędne do realizacji projektu i nie są wnoszone na rzecz beneficjenta lub jego jednostki organizacyjnej.
 4. Wydatki związane z odszkodowaniami za utracone zbiory i naprawą szkód, niezbędne wydatki związane z opłatami lub odszkodowaniami za czasowe zajęcie części nieruchomości w trakcie realizacji projektu oraz należności i opłaty roczne z tytułu wyłączenia gruntów z produkcji rolnej i leśnej oraz odszkodowania z tytułu przedwczesnego wyrębu drzewostanu w odniesieniu do gruntów leśnych, będą mogły być uznane za kwalifikowalne, jeżeli będą niezbędne do realizacji projektu.

7.5 Roboty budowlane

1. Za wydatki związane z robotami/pracami budowlanymi uznaje się wydatki na zakup materiałów budowlanych jak i usług robót budowlanych (np. robót związanych z przygotowaniem terenu pod inwestycję, robót konstrukcyjnych, montażowych, instalacyjnych, rozbiórkowych, ziemnych, wykończeniowych, konserwacyjnych, wzmocnieniowych, naziemnych, napowietrznych). Wydatki na roboty/prace budowlane mogą być uznane za wydatki kwalifikowalne, jeśli tak stanowi umowa o dofinansowanie projektu.
2. Wydatki na przebudowę urządzeń obcych mogą być uznane za kwalifikowalne, jeśli konieczność ich przebudowy wynika z projektu budowlanego, a ich wartość nie przekracza 15% wartości robót budowlanych kwalifikowalnych w ramach projektu.
3. Wydatki poniesione w związku z zamówieniami dodatkowymi na roboty dodatkowe zgodnie z art.67, ust.1 pkt.5 Pzp oraz sekcją 6.6.3, pkt.16 niniejszego *Podręcznika* zostaną uznane za kwalifikowalne, jeżeli zostaną spełnione łącznie następujące warunki:
 - a. roboty są uzasadnione i niezbędne do prawidłowej realizacji projektu,
 - b. roboty stanowią nie więcej niż 5% wydatków kwalifikowalnych projektu wynikających z umowy o dofinansowanie projektu,
 - c. dofinansowanie projektu po uwzględnieniu robót dodatkowych nie może przekroczyć kwoty określonej w decyzji IZ RPO WM o dofinansowaniu projektu.
4. Wydatki na roboty uzupełniające zostaną uznane za kwalifikowalne, jeżeli są uzasadnione i niezbędne do prawidłowej realizacji projektu oraz zostały przewidziane w projekcie.

5. Wydatki na opłaty z tytułu zajęcia pasa drogowego mogą być uznane za kwalifikowalne, jeśli opłaty te są należne podmiotowi innemu niż beneficjent.
6. Wydatki na opłaty za usunięcie drzew lub krzewów mogą być uznane za kwalifikowalne, jeśli opłaty te są należne podmiotowi innemu niż beneficjent, oraz w przypadku wymaganych prawem pozwoleń na ich usunięcie beneficjent udokumentował posiadanie niniejszej zgody.
7. Wydatki na odtworzenie nawierzchni drogi poza pasem prowadzonych robót mogą być uznane za kwalifikowalne, jeśli obowiązek odtworzenia nawierzchni drogi wynika z zezwolenia na zajęcie pasa drogowego.
8. Wydatki związane z uzyskaniem prawa dostępu do terenu budowy mogą być uznane za kwalifikowalne jeśli nie jest możliwy swobodny dostęp do terenu budowy z drogi publicznej.
9. Koszty i opłaty związane ze składowaniem lub utylizacją materiałów/odpadów powstałych w procesie inwestycyjnym (w szczególności na etapie przygotowywania terenu pod budowę) mogą być uznane za kwalifikowalne jeżeli są należne podmiotowi innemu niż beneficjent.
10. Wydatki na nabycie usług związanych z wykonywaniem czynności w ramach nadzoru i/lub prowadzenia inwestycji (np. inspektor nadzoru, nadzór autorski, nadzór konserwatorski, nadzór inwestorski, inżynier kontraktu wg wymagań FIDIC, inwestor zastępczy) nad wykonywanymi robotami budowlanymi stanowią wydatki kwalifikowalne pod warunkiem, że cena ich nabycia nie przekracza wartości rynkowej usług tego rodzaju.
11. W przypadku inwestycji obejmującej również koszty niekwalifikowalne, wynagrodzenie inspektora nadzoru kwalifikuje się do wsparcia w całości.
12. Podmioty sprawujące nadzór i zastępstwo inwestycyjne powinny samodzielnie zapewniać sprzęt i wyposażenie, niezbędne do wykonywania powierzonych im zadań. W przypadku, gdy nadzór nad robotami budowlanymi jest realizowany przez posiadających odpowiednie kwalifikacje pracowników beneficjenta, wydatki związane z ich wynagrodzeniem mogą zostać uznane za kwalifikowalne na zasadach określonych w podrozdziale 6.15 *Podręcznika*.

7.6 Wydatki operacyjne

1. Wydatki operacyjne, czyli wydatki ponoszone w fazie eksploatacji inwestycji, nie są kwalifikowalne, chyba że wynika to z zaakceptowanego przez właściwą instytucję będącą stroną umowy wniosku o dofinansowanie, przy czym jest to zależne od przedmiotu i specyfiki projektu (przykładowo do wydatków operacyjnych, które nie mogą być uznane za kwalifikowalne, zalicza się wydatki poniesione na wynagrodzenia dla pracowników zatrudnionych w eksploatacyjnej fazie inwestycji, wydatki na produkty podlegające szybkiemu zużyciu, wydatki na części zamienne, energię oraz środki chemiczne do wykorzystania podczas fazy eksploatacyjnej inwestycji), a wydatki zostały poniesione

w okresie kwalifikowalności wydatków w ramach projektu określonym w umowie o dofinansowanie.

2. Wydatki na sprawdzenie i przetestowanie sprzętu nabytego w ramach projektu oraz na szkolenie personelu obsługującego, jak również tzw. asysta techniczna zapewniana przez producenta w pierwszym okresie eksploatacji zakupionego sprzętu, niezbędne dla realizacji projektu, mogą być uznane za kwalifikowalne w ramach właściwej kategorii wydatków, z którą są związane (m.in. roboty budowlane, sprzęt i wyposażenie), o ile wynika to z zaakceptowanego przez właściwą instytucję będącą stroną umowy wniosku o dofinansowanie, a wydatki zostały poniesione w okresie kwalifikowalności wydatków w ramach projektu określonym w umowie o dofinansowanie.

8 ROZDZIAŁ – SZCZEGÓŁOWE WARUNKI I PROCEDURY KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW DLA EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Warunki i procedury kwalifikowalności przedstawione w rozdziale 8 obowiązują w odniesieniu do wszystkich wydatków poniesionych w ramach projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego – z wyłączeniem projektów pomocy technicznej.

8.1 Kwalifikowalność uczestników projektu

1. W ramach projektu wsparcie udzielane jest uczestnikom określonym we wniosku o dofinansowanie, spełniającym warunki kwalifikowalności, o których mowa w pkt. 2.
2. Warunkiem kwalifikowalności uczestnika projektu jest:
 - a. spełnienie przez niego kryteriów kwalifikowalności uprawniających do udziału w projekcie, co jest potwierdzone właściwym dokumentem, tj. oświadczeniem lub zaświadczeniem, w zależności od kryterium uprawniającego daną osobę lub podmiot do udziału w projekcie, z zastrzeżeniem pkt. 6,
 - b. uzyskanie danych o osobie fizycznej, o których mowa w załączniku nr 1 i 2 do rozporządzenia EFS, tj. m.in. płeć, status na rynku pracy, wiek, wykształcenie, lub danych podmiotu, potrzebnych do monitorowania wskaźników kluczowych⁷⁶ oraz przeprowadzenia ewaluacji, oraz zobowiązanie osoby fizycznej do przekazania informacji na temat jej sytuacji po opuszczeniu projektu.
3. Brak uzyskania wszystkich wymaganych danych, o których mowa w pkt. 2 lit. b, od uczestnika projektu lub jego opiekuna prawnego (w sytuacji gdy uczestnik projektu nie posiada zdolności do czynności prawnych) uniemożliwia traktowanie jej/go jako uczestnika projektu.
4. Co do zasady, kwalifikowalność uczestnika projektu potwierdzana jest bezpośrednio przed udzieleniem mu pierwszej formy wsparcia w ramach projektu, przy czym jeżeli charakter wsparcia uzasadnia prowadzenie rekrutacji na wcześniejszym etapie realizacji projektu – kwalifikowalność uczestnika projektu potwierdzana może być na etapie rekrutacji do projektu.
5. Z chwilą przystąpienia do projektu każdy uczestnik projektu będący osobą fizyczną składa oświadczenie o przyjęciu przez niego do wiadomości informacji, o których mowa w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1182, z późn. zm.). W przypadku uczestnika projektu nieposiadającego zdolności do czynności prawnych, oświadczenie składa jego opiekun prawny.
6. W przypadku, gdy uzasadnia to zakres wsparcia udzielanego uczestnikom projektu, dopuszcza się potwierdzanie spełnienia kryteriów kwalifikowalności uprawniających do udziału w projekcie oraz złożenie oświadczenia, o którym mowa w pkt. 5 także w innych

⁷⁶ Szczegółowe informacje dotyczące pomiaru wskaźników dotyczących uczestników projektów zawarto w Wytocznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego programów operacyjnych 2014-2020

niż papierowa formach, w szczególności w formie elektronicznej lub telefonicznej. W takim przypadku należy:

- a. ustanowić procedury pozwalające na weryfikację wiarygodności danych przekazanych w tych formach,
- b. przestrzegać zasad bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych,
- c. zapewnić uprawnionym organom kontroli wgląd w przechowywane dane i umożliwić weryfikację prawdziwości zebranych danych.

8.2 Podstawowe warunki i procedury konstruowania budżetu projektu finansowanego ze środków EFS

1. W ramach projektów współfinansowanych z EFS koszty projektu są przedstawiane we wniosku o dofinansowanie w formie budżetu zadaniowego. Dodatkowo we wniosku o dofinansowanie wykazywany jest szczegółowy budżet ze wskazaniem kosztów jednostkowych, który jest podstawą do oceny kwalifikowalności wydatków projektu na etapie oceny wniosku o dofinansowanie.
2. Budżet zadaniowy oznacza przedstawienie kosztów kwalifikowalnych projektu w podziale na zadania merytoryczne⁷⁷ w ramach kosztów bezpośrednich oraz koszty pośrednie, o których mowa w rozdziale 8.3. W odniesieniu do zadań merytorycznych we wniosku o dofinansowanie wykazywany jest limit kosztów, które mogą zostać poniesione przez beneficjenta na ich realizację.
3. Limit kosztów bezpośrednich w ramach budżetu zadaniowego na etapie wnioskowania o środki powinien wynikać ze szczegółowej kalkulacji kosztów jednostkowych wykazanej we wniosku o dofinansowanie, tj. szczegółowym budżecie projektu.
4. Koszty bezpośrednie w ramach projektu powinny zostać oszacowane należycie z zastosowaniem warunków i procedur kwalifikowalności określonych w *Podręczniku* (o ile mają zastosowanie do danego typu projektu), w szczególności z uwzględnieniem w budżecie projektu stawek rynkowych, z zastrzeżeniem pkt. 12 podrozdziału 6.15. Właściwa instytucja będąca stroną umowy może wymagać od beneficjenta uzasadnienia we wniosku o dofinansowanie należytego szacowania kosztów zawartych w budżecie projektu.
5. W przypadku przedsięwzięć finansowanych lub planowanych do sfinansowania z kilku źródeł finansowania, w tym publicznego lub prywatnego, z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności oraz z innych źródeł, w budżecie projektu beneficjent wskazuje i uzasadnia źródła finansowania wykazując racjonalność i efektywność wydatków oraz brak podwójnego finansowania.
6. We wniosku o dofinansowanie beneficjent wskazuje formę zaangażowania i szacunkowy wymiar czasu pracy personelu projektu niezbędnego do realizacji zadań merytorycznych

⁷⁷ Przykładowo, zadaniem merytorycznym w projekcie EFS w ramach kosztów bezpośrednich będzie realizacja szkoleń, studia podyplomowe, staże, zatrudnienie subsydiowane, przyznawanie dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Zadania merytoryczne nie stanowią pojedyncze wydatki, np. usługa cateringowa, hotelowa i trenerska

(etat/liczba godzin⁷⁸), co stanowi podstawę do oceny kwalifikowalności wydatków personelu projektu na etapie wyboru projektu oraz w trakcie jego realizacji.

7. Wydatki na działania świadomościowe (m.in. kampanie informacyjno-promocyjne i różne działania upowszechniające)⁷⁹ są niekwalifikowalne chyba, że wynikają z zatwierdzonego w RPO WM typu projektu.
8. W przypadku wymogu wniesienia przez beneficjenta wkładu własnego, wkład własny beneficjenta jest wykazywany we wniosku o dofinansowanie, przy czym to beneficjent określa formę wniesienia wkładu własnego. IZ RPO WM nie może wymagać wniesienia wkładu własnego w określonej formie, chyba że przepisy powszechnie obowiązujące lub wytyczne horyzontalne stanowią inaczej.
9. Właściwa instytucja będąca stroną umowy w regulaminie konkursu albo w dokumentacji dotyczącej wyboru projektów w trybie pozakonkursowym⁸⁰ - na warunkach określonych przez IZ RPO WM – określa ceny rynkowe w zakresie najczęściej finansowanych wydatków w ramach danej grupy projektów w ramach RPO WM oraz o ile dotyczy – inne wymagania, w tym oczekiwany standard (w szczególności czas trwania wsparcia, tj. liczbę dni lub godzin zegarowych lub lekcyjnych (np. 45 minut).
10. Przy rozliczaniu poniesionych wydatków nie jest możliwe przekroczenie łącznej kwoty wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu, wynikającej z zatwierdzonego wniosku o dofinansowanie projektu. Ponadto beneficjenta obowiązują limity wydatków wskazane w odniesieniu do każdego zadania w budżecie projektu w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie, z uwzględnieniem pkt. 3, przy czym poniesione wydatki nie muszą być zgodne ze szczegółowym budżetem projektu (z uwzględnieniem pkt. 11) zawartym w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie. Właściwa instytucja będąca stroną umowy o dofinansowanie rozlicza beneficjenta ze zrealizowanych zadań w ramach projektu.
11. Dopuszczalne jest dokonywanie przesunięć w budżecie projektu określonym w zatwierdzonym na etapie podpisania umowy o dofinansowanie wniosku o dofinansowanie projektu w oparciu o zasady określone przez IZ RPO WM.
12. Pkt 1-11 nie mają zastosowania w przypadku kosztów rozliczanych w projektach współfinansowanych przez EFRR z zastosowaniem finansowania krzyżowego (*cross-financingu*), o którym mowa w podrozdziale 6.8.
13. Wydatki rozliczane za pomocą różnych uproszczonych metod można łączyć na poziomie projektu wyłącznie w przypadku, gdy każda z nich dotyczy innych kosztów.
14. Wydatki rozliczane za pomocą różnych uproszczonych metod można łączyć na poziomie projektu z wydatkami, które zostały faktycznie poniesione, wyłącznie w przypadku, gdy wydatki dotyczą innych kosztów oraz z zastrzeżeniem podrozdziału 6.7.

⁷⁸ Nie dotyczy umów, w wyniku których następuje wykonanie oznaczonego dzieła

⁷⁹ Nie dotyczy działań informacyjno-promocyjnych projektu ujętych w kosztach pośrednich projektu, o których mowa w podrozdziale 8.3

⁸⁰ Nie dotyczy projektów realizowanych na podstawie Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie realizacji projektów finansowanych ze środków Funduszu Pracy w ramach programów operacyjnych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020

15. Od momentu zawarcia umowy o dofinansowanie nie ma możliwości zmiany sposobu rozliczania wydatków uproszczoną metodą na rozliczenie na podstawie faktycznie poniesionych wydatków i odwrotnie. Ponadto nie jest możliwa zmiana metody rozliczania z jednej uproszczonej metody na inną.

8.3 Koszty pośrednie w projektach finansowanych z EFS⁸¹

1. Koszty pośrednie są kwalifikowalne w ramach projektów finansowanych z EFS.
2. Koszty pośrednie stanowią koszty administracyjne związane z obsługą projektu, w szczególności:
 - a. koszty koordynatora lub kierownika projektu oraz innego personelu bezpośrednio zaangażowanego w zarządzanie rozliczanie, monitorowanie projektu, lub prowadzenie innych działań administracyjnych w projekcie, w tym w szczególności koszty wynagrodzenia tych osób, ich delegacji służbowych i szkoleń oraz koszty związane z wdrażaniem polityki równych szans przez te osoby,
 - b. koszty zarządu (koszty wynagrodzenia osób uprawnionych do reprezentowania jednostki, których zakresy czynności nie są przypisane wyłącznie do projektu, np. kierownik jednostki),
 - c. koszty personelu obsługowego (obsługa kadrowa, finansowa, administracyjna, sekretariat, kancelaria, obsługa prawna, w tym ta dotycząca zamówień) na potrzeby funkcjonowania jednostki,
 - d. koszty obsługi księgowej (koszty wynagrodzenia osób księgujących wydatki w projekcie, w tym koszty zlecenia prowadzenia obsługi księgowej projektu biuru rachunkowemu),
 - e. koszty utrzymania powierzchni biurowych (czynsz, najem, opłaty administracyjne) związanych z obsługą administracyjną projektu,
 - f. wydatki związane z otwarciem lub prowadzeniem wyodrębnionego na rzecz projektu subkonta na rachunku bankowym lub odrębnego rachunku bankowego,
 - g. działania informacyjno-promocyjne projektu (np. zakup materiałów promocyjnych i informacyjnych, zakup ogłoszeń prasowych, utworzenie i prowadzenie strony internetowej o projekcie, oznakowanie projektu, plakaty, ulotki, itp.),
 - h. wydatki poniesione na usługi zewnętrzne, związane z obsługą projektu, które nie stanowią elementu stałej lub okresowej działalności beneficjenta obejmujące:
 - i. usługi prawne, z wyjątkiem wydatków związanych z przygotowaniem i obsługą spraw sądowych,
 - ii. finansowe,
 - iii. techniczne
 - i. amortyzacja, najem lub zakup aktywów (środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych) używanych na potrzeby osób, o których mowa w lit. a - d,
 - j. opłaty za energię elektryczną, ciepłą, gazową i wodę, opłaty przesyłowe, opłaty za odprowadzanie ścieków w zakresie związanym z obsługą administracyjną projektu,

⁸¹ Nie dotyczy wydatków w ramach instrumentów finansowych

- k. koszty usług pocztowych, telefonicznych, internetowych, kurierskich związanych z obsługą administracyjną projektu,
 - l. koszty usług powielania dokumentów związanych z obsługą administracyjną projektu,
 - m. koszty materiałów biurowych i artykułów piśmienniczych związanych z obsługą administracyjną projektu,
 - n. koszty ubezpieczeń majątkowych,
 - o. koszty ochrony,
 - p. koszty sprzątania pomieszczeń związanych z obsługą administracyjną projektu, w tym środki do utrzymania ich czystości oraz dezynsekcję, dezynfekcję, deratyzację tych pomieszczeń,
 - q. koszty zabezpieczenia prawidłowej realizacji umowy.
3. W ramach kosztów pośrednich nie są wykazywane wydatki objęte finansowaniem krzyżowym (*cross-financingiem*), o których mowa w podrozdziałach 6.8 i 8.6.
4. Niedopuszczalna jest sytuacja, w której koszty pośrednie, o których mowa w pkt. 2, zostaną wykazane w ramach kosztów bezpośrednich. Podmiot dokonujący oceny kwalifikowalności na etapie wyboru projektu ma obowiązek zweryfikować, czy w ramach zadań określonych w budżecie projektu (w kosztach bezpośrednich) nie zostały wykazane koszty, które stanowią koszty pośrednie. Dodatkowo, na etapie realizacji projektu podmiot zatwierdzający wniosek o płatność weryfikuje, czy w zestawieniu poniesionych wydatków bezpośrednich załączanym do wniosku o płatność, nie zostały wykazane wydatki pośrednie określone w pkt. 2.
5. Koszty pośrednie rozliczane są wyłącznie z wykorzystaniem następujących stawek ryczałtowych⁸²:
- a. 25% kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich⁸³ do 830 tys. PLN włącznie,
 - b. 20% kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich⁸⁴ powyżej 830 tys. PLN do 1 740 tys. PLN włącznie,
 - c. 15% kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich⁸⁵ powyżej 1 740 tys. PLN do 4 550 tys. PLN włącznie,
 - d. 10% kosztów bezpośrednich – w przypadku projektów o wartości kosztów bezpośrednich⁸⁶ przekraczającej 4 550 tys. PLN

⁸² Zgodnie z art.67 ust.1 lit. d rozporządzenia ogólnego

⁸³ Z pomniejszeniem kosztu racjonalnych usprawnień, o których mowa w Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.

⁸⁴ Z pomniejszeniem kosztu racjonalnych usprawnień, o których mowa w Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.

⁸⁵ Z pomniejszeniem kosztu racjonalnych usprawnień, o których mowa w Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.

⁸⁶ Z pomniejszeniem kosztu racjonalnych usprawnień, o których mowa w Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.

- z zastrzeżeniem pkt 6.

6. W przypadku projektów realizowanych na podstawie Wytycznych w zakresie realizacji projektów finansowanych ze środków Funduszu Pracy w ramach programów operacyjnych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020, katalog kosztów pośrednich określony jest w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 645) a stawka ryczałtowa kosztów pośrednich⁸⁷ jest określana przez beneficjenta we wniosku o dofinansowanie i wynosi nie więcej niż poziom wskazany w tej ustawie⁸⁸.
7. Podstawa wyliczenia kosztów pośrednich rozliczanych stawką ryczałtową ulega pomniejszeniu (poprzez pomniejszenie wartości kosztów bezpośrednich) o wartość stawek jednostkowych, o których mowa w sekcji 8.5.1, o ile ww. stawki jednostkowe uwzględniają koszty pośrednie.
8. Stawka ryczałtowa kosztów pośrednich, o której mowa w pkt. 5-6, jest wskazana w umowie o dofinansowanie.
9. Do personelu projektu zaangażowanego w ramach kosztów pośrednich nie ma zastosowania podrozdział 6.15, za wyjątkiem pkt.8.
10. Weryfikacja wydatków zadeklarowanych w ramach kosztów pośrednich dokonywana jest zgodnie z zasadami określonymi w sekcji 8.5.3.
11. Właściwa instytucja będąca stroną umowy może obniżyć stawkę ryczałtową kosztów pośrednich w przypadkach rażącego naruszenia przez beneficjenta zapisów umowy o dofinansowanie w zakresie zarządzania projektem.
12. Pkt. 1-9 nie mają zastosowania w przypadku kosztów pośrednich rozliczanych w projektach współfinansowanych przez EFRR z zastosowaniem finansowania krzyżowego (*cross-financingu*), o którym mowa w podrozdziale 6.8.

8.4 Pozostałe uproszczone metody rozliczania wydatków w projektach finansowanych ze środków EFS

1. W projektach EFS możliwe jest stosowanie następujących uproszczonych metod rozliczania wydatków:
 - a. stawki jednostkowe,
 - b. kwoty ryczałtowe⁸⁹,z zastrzeżeniem, że w przypadku projektów, w których wartość wkładu publicznego (środków publicznych) nie przekracza wyrażonej w PLN równowartości 100.000 EUR⁹⁰,

⁸⁷ Podstawa wyliczenia stawki ryczałtowej nie jest pomniejszana o ewentualne korekty finansowe wynikające ze zwrotów od uczestników projektu

⁸⁸ Na podstawie art 9 ust 2d pkt 3 ww. ustawy

⁸⁹ Kwoty ryczałtowe nieprzekraczające wyrażonej w PLN równowartości kwoty 100.000 EUR wkładu publicznego (zgodnie z art. 67 ust. 1 lit. c rozporządzenia ogólnego) na poziomie projektu, przeliczonej na PLN z wykorzystaniem miesięcznego obrachunkowego kursu wymiany stosowanego przez KE aktualnego na dzień ogłoszenia konkursu w przypadku projektów konkursowych lub ogłoszenia naboru projektów pozakonkursowych

stosowanie jednej z ww. uproszczonych metod rozliczania wydatków jest obligatoryjne⁹¹, z zastrzeżeniem pkt 2.

2. Uproszczonych metod rozliczania wydatków nie można stosować, w przypadku gdy realizacja projektu jest zlecona w całości wykonawcy zgodnie z podrozdziałem 6.5.
3. Do personelu projektu zaangażowanego w ramach działań/zadań rozliczanych za pomocą uproszczonych metod nie ma zastosowania podrozdział 6.15, za wyjątkiem pkt 8 podrozdziału 6.15.
4. W przypadku projektów, w których wartość wkładu publicznego (środków publicznych) nie przekracza wyrażonej w PLN równowartości 100 000 EUR, stosowanie uproszczonych metod rozliczania wydatków, o których mowa w pkt 1, możliwe jest w oparciu o szczegółowy budżet projektu określony przez beneficjenta i zatwierdzony przez właściwą instytucję będącą stroną umowy, przy czym stosowanie stawek jednostkowych jest możliwe tylko i wyłącznie za zgodą IZ RPO WM oraz o ile wynika to z regulaminu konkursu albo dokumentacji dotyczącej wyboru projektów w trybie pozakonkursowym. Właściwa instytucja będąca stroną umowy zapewnia, że stawki jednostkowe lub kwoty ryczałtowe są wyliczone w oparciu o sprawiedliwą, rzetelną i racjonalną kalkulację.
5. W przypadku projektów, w których wartość wkładu publicznego (środków publicznych) jest równa lub przekracza wyrażoną w PLN równowartość 100.000 EUR, możliwe jest stosowanie stawek jednostkowych (bez względu na ich wartość) oraz kwot ryczałtowych, których łączna wartość wkładu publicznego na poziomie danego projektu nie przekracza wyrażonej w PLN równowartości 100.000 EUR z uwzględnieniem pkt 6,7,9.
6. Stawką jednostkową, o której mowa w pkt 1 lit. a, jest stawka dla danego towaru lub usługi, dla którego/której szczegółowy zakres oraz cena jednostkowa określone zostały w regulaminie konkursu lub dokumentacji dotyczącej projektów zgłaszanych w trybie pozakonkursowym.
7. Kwotą ryczałtową, o której mowa w pkt 1 lit. b, jest określona w umowie o dofinansowanie kwota uzgodniona na etapie zatwierdzania wniosku o dofinansowanie projektu za wykonanie określonego w projekcie zadania lub zadań.
8. Kwoty ryczałtowe i stawki jednostkowe mogą podlegać indeksacji pod kątem dostosowania do poziomu kosztów cen rynkowych w oparciu o wskaźniki makroekonomiczne, zgodnie z metodologią przyjętą dla danej kwoty lub stawki przez IZ/ IP RPO WM. Indeksacja nie dotyczy zawartych umów o dofinansowanie projektu.
9. Wyliczenia wydatków podlegających rozliczeniu na podstawie uproszczonych metod, należy dokonać w oparciu o jedną z poniższych metod:
 - a. sprawiedliwą, rzetelną i możliwą do zweryfikowania kalkulację dokonaną:

⁹⁰ Do przeliczenia ww. kwoty na PLN należy stosować miesięczny obrachunkowy kurs wymiany stosowany przez KE (kurs opublikowany w: <http://ec.europa.eu/budget/infocentre/index.cfm?fuseaction=home&Language=en>) aktualny na dzień ogłoszenia konkursu w przypadku projektów konkursowych lub dzień ogłoszenia naboru w przypadku projektów pozakonkursowych

⁹¹ Nie dotyczy projektów realizowanych na podstawie Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie realizacji projektów finansowanych ze środków Funduszu Pracy w ramach programów operacyjnych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020, o ile w projektach tych rozliczane są koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 8.3

- i. na podstawie danych statystycznych lub innych obiektywnych danych,
 - ii. na podstawie zweryfikowanych danych historycznych beneficjentów, albo
 - iii. w drodze zastosowania praktyki księgowej standardowo stosowanej przez danego beneficjenta,
- b. zgodnie z zasadami wyliczania analogicznych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych stosowanych w ramach polityk UE i dotyczących analogicznych typów projektów i beneficjentów,
 - c. zgodnie z zasadami wyliczania analogicznych stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych lub stawek ryczałtowych stosowanych w ramach systemów dotacji finansowanych w całości przez państwo członkowskie w przypadku podobnego rodzaju projektu i beneficjenta,
 - d. na podstawie stawek określonych w rozporządzeniu ogólnym lub w innych dokumentach odnoszących się do danego funduszu,
 - e. na podstawie metody wyliczania stawek określonej w dokumentach odnoszących się do danego funduszu.

8.4.1 Stawki jednostkowe

1. Stawka jednostkowa może obejmować:
 - a. wyłącznie koszty bezpośrednie,
 - albo
 - b. zarówno koszty bezpośrednie, jak i pośrednie, przy czym w takim przypadku zastosowanie ma pkt 7 podrozdziału 8.3 Podręcznika.
2. W przypadku rozliczania kosztu danej usługi stawkami jednostkowymi, w budżecie projektu we wniosku o dofinansowanie projektu wykazywane są usługi objęte stawkami jednostkowymi i dokonywane jest dla nich wyliczenie wydatku kwalifikowalnego poprzez pomnożenie ustalonej stawki dla danej usługi przez liczbę usług wskazanych we wniosku o dofinansowanie projektu.
3. Rozliczanie wydatków na podstawie stawki jednostkowej jest dokonywane we wniosku o płatność według ustalonej stawki jednostkowej w zależności od faktycznie wykonanej liczby usług w stosunku do założeń zawartych w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie, zgodnie z warunkami określonymi w umowie o dofinansowanie projektu.
4. W przypadku stosowania stawek jednostkowych w projektach prowadzących do aktywizacji zawodowej uczestników projektu, za niewłaściwe wykonanie usługi nie uznaje się sytuacji, w której przerwanie uczestnictwa w projekcie jest wynikiem podjęcia zatrudnienia przez uczestnika projektu.
5. Stawka jednostkowa może być określana przez beneficjenta i uzgodniona na etapie zatwierdzania wniosku o dofinansowanie projektu, w szczególności w przypadku godzinowej stawki wynagrodzenia personelu projektu, o ile IP/IZ RPO WM dopuszcza taką możliwość.

6. Stawką jednostkową⁹² może być m.in. godzinowa stawka wynagrodzenia personelu projektu, z wyłączeniem osób wskazanych w kosztach pośrednich⁹³ lub godzinowa stawka wynagrodzenia personelu projektu⁹⁴, liczona jako iloraz ostatnich udokumentowanych rocznych kosztów zatrudnienia brutto przez 1720 godzin⁹⁵

8.4.2 Kwoty ryczałtowe

1. Kwotą ryczałtową jest kwota uzgodniona za wykonanie określonego w projekcie zadania na etapie zatwierdzenia wniosku o dofinansowanie projektu.
2. W przypadku rozliczania projektu za pomocą kwot ryczałtowych, koszty pośrednie są kalkulowane zgodnie z podrozdziałem 8.3.
3. Zatwierdzając wniosek o dofinansowanie projektu, właściwa instytucja będąca stroną umowy uzgadnia z beneficjentem warunki kwalifikowalności kosztów, w szczególności ustala dokumenty, na podstawie których zostanie dokonane rozliczenie projektu, a następnie wskazuje je w umowie o dofinansowanie.
4. W ramach kwoty ryczałtovej wydatki objęte finansowaniem krzyżowym (*cross-financingiem*), wydatki przeznaczone na zakup środków trwałych oraz inne wydatki objęte limitami, o których mowa w *Podręczniku* lub umowie o dofinansowanie wykazywane są we wniosku o płatność do wysokości limitu określonego w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu.

8.4.3 Weryfikacja wydatków rozliczanych uproszczoną metodą

1. Szczegółowe warunki rozliczania kosztów w ramach danego projektu na podstawie uproszczonych metod określa umowa o dofinansowanie.
2. Zapisy przedmiotowej sekcji mają ma zastosowanie do kosztów pośrednich w projektach finansowanych z EFS o których mowa w podrozdziale 8.3.
3. Wydatki rozliczane uproszczoną metodą są traktowane jako wydatki poniesione. Nie ma obowiązku gromadzenia ani opisywania dokumentów księgowych w ramach projektu na potwierdzenie poniesienia wydatków, które zostały wykazane jako wydatki objęte uproszczoną metodą. Niemniej jednak, właściwa instytucja będąca stroną umowy zobowiązuje beneficjenta w umowie o dofinansowanie do przedstawienia dokumentacji:

⁹² Zgodnie z art. 67 ust. 1 lit. b rozporządzenia ogólnego

⁹³ Stawka wynagrodzenia personelu projektu bazuje na ostatnich udokumentowanych rocznych kosztach zatrudnienia brutto (w rozumieniu wytycznych KE pn. *Guidance on Simplified Cost Options (SCOs) EGESIF_14-0017-final 6/10/2014*) danej osoby wchodzącej w skład personelu projektu lub na uśrednionych ostatnich udokumentowanych rocznych kosztach zatrudnienia brutto pracowników beneficjenta na takim samym lub zbliżonym stanowisku służbowym. Tak wyliczona stawka jednostkowa nie obejmuje kosztów pośrednich i tym samym dodatkowe koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 8.3 *Podręcznika*, mogą przysługiwać w ramach projektu. Stawka wynagrodzenia personelu projektu nie zawiera kosztów delegacji personelu projektu

⁹⁴ Tak wyliczona stawka jednostkowa obejmuje koszty pośrednie i tym samym dodatkowe koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 8.3 *Podręcznika*, nie przysługują w ramach projektu

⁹⁵ Zgodnie z art. 68 ust. 2 rozporządzenia ogólnego

- a. potwierdzającej osiągnięcie rezultatów, wykonanie produktów lub zrealizowanie działań zgodnie z zatwierdzonym wnioskiem o dofinansowanie projektu -w przypadku stawek jednostkowych oraz kwot ryczałtowych, lub
 - b. potwierdzającej rozliczenie kosztów będących podstawą do rozliczenia stawek ryczałtowych – w przypadku stawek ryczałtowych,
4. Weryfikacja wydatków zadeklarowanych według uproszczonych metod dokonywana jest w oparciu o faktyczny postęp realizacji projektu i osiągnięte wskaźniki, przy czym:
- a. w przypadku stawek jednostkowych – weryfikacja wydatków polega na sprawdzeniu, czy działania zadeklarowane przez beneficjenta zostały zrealizowane i określone w umowie o dofinansowanie wskaźniki produktu lub rezultatu osiągnięte; rozliczenie następuje według ustalonej stawki w zależności od faktycznie wykonanej ilości dóbr/usług w ramach danego projektu,
 - b. w przypadku kwot ryczałtowych – weryfikacja wydatków polega na sprawdzeniu, czy działania zadeklarowane przez beneficjenta zostały zrealizowane i określone w umowie o dofinansowanie, a wskaźniki produktu lub rezultatu osiągnięte; rozliczenie, co do zasady, jest uzależnione od zrealizowania danego działania, ale może być również dokonywane w etapach w zależności od specyfiki projektu, np. gdy w ramach projektu zakłada się realizację różnych etapów działania, które mogłyby być objęte kilkoma kwotami ryczałtowymi,
 - c. w przypadku stawek ryczałtowych – weryfikacja polega na sprawdzeniu, czy beneficjent prawidłowo zastosował określoną wysokość stawki ryczałtowej wynikającą z umowy o dofinansowanie oraz czy prawidłowo wykazał kwotę wydatków będących podstawą wyliczenia stawek ryczałtowych.
5. Weryfikacji podlega zgodność dostarczonych produktów lub zrealizowanych usług/działań z założeniami określonymi we wniosku o dofinansowanie projektu.
6. W przypadku niezrealizowania założonych w umowie o dofinansowanie wskaźników produktu lub rezultatu, płatności powinny ulec odpowiedniemu obniżeniu, przy czym:
- a. w przypadku stawek jednostkowych, za niezrealizowane lub niewłaściwie zrealizowane działania zapłata nie następuje,
 - b. w przypadku kwot ryczałtowych - w przypadku niezrealizowania w pełni wskaźników produktu lub rezultatu objętych kwotą ryczałtową, dana kwota jest uznana za niekwalifikowalną (rozliczenie w systemie „spełnia - nie spełnia”),
 - c. w przypadku stawek ryczałtowych - rozliczenie następuje w oparciu o przedstawiane do rozliczenia wydatki będące podstawą wyliczenia stawek, zgodnie z zatwierdzonym budżetem projektu. Na wysokość wydatków rozliczanych stawką ryczałtową mają wpływ nie tylko koszty wykazane we wnioskach o płatność, lecz również wszelkiego rodzaju pomniejszenia, które są dokonywane w ramach projektu (np. w związku z szacunkowym budżetem lub korektami finansowymi).
6. Właściwa instytucja będąca stroną umowy może weryfikować realizację działań i osiągnięcie wskaźników produktu lub rezultatu w ramach projektu podczas kontroli na miejscu lub wizyty monitoringowej.

8.5 Finansowanie krzyżowe (*cross-financing*) w projektach finansowanych ze środków EFS

1. W przypadku projektów współfinansowanych z EFS wydatki objęte finansowaniem krzyżowym (*cross-financingiem*) są kwalifikowane w wysokości wynikającej z SzOOP.
2. Finansowanie krzyżowe (*cross-financing*) w ramach projektów współfinansowanych z EFS może dotyczyć wyłącznie takich kategorii wydatków, bez których realizacja projektu nie byłaby możliwa, w szczególności w związku z zapewnieniem realizacji zasady równości szans, a zwłaszcza potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
3. W przypadku projektów współfinansowanych z EFS *cross-financing* może dotyczyć wyłącznie:
 - a. zakupu nieruchomości,
 - b. zakupu infrastruktury, przy czym poprzez infrastrukturę rozumie się elementy nieprzenośne, na stałe przytwierdzone do nieruchomości, np. wykonanie podjazdu do budynku, zainstalowanie windy w budynku,
 - c. dostosowania lub adaptacji (prace remontowo-wykończeniowe) budynków i pomieszczeń.

Do kwalifikowalności zakupu nieruchomości stosuje się odpowiednio podrozdział 7.4.

4. Zakup środków trwałych, za wyjątkiem zakupu nieruchomości, infrastruktury w rozumieniu pkt 3 lit. b i środków trwałych przeznaczonych na dostosowanie lub adaptację budynków i pomieszczeń w rozumieniu pkt 3 lit. c, nie stanowi wydatku w ramach finansowania krzyżowego (*cross-financing*). Do kwalifikowalności zakupu środków trwałych stosuje się podrozdział 6.12.
5. Wydatki ponoszone w ramach finansowania krzyżowego (*cross-financing*) powyżej dopuszczalnej kwoty określonej w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu są niekwalifikowane.

8.6 Dodatki lub wynagrodzenia wypłacane przez stronę trzecią w projektach finansowanych ze środków EFS

1. Dodatki lub wynagrodzenia wypłacane przez stronę trzecią na rzecz uczestników danego projektu, np. wkład wnoszony przez pracodawcę w przypadku szkoleń dla przedsiębiorców w formie wynagrodzenia pracownika skierowanego na szkolenie i poświadczony beneficjentowi są kwalifikowalne pod warunkiem, że zostały one poniesione zgodnie z przepisami krajowymi, z uwzględnieniem zasad wynikających z ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.
2. Wysokość wkładu wynikającego z dodatków lub wynagrodzeń wypłacanych przez stronę trzecią na rzecz uczestników projektu musi wynikać z dokumentacji księgowej podmiotu wypłacającego i może podlegać kontroli. Wysokość wkładu powinna odnosić się wyłącznie do okresu, w którym uczestnik projektu uczestniczy we wsparciu, z zastrzeżeniem, iż za ten okres przysługuje mu dodatek lub wynagrodzenie.

3. W ramach dodatków lub wynagrodzeń wypłacanych przez stronę trzecią, wpłaty dokonywane przez stronę trzecią zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych na PFRON nie są wydatkiem kwalifikowalnym.
4. Wkład, o którym mowa w pkt. 1, rozliczany jest na podstawie oświadczenia składanego przez podmioty wypłacające, przy czym oświadczenie to powinno pozwalać na identyfikację poszczególnych uczestników projektu oraz wysokości wkładu w odniesieniu do każdego z nich.

8.7 Reguła proporcjonalności

1. Właściwa instytucja będąca stroną umowy zobowiązuje Beneficjent w umowie o dofinansowanie projektu do jego realizacji w zakresie określonym i zatwierdzonym we wniosku o dofinansowanie, z uwzględnieniem konieczności zachowania trwałości rezultatów projektu.
2. Projekt rozliczany jest na etapie końcowego wniosku o płatność pod względem finansowym proporcjonalnie do stopnia osiągnięcia założeń merytorycznych określonych we wniosku o dofinansowanie projektu, co jest określane jako „reguła proporcjonalności”.
3. Zgodnie z regułą proporcjonalności:
 - a. w przypadku niespełnienia kryterium zatwierdzonego przez komitet monitorujący RPO WM – właściwa instytucja będąca stroną umowy może uznać wszystkie lub odpowiednią część wydatków dotychczas rozliczonych w ramach projektu za niekwalifikowalne,
 - b. w przypadku nieosiągnięcia celu projektu⁹⁶ – właściwa instytucja będąca stroną umowy może uznać wszystkie lub odpowiednią część wydatków dotychczas rozliczonych w ramach projektu za niekwalifikowalne; wysokość wydatków niekwalifikowalnych uzależniona jest od stopnia niezrealizowania celu projektu; wydatki niekwalifikowalne obejmują wydatki związane z tym zadaniem merytorycznym (zadaniami merytorycznymi), którego założenia nie zostały osiągnięte i koszty pośrednie; stopień nieosiągnięcia założeń projektu określane jest przez właściwą instytucję będącą stroną umowy.
4. Reguła proporcjonalności weryfikowana jest przez właściwą instytucję będącą stroną umowy według stanu na zakończenie realizacji projektu na etapie weryfikacji końcowego wniosku o płatność.
5. Właściwa instytucja będąca stroną umowy o dofinansowanie projektu może odstąpić od rozliczenia projektu zgodnie z regułą proporcjonalności lub obniżyć wysokość środków tej regule podlegających, jeśli beneficjent o to wnioskuje i należycie uzasadni przyczyny nieosiągnięcia założeń, w szczególności wykaże swoje starania zmierzające do osiągnięcia założeń projektu, lub jest to skutkiem wystąpienia siły wyższej.
6. W przypadku projektów partnerskich, sposób egzekwowania przez beneficjenta od partnerów projektu skutków wynikających z zastosowania reguły proporcjonalności

⁹⁶ Wyrażonego wskaźnikami produktu lub rezultatu bezpośredniego w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie

z powodu nieosiągnięcia założeń projektu z winy partnera reguluje porozumienie lub umowa partnerska.

9 RODZAJE WYDATKÓW KWALIFIKOWALNYCH/NIEKWALIFIKOWALNYCH W POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁANIACH / PODZIAŁANIACH DLA OSI PRIORYTETOWYCH

Niniejszy rozdział *Podręcznika* określa katalog specyficznych kategorii wydatków kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych (w przypadkach kiedy zostały określone) dla poszczególnych działań/poddziałań RPO WM, w ramach osi priorytetowych objętych współfinansowaniem ze środków EFRR.

Przedstawione poniżej zasady stanowią uszczegółowienie i doprecyzowanie zapisów zamieszczonych w kartach działań SzOOP RPO WM oraz rozdziałach 1-7 niniejszego *Podręcznika*. Zasady te wynikają bezpośrednio z zakresu rzeczowego i specyfiki projektów przewidzianych do realizacji w ramach działań/poddziałań RPO WM.

Zestawienia specyficznych wydatków kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych będą uzupełniane i sukcesywnie wprowadzane do treści *Podręcznika* – po ich określeniu przez IZ RPO WM.

OŚ PRIORYTETOWA 1. GOSPODARKA WIEDZY

Działanie 1.1 Infrastruktura badawcza sektora nauki

	Wydatki kwalifikowalne	Wydatki niekwalifikowalne
<p>Typ projektu A.</p> <p>Infrastruktura badawcza w jednostkach naukowych</p>	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach działania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika, w zakresie zgodnym z właściwymi przepisami dotyczącymi pomocy publicznej, mającymi zastosowanie w ramach poddziałania,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki kwalifikowalne w ramach pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę badawczą, obejmujące koszty inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne i prawne, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ➤ wydatki na zakup aparatury naukowo-badawczej zaliczanej do środków trwałych, wydatki na modernizację posiadanej aparatury naukowo-badawczej, urządzeń i innych składników wyposażenia laboratoriów wraz z kosztem ich instalacji i uruchomienia, ➤ wydatki na zakup wartości niematerialnych i prawnych, ➤ wydatki z tytułu leasingu nowych środków trwałych pod warunkiem, że umowa leasingu prowadzi do przeniesienia własności tych środków na beneficjenta (leasing finansowy), ➤ wydatki na zakup robót i materiałów budowlanych, ➤ koszty budynków i gruntów, w tym wydatki na zakup nieruchomości niezabudowanej oraz wydatki na zakup nieruchomości zabudowanej, na zasadach określonych w podrozdziale 7.4 Podręcznika; • wydatki kwalifikowalne w ramach pomocy de minimis: <p>Do wydatków kwalifikowanych w ramach pomocy de minimis można zaliczyć wszystkie wydatki wskazane powyżej oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ pozostałe kategorie kosztów bezpośrednich: <ul style="list-style-type: none"> — koszty uzyskania certyfikatów istotnych z punktu widzenia podniesienia konkurencyjności infrastruktury badawczej; ➤ koszty pośrednie na zasadach i w wysokości, o której mowa w podrozdziale 7.3 	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla działania:</u></p> <p>nie dotyczy</p>

Działanie 1.2 Badania i innowacje w przedsiębiorstwach

	Wydatki kwalifikowalne	Wydatki niekwalifikowalne
<p>Poddziałanie 1.2.1</p> <p>Projekty badawczo-rozwojowe przedsiębiorstw</p>	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika, w zakresie zgodnym z właściwymi przepisami dotyczącymi pomocy publicznej, mającymi zastosowanie w ramach poddziałania,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki kwalifikowane w ramach pomocy publicznej na projekty badawczo-rozwojowe: <ul style="list-style-type: none"> ➤ koszty personelu: badaczy, techników i pozostałych pracowników pomocniczych w zakresie, w jakim są oni zatrudnieni przy danym projekcie – na zasadach określonych w podrozdziale 6.15 Podręcznika ➤ koszty aparatury naukowo-badawczej oraz sprzętu służącego realizacji projektu badawczego, w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu <p>W przypadku, gdy aparatura i sprzęt nie są wykorzystywane na potrzeby projektu przez cały okres ich użytkowania, za koszty kwalifikowalne uznaje się tylko koszty amortyzacji odpowiadające okresowi realizacji projektu obliczone na podstawie powszechnie przyjętych zasad rachunkowości oraz na zasadach określonych w podrozdziale 6.12.3 Podręcznika.</p> ➤ koszty budynków i gruntów w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu: <p>W przypadku budynków za koszty kwalifikowalne uznaje się koszty amortyzacji budynków odpowiadające okresowi realizacji projektu obliczone na podstawie powszechnie przyjętych zasad rachunkowości oraz na zasadach określonych w podrozdziale 6.12.3 Podręcznika.</p> <p>W przypadku gruntów kosztami kwalifikowalnymi są koszty dzierżawy (raty dzierżawne bez części odsetkowej) oraz koszty wieczystego użytkowania gruntów (opłaty za użytkowanie wieczyste z wyłączeniem odsetek).</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ koszty badań wykonywanych na podstawie umowy, wiedzy i patentów zakupionych lub użytkowanych na podstawie licencji udzielonej przez źródła zewnętrzne na warunkach 	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • wkład własny w formie niepieniężnej, za wyjątkiem kosztów amortyzacji aparatury badawczej oraz sprzętu służącego realizacji projektu badawczego, w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu, • wydatki na zakup gruntów, • wydatki dotyczące produkcji masowej lub działalności handlowej, • wydatki w zakresie postępowań sądowych w sprawach dotyczących ochrony praw własności intelektualnej, • wydatki związane z przygotowaniem wyników fazy badawczej do zastosowania w działalności gospodarczej, przekraczające 10% kosztów kwalifikowalnych projektu.

pełnej konkurencji, rozumiane jako:

- koszty nabycia wyników badań lub prac rozwojowych, pod warunkiem, że:
 - celem przedsięwzięcia jest prowadzenie dalszych prac badawczo-rozwojowych, zmierzających do opracowania innowacyjnego rozwiązania w oparciu o prace B+R dotyczące nowych właściwości danej technologii lub możliwości jej zastosowania w nowych warunkach związanych z indywidualnymi potrzebami danego przedsiębiorstwa;
 - wyniki badań lub prac rozwojowych zostały nabyte od: jednostki naukowej, w rozumieniu ustawy z dn. 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki, posiadającej przyznaną kategorię naukową A+, A lub B, o której mowa w tej ustawie; przedsiębiorcy posiadającego status centrum badawczo-rozwojowego w rozumieniu ustawy z dn. 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej oraz posiadającego siedzibę na terytorium RP
- koszty podwykonawstwa rozumianego jako zlecenie stronie trzeciej części merytorycznych prac w ramach projektu, które nie są wykonywane na terenie i pod bezpośrednim nadzorem beneficjenta oraz koszty zasobów udostępnionych przez stronę trzecią

Za podwykonawstwo nie uznaje się czynności pomocniczych, niezbędnych do wykonania zadań w ramach projektu takich jak usługi prawne lub księgowo.

W ramach podwykonawstwa realizację części merytorycznych prac w ramach projektu można zlecić: jednostce naukowej, w rozumieniu ustawy z dn. 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki posiadającej przyznaną kategorię naukową A+, A lub B, o której mowa w tej ustawie, przedsiębiorcy posiadającemu status centrum badawczo-rozwojowego w rozumieniu ustawy z dn. 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej oraz posiadającemu siedzibę na terytorium RP, konsorcjum naukowemu, konsorcjum naukowo-przemysłowemu, niezależnej jednostce, stanowiącej akredytowane laboratorium (posiadające akredytację Polskiego Centrum Akredytacji) lub notyfikowanemu laboratorium (ujęte w aktualnym obwieszczeniu ministra właściwego ds. gospodarki w sprawie informacji o notyfikowanych jednostkach certyfikujących i jednostkach kontrolujących oraz notyfikowanych laboratoriach), posiadającym siedzibę na terytorium RP.

Zlecenie wykonania części merytorycznych prac w ramach projektu (podwykonawstwo) innym podmiotom niż wskazane powyżej jest dopuszczalne pod warunkiem, że wnioskodawca wskazał podwykonawcę we wniosku o dofinansowanie oraz opisał jego

potencjał kadrowy i techniczny, który uznaje się za adekwatny do zakresu i rodzaju powierzonych prac B+R w projekcie, co podlega ocenie w oparciu o informacje zawarte we wniosku o dofinansowanie, na etapie oceny projektu w kryterium pn. *Merytoryczny i techniczny potencjał do realizacji projektu.*

W ramach podwykonawstwa należy wykazywać wszystkie umowy o dzieło z osobami prawnymi, a w przypadku osób fizycznych – wszystkie umowy o dzieło z osobami fizycznymi prowadzącymi działalność gospodarczą.

Koszty podwykonawstwa są wyłączone z podstawy naliczania kosztów pośrednich w projekcie.

Umowy o dzieło zawarte z osobami fizycznymi nieprowadzącymi działalności gospodarczej nie stanowią podwykonawstwa (stanowią koszty personelu).

- koszty doradztwa / usług doradczych wykorzystywanych wyłącznie na potrzeby projektu,
- koszty ogólne ponoszone bezpośrednio w wyniku realizacji projektu, w tym:
 - koszty materiałów np. surowców, półproduktów, odczynników
 - koszty sprzętu laboratoryjnego (zakupy niezaliczane do kategorii środków trwałych, zgodnie z powszechnie przyjętymi zasadami rachunkowości)
 - koszty elementów służących do budowy i na stałe zainstalowane w prototypie, instalacji pilotażowej lub demonstracyjnej
 - koszty wartości niematerialnych i prawnych zakupionych lub użytkowanych na podstawie licencji uzyskanych od podmiotów trzecich na warunkach rynkowych, w formie patentów, licencji, know-how, nieopatentowanej wiedzy technicznej: kwalifikowane w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu – jako odpisy amortyzacyjne i/lub koszty ponoszone w wyniku odpłatnego korzystania z wartości niematerialnych i prawnych (np. opłaty licencyjne)

Koszty zakupu lub użytkowania wartości niematerialnych i prawnych, które zostały wytworzone na indywidualne potrzeby beneficjenta i nie są powszechnie dostępne w sprzedaży, mogą być kwalifikowane wyłącznie w pod warunkiem, że zostały one nabyte od: jednostki naukowej, w rozumieniu ustawy z dn. 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki, posiadającej przyznaną kategorię naukową A+, A lub B, o której mowa w tej ustawie; przedsiębiorcy posiadającego status centrum badawczo-rozwojowego w rozumieniu ustawy z dn. 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej oraz posiadającego siedzibę na terytorium RP

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ koszty pośrednie*, rozumiane jako koszty operacyjne ponoszone bezpośrednio w wyniku realizacji projektu, w wysokości do 17% całkowitych bezpośrednich wydatków kwalifikowanych projektu, rozliczane na podstawie wydatków rzeczywiście poniesionych i udokumentowanych, których katalog obejmuje: <ul style="list-style-type: none"> — koszty związane z utrzymaniem linii technologicznych, instalacji pilotażowych / demonstracyjnych i podobnych, w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane w projekcie, — koszty wynajmu budynków, lokali i powierzchni laboratoryjnej, tj. powierzchni przystosowanej do przeprowadzania badań np. ze względu na wymagane certyfikaty lub zastosowane systemy zabezpieczeń – bez aparatury badawczej, — koszty pośrednie, których katalog został określony w podrozdziale 7.3, pkt. 4, ➤ koszty realizacji studium wykonalności oznaczającego ocenę i analizę potencjału projektu, które ma wesprzeć proces decyzyjny poprzez obiektywne i racjonalne określenie jego mocnych i słabych stron oraz możliwości i zagrożeń z nim związanych, zasobów, jakie będą niezbędne do realizacji projektu, oraz ocenę szans jego powodzenia, kwalifikowane w wysokości do 80 tys. PLN; <ul style="list-style-type: none"> • wydatki kwalifikowane w ramach pomocy publicznej dla MŚP na wspieranie innowacyjności: <ul style="list-style-type: none"> ➤ koszty przygotowania wyników fazy badawczej do zastosowania w działalności gospodarczej, obejmujące koszty uzyskania, walidacji i obrony patentów i innych wartości niematerialnych i prawnych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> — przygotowania zgłoszenia wynalazku, wzoru użytkowego lub wzoru przemysłowego przez zawodowego pełnomocnika, który zgodnie z przepisami obowiązującymi w danym kraju jest uprawniony do występowania przed właściwym organem ochrony własności przemysłowej — zgłoszenia przez zawodowego pełnomocnika wynalazku, wzoru użytkowego lub wzoru przemysłowego do właściwego organu w celu uzyskania ochrony przyznawanej przez krajowe, regionalne, unijne lub międzynarodowe organy ochrony własności przemysłowej — zakupu, w związku z przygotowaniem zgłoszenia, zgłoszeniem, analiz i ekspertyz prawnych, ekonomicznych, marketingowych i technicznych dotyczących przedmiotu zgłoszenia lub postępowania, w tym w zakresie wyceny wartości własności intelektualnej, perspektyw rynkowych i uwarunkowań prawnych komercjalizacji oraz 	
--	---	--

zarządzania w przedsiębiorstwie prawami własności przemysłowej

- **wydatki kwalifikowane w ramach pomocy de minimis:**

Do wydatków kwalifikowanych w ramach pomocy de minimis można zaliczyć wszystkie wydatki wskazane powyżej oraz:

- koszty udziału w specjalistycznych szkoleniach, konferencjach, wizytach studyjnych krajowych i zagranicznych personelu badawczego zaangażowanego w realizację projektu pod warunkiem wykazania bezpośredniego związku z przedmiotem danego projektu
- koszty przygotowania wyników fazy badawczej do zastosowania w działalności gospodarczej, w tym koszty usług w zakresie:
 - badania rynku dla nowego lub istotnie ulepszonego rozwiązania,
 - opracowania procedur dotyczących wykorzystywaniem rynkowym danego rozwiązania
 - certyfikacji
 - wzornictwa.
- koszty pośrednie*, rozliczane metodą stawki ryczałtowej w wysokości równej 17% całkowitych bezpośrednich wydatków kwalifikowanych projektu, na zasadach określonych w podrozdziale 7.3, których katalog obejmuje:
 - koszty związane z utrzymaniem linii technologicznych, instalacji pilotażowych / demonstracyjnych i podobnych, w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane w projekcie,
 - koszty wynajmu budynków, lokali i powierzchni laboratoryjnej, tj. powierzchni przystosowanej do przeprowadzania badań np. ze względu na wymagane certyfikaty lub zastosowane systemy zabezpieczeń – bez aparatury badawczej,
 - koszty pośrednie, których katalog został określony w podrozdziale 7.3, pkt. 4.

Koszty związane z przygotowaniem wyników fazy badawczej do zastosowania w działalności gospodarczej, kwalifikowalne w ramach pomocy publicznej dla MŚP na wspieranie innowacyjności i/lub pomocy de minimis, jako uzupełniający komponent projektu badawczego – kwalifikowalne są w wysokości do 10% kosztów kwalifikowanych projektu.

*W ramach jednego projektu możliwe jest zastosowanie wyłącznie jednej ze wskazanych metod rozliczania kosztów pośrednich, tj. nie dopuszcza się możliwości rozliczania części kosztów pośrednich na podstawie wydatków rzeczywiście poniesionych (w ramach pomocy publicznej na projekty badawczo-rozwojowe), a w pozostałej części – rozliczania tych kosztów za pomocą stawki

	<p>zryczałtowanej (w ramach pomocy de minimis). Wybór metody rozliczania kosztów pośrednich powinien wynikać w szczególności ze specyfiki danego projektu oraz możliwości uzyskania wsparcia z pomocy de minimis w wysokości zgodnej z limitami, wynikającymi z właściwych przepisów prawa dotyczących zasad udzielania tej pomocy.</p>	
<p>Poddziałanie 1.2.2</p> <p>Infrastruktura badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw</p>	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika, w zakresie zgodnym z właściwymi przepisami dotyczącymi pomocy publicznej, mającymi zastosowanie w ramach poddziałania,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki kwalifikowalne w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej, obejmujące koszty inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne i prawne, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ➤ wydatki na zakup aparatury naukowo-badawczej zaliczanej do środków trwałych, wydatki na modernizację posiadanej aparatury naukowo-badawczej, urządzeń i innych składników wyposażenia laboratoriów wraz z kosztem ich instalacji i uruchomienia ➤ wydatki na zakup wartości niematerialnych i prawnych, jeżeli spełniają łącznie następujące warunki: <ul style="list-style-type: none"> — będą wykorzystywane wyłącznie w przedsiębiorstwie, w którym prowadzony jest projekt, — będą podlegać amortyzacji zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości, — będą nabyte na warunkach rynkowych od osób trzecich, niepowiązanych z przedsiębiorcą, — będą stanowić aktywa przedsiębiorcy i pozostaną w jego przedsiębiorstwie przez co najmniej 5 lat od zakończenia realizacji projektu, a w przypadku mikro przedsiębiorcy, małego lub średniego przedsiębiorcy – przez co najmniej 3 lata, <p>W przypadku dużych przedsiębiorstw koszty wartości niematerialnych i prawnych są kwalifikowalne jedynie do wysokości 50% całkowitych kwalifikowalnych kosztów inwestycji początkowej.</p> ➤ wydatki z tytułu leasingu, na spłatę rat leasingu nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych poniesione przez korzystającego do dnia zakończenia realizacji projektu, do wysokości ich wartości początkowej z dnia zawarcia umowy leasingu, pod warunkiem, że umowa leasingu będzie obejmowała okres co najmniej 5 lat od przewidywanego terminu zakończenia realizacji projektu, a w przypadku mikro przedsiębiorcy, małego lub średniego 	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki na nabycie aktywów należących do zakładu, który został zamknięty lub zostałyby zamknięty, gdyby zakup nie nastąpił • koszty nabycia używanych środków trwałych przez przedsiębiorstwa inne niż MSP

	<p>przedsiębiorcy – okres co najmniej 3 lat,</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wydatki z tytułu leasingu, na spłatę rat wartości początkowej środków trwałych innych niż wartości niematerialne i prawne, poniesione przez korzystającego z tytułu umowy leasingu prowadzącej do przeniesienia własności tych środków na korzystającego, z wyłączeniem leasingu zwrotnego, ➤ wydatki na zakup robót i materiałów budowlanych, ➤ koszty budynków i gruntów, w tym wydatki na zakup nieruchomości niezabudowanej oraz wydatki na zakup nieruchomości zabudowanej, na zasadach określonych w podrozdziale 7.4 Podręcznika; <ul style="list-style-type: none"> • wydatki kwalifikowalne w ramach pomocy de minimis: <p>Do wydatków kwalifikowanych w ramach pomocy de minimis można zaliczyć wszystkie wydatki wskazane powyżej oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ pozostałe koszty bezpośrednie, w tym: <ul style="list-style-type: none"> — koszty przygotowania dokumentacji niezbędnej do realizacji projektu, w szczególności agendy badawczej i planu gospodarczego wykorzystania infrastruktury badawczo-rozwojowej lub ich elementów, — koszty uzyskania certyfikatów istotnych z punktu widzenia podniesienia konkurencyjności infrastruktury badawczo-rozwojowej, — koszty usług doradczych w zakresie ubiegania się o status centrum badawczo-rozwojowego, w rozumieniu ustawy z dn. 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej, — koszty udziału w specjalistycznych szkoleniach, konferencjach, wizytach studyjnych krajowych i zagranicznych personelu badawczego zaangażowanego w realizację projektu pod warunkiem wykazania bezpośredniego związku z przedmiotem danego projektu (cross-financing), — koszty materiałów np. surowców, półproduktów, odczynników, — koszty sprzętu laboratoryjnego (zakupy niezaliczane do kategorii środków trwałych, zgodnie z powszechnie przyjętymi zasadami rachunkowości), ➤ koszty pośrednie na zasadach i wysokości, o której mowa w podrozdziale 7.3 	
Podziałanie	<u>Katalog wydatków kwalifikowanych w ramach podziałania obejmuje w szczególności:</u>	<u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowanych dla podziałania</u>

<p>1.2.3</p> <p>Bony na innowacje</p>	<p>wydatki specyficzne dla poddziałania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w zakresie typu projektu A. mały bon na innowacje i B. duży bon na innowacje: <ul style="list-style-type: none"> ➤ wydatki na zakup usług w zakresie badań przemysłowych i/lub eksperymentalnych prac rozwojowych ➤ wydatki na zakup usług w zakresie wzornictwa • w zakresie typu projektu A. lub w zakresie typu projektu B. – wyłącznie jako część szerszego projektu obejmującego usługi w zakresie badań przemysłowych i/lub eksperymentalnych prac rozwojowych, bądź usługi w zakresie wzornictwa <ul style="list-style-type: none"> ➤ wydatki na zakup usług w zakresie opracowania studium wykonalności dla projektów badawczo-rozwojowych ➤ wydatki na zakup usługi w zakresie zaawansowanych badań rynkowych i analiz przedwdrożeniowych, opartych na włączeniu użytkowników końcowych do procesu rozwoju nowego produktu lub usługi (usługi living lab) ➤ wydatki na zakup usługi w zakresie wykonania badań dotyczących jakości i zgodności z określonymi wymogami lub normami oraz certyfikacji nowych lub znacząco ulepszonych rozwiązań ➤ wydatki na zakup usługi w zakresie ochrony własności intelektualnej, w związku z przygotowaniem zgłoszenia patentowego lub zgłoszeniem patentowym 	<p>obejmuje w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki związane z uruchomieniem dotyczące produkcji masowej lub działalności handlowej • wydatki w zakresie postępowań sądowych w sprawach dotyczących ochrony praw własności intelektualnej • wydatki na zakup usług doradczych • wkład niepieniężny • koszty pośrednie
<p>Działanie 1.3 Małopolskie centra innowacji</p>		
	<p>Wydatki kwalifikowalne</p>	<p>Wydatki niekwalifikowalne</p>
<p>Typ projektu A.</p> <p>Infrastruktura instytucji otoczenia biznesu – ośrodków innowacji</p>	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach działania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika, w zakresie zgodnym z właściwymi przepisami dotyczącymi pomocy publicznej, mającymi zastosowanie w ramach poddziałania,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki kwalifikowalne w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej, obejmujące koszty inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne i prawne, z uwzględnieniem następujących zasad i ograniczeń: 	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • koszty nabycia aktywów należących do zakładu, który został zamknięty lub zostałyby zamknięty, gdyby zakup nie nastąpił • koszty nabycia używanych środków trwałych przez przedsiębiorstwa

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wydatki na zakup robót i materiałów budowlanych, środków trwałych, urządzeń i innych składników wyposażenia wraz z kosztem ich instalacji i uruchomienia – w odniesieniu do infrastruktury badawczo-rozwojowej, w tym aparatury badawczej i/lub innego typu infrastruktury niezbędnej do świadczenia usług badawczo-rozwojowych i/lub proinnowacyjnych infrastruktura należąca do tych kategorii musi stanowić co najmniej 50% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu ➤ wydatki na zakup robót i materiałów budowlanych, środków trwałych, urządzeń i innych składników wyposażenia wraz z kosztem ich instalacji i uruchomienia w zakresie infrastruktury dotyczącej przestrzeni o charakterze biurowym, tj. przestrzeni obejmującej samodzielne lokale biurowe, przestrzeń co-workingową lub sale konferencyjne, przeznaczonej na działalność gospodarczą, bezpośrednio powiązaną z zasadniczą działalnością danego ośrodka innowacji w zakresie tworzenia korzystnych warunków dla rozwoju innowacji i przedsiębiorczości infrastruktura należąca do tej kategorii jest kwalifikowana do wysokości 30% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu ➤ wydatki na zakup robót i materiałów budowlanych, środków trwałych, urządzeń i innych składników wyposażenia wraz z kosztem ich instalacji i uruchomienia w zakresie pozostałej infrastruktury, w tym infrastruktury towarzyszącej (np. pomieszczenia administracyjne, pomieszczenia socjalne, ciągi komunikacyjne), nie przeznaczonej bezpośrednio do działalności badawczo-rozwojowej i/lub proinnowacyjnej i nie będącej przestrzenią biurową przeznaczoną do działalności gospodarczej infrastruktura należąca do tej kategorii jest kwalifikowana z uwzględnieniem powyższych limitów, dotyczących infrastruktury badawczo-rozwojowej oraz infrastruktury dotyczącej przestrzeni o charakterze biurowym ➤ wydatki na zakup wartości niematerialnych i prawnych, jeżeli spełniają łącznie następujące warunki: <ul style="list-style-type: none"> — będą wykorzystywane wyłącznie w przedsiębiorstwie, w którym prowadzony jest projekt, — będą podlegać amortyzacji zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości, — będą nabyte na warunkach rynkowych od osób trzecich, niepowiązanych z przedsiębiorcą, — będą stanowić aktywa przedsiębiorcy i pozostaną w jego przedsiębiorstwie przez co 	<p>inne niż mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • koszty nabycia środków transportu • koszty remontów i prac odtworzeniowych
--	---	---

	<p>najmniej 5 lat od zakończenia realizacji projektu, a w przypadku mikro-, małego lub średniego przedsiębiorcy – przez co najmniej 3 lata,</p> <p>W przypadku dużych przedsiębiorstw koszty wartości niematerialnych i prawnych są kwalifikowalne jedynie do wysokości 50% całkowitych wydatków kwalifikowanych projektu.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ koszty budynków i gruntów, w tym wydatki na zakup nieruchomości niezabudowanej oraz wydatki na zakup nieruchomości zabudowanej, na zasadach określonych w podrozdziale 7.4 Podręcznika, z zastrzeżeniem, że dzierżawa / najem gruntów i budynków musi trwać przez okres co najmniej 5 lat od przewidywanego terminu zakończenia realizacji projektu, a w przypadku mikro-, małego lub średniego przedsiębiorcy – przez okres co najmniej 3 lat, ➤ koszty dzierżawy / najmu instalacji lub maszyn muszą mieć formę leasingu finansowego i obejmować zakup aktywów przez beneficjenta po wygaśnięciu umowy; <ul style="list-style-type: none"> • wydatki kwalifikowalne w ramach pomocy de minimis: <p>Do wydatków kwalifikowanych w ramach pomocy de minimis można zaliczyć wszystkie wydatki wskazane powyżej oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ koszty pośrednie na zasadach i w wysokości, o której mowa w podrozdziale 7.3 Podręcznika 	
<p>Typ projektu B.</p> <p>Regionalny program rozwijania centrów transferu wiedzy</p>	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach typu projektu obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki związane z przygotowaniem, rozwijaniem i promocją oferty oraz świadczeniem na rzecz przedsiębiorstw usług proinnowacyjnych objętych zakresem projektu: <ul style="list-style-type: none"> ➤ wydatki na zakup specjalistycznych analiz, ekspertyz, badań rynkowych, niezbędnych do przygotowania i rozwijania oferty oraz świadczenia usług objętych zakresem projektu, ➤ wydatki na zakup lub pokrycie kosztów uzyskania dostępu do specjalistycznych danych, baz danych, publikacji niezbędnych do przygotowania i rozwijania oferty oraz świadczenia usług objętych zakresem projektu, ➤ wydatki związane z organizacją krajowych i zagranicznych podróży służbowych, w związku z realizacją projektu, w tym wydatki w zakresie transportu, zakwaterowania, wyżywienia i diet, ➤ wydatki służące rozwijaniu potencjału kadr B+R związane z udziałem w specjalistycznych szkoleniach, konferencjach, wizytach studyjnych krajowych i zagranicznych personelu 	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • opłaty za rezerwacje (w tym w zakresie transportu i zakwaterowania) w przypadku nieskorzystania z wcześniej zarezerwowanych usług, • opłaty związane z uzyskaniem niezbędnych wiz dla osób uczestniczących w zagranicznych wyjazdach służbowych • wydatki związane z budową, przebudową, adaptacją budynków

	<p>zaangażowanego w merytoryczną realizację projektu (cross-financing),</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wydatki na zakup środków trwałych mogą być kwalifikowane wyłącznie w wysokości odpowiadającej odpisom amortyzacyjnym za okres w którym były wykorzystywane na rzecz projektu – zgodnie z sekcją 6.12.3 Podręcznika, ➤ wydatki związane z działaniami informacyjnymi i promocyjnymi dotyczącymi oferty usług objętych zakresem projektu, ukierunkowane bezpośrednio na odbiorców tej oferty, w tym: <ul style="list-style-type: none"> — koszty utworzenia i/lub rozbudowy platformy / strony internetowej projektu, — koszty organizacji spotkań, warsztatów, konferencji, — koszty przygotowania oraz dystrybucji materiałów informacyjnych i promocyjnych, — koszty przygotowania oraz realizacji kampanii informacyjno-promocyjnych, w tym medialnych <ul style="list-style-type: none"> • wydatki związane z wynagrodzeniem personelu zaangażowanego w merytoryczną realizację projektu na zasadach określonych w podrozdziale 6.15 Podręcznika • koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 7.3 w wysokości 20% bezpośrednich wydatków kwalifikowanych projektu 	
--	---	--

OŚ PRIORYTETOWA 2. CYFROWA MAŁOPOLSKA

Działanie 2.1 E-administracja i otwarte zasoby

	Wydatki kwalifikowalne	Wydatki niekwalifikowalne
<p>Poddziałania:</p> <p>2.1.1 Elektroniczna administracja</p> <p>2.1.2 Cyfrowe zasoby regionalne</p> <p>2.1.3 E-usługi</p>	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach działania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki na roboty budowlane i środki trwałe (infrastruktura towarzysząca – inna niż informatyczna) – do 15% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu: <ul style="list-style-type: none"> ➤ wydatki na pokrycie kosztów adaptacji pomieszczeń, w zakresie niezbędnym do realizacji projektu np. pomieszczenia na serwery, pracownie digitalizacyjne (w tym koszty dokumentacji projektowej i technicznej, prace instalacyjne, niezbędne materiały i wyposażenie oraz koszty nadzoru technicznego) ➤ wydatki na pokrycie kosztów dostosowania terenu i obiektów w zakresie niezbędnym do realizacji projektu (w tym koszt budowy, przebudowy i modernizacji przyłączy, 	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki na utrzymanie utworzonej infrastruktury i sprzętu oraz wydatki bieżące: <ul style="list-style-type: none"> ➤ w tym opłaty za usługi dodatkowe np. prowadzenie serwisu internetowego, kont poczty elektronicznej, hosting / kolokacja serwerów, rejestracja i utrzymanie domen ➤ za wyjątkiem wydatków na opiekę

<p>w edukacji</p> <p>2.1.4 E-usługi w informacji przestrzennej</p> <p>2.1.5 E-usługi wochronie zdrowia</p>	<p>niezbędnej infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury lokalnych sieci komputerowych – LAN)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wydatki na budowę lub rozbudowę systemów zabezpieczeń fizycznych w ośrodkach przetwarzania danych (kontrola dostępu, klimatyzacja, systemy przeciwpożarowe) ➤ wydatki na wyposażenie pomieszczeń i infrastruktury technicznej, niezbędnych do realizacji projektu <p>Wydatki na inwestycje w infrastrukturę inną niż informatyczna dopuszczalne w ograniczonym zakresie, wyłącznie w przypadku, gdy warunkują realizację celów projektu i stanowią element towarzyszący (niedominujący) w ramach projektu, którego celem jest rozwój i udostępnianie e-usług publicznych i/lub digitalizacja zasobów, a przeprowadzona analiza potwierdza brak wystarczających zasobów w ramach administracji publicznej.</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki na zakup środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych (infrastruktura informatyczna): <ul style="list-style-type: none"> ➤ oprogramowanie: <ul style="list-style-type: none"> – wydatki na pokrycie kosztów stworzenia i zakupu oprogramowania, wydatki na wdrożenie oprogramowania – wydatki na rozbudowę istniejącego oprogramowania – wydatki na pokrycie kosztów prac i opłat instalacyjnych, konfiguracyjnych i optymalizacyjnych, w tym w zakresie zapewnienia dostępu do sieci Internet – wydatki na pokrycie kosztów stworzenia domen (platform) i portali – wydatki na pokrycie kosztów przygotowania zawartości portali, w tym wydatki na rozbudowę portali – wydatki na budowę lub rozbudowę w istniejących ośrodkach przetwarzania danych zabezpieczeń logicznych (firewall, systemy IDS, IPS) – wydatki na zakup narzędzi warstwy programowej niezbędnych dla zapewnienia bezpieczeństwa przesyłanych informacji, identyfikacji osób (np. elektronicznego poświadczania tożsamości) <p>Przy zakupie, modernizacji, aktualizacji bądź stworzeniu oprogramowania w ramach projektu kwalifikowalne są koszty zakupu, rozszerzenia i aktualizacji licencji lub przejęcia autorskich praw majątkowych.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ sprzęt informatyczny: <ul style="list-style-type: none"> – wydatki na zakup i dostawę sprzętu informatycznego 	<p>serwisową posprzedażową oprogramowania i sprzętu informatycznego w okresie realizacji projektu (konserwacja)</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki na zakup nieruchomości zabudowanej i niezabudowanej • wydatki na inwestycje w zakresie budowy nowych obiektów kubaturowych • wydatki na zakup praw autorskich do digitalizowanych zasobów • wydatki w zakresie postępowań sądowych w sprawach dotyczących ochrony praw autorskich w zakresie digitalizowanych zasobów • wydatki na zakup kiosków multimedialnych
--	---	--

- wydatki na modernizację sprzętu informatycznego w zakresie niezbędnym do realizacji projektu
- wydatki na leasing sprzętu informatycznego
- wydatki na najem sprzętu informatycznego
- wydatki na zakup infrastruktury na potrzeby archiwizacji i przechowywania danych cyfrowych (w tym: serwery, macierze dyskowe, biblioteki taśmowe, repozytoria cyfrowe, nośniki danych, oprogramowanie)
- wydatki na zakup narzędzi warstwy sprzętowej niezbędnych w szczególności do zapewnienia bezpieczeństwa przesyłanych informacji, identyfikacji osób (np. elektronicznego poświadczania tożsamości)

Wydatki na doposażenie w sprzęt informatyczny dopuszczalne wyłącznie jako element uzupełniający, niezbędny do świadczenia e-usług i/lub digitalizacji zasobów i/lub rozwoju elektronicznej administracji.

- usługi informatyczne:
 - wydatki na usługi przetwarzania w chmurze obliczeniowej
 - wydatki na usługi programistyczne, projektowanie IT, tworzenie programów, systemów informatycznych i baz danych, a także tworzenie stron internetowych, portali, platform elektronicznych
 - wydatki na usługi audytu zewnętrznego w zakresie sprzętu lub oprogramowania oraz audyty dostępności treści pod kątem zgodności z WCAG 2.0
- wydatki na prace przygotowawcze w zakresie niezbędnym do realizacji projektu:
 - poddziałanie 2.1.2:
 - koszty związane z kwerendą, wyborem, przygotowaniem i zabezpieczeniem danych oraz zasobów do digitalizacji
 - poddziałanie 2.1.4: do wysokości 15% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu:
 - koszty analizy danych cyfrowych i dokumentacji geodezyjno-prawnej
 - koszty geodezyjnych pomiarów terenowych, prowadzonych na etapie przed przystąpieniem do prac zasadniczych obejmujących modernizację, przetworzenie i udostępnienie w postaci cyfrowej danych z zasobów geodezyjnych i kartograficznych, w tym rejestrów publicznych
- wydatki związane z digitalizacją i udostępnieniem zasobów, w tym rejestrów publicznych:
 - koszty weryfikacji i poprawy jakości danych przeznaczonych do digitalizacji

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ koszty usług w zakresie digitalizacji, w tym tworzenia, obróbki materiałów cyfrowych oraz weryfikacji ich jakości ➤ koszty tworzenia baz danych i wprowadzania do nich informacji o zasobach ➤ koszty związane z transportem obiektów do digitalizacji do pracowni digitalizacyjnej ➤ koszty usług związanych z modernizacją, przetworzeniem i udostępnieniem w postaci cyfrowej danych z zasobów, w tym rejestrów publicznych <ul style="list-style-type: none"> • wydatki związane z wynagrodzeniem personelu zaangażowanego w merytoryczną realizację projektu, na zasadach określonych w podrozdziale 6.15 Podręcznika • wydatki dotyczące rozwijania kompetencji i umiejętności kadr w zakresie związanym z wdrożeniem i/lub obsługą realizowanych systemów informatycznych (cross-financing) • koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 7.3 w wysokości 5% bezpośrednich wydatków kwalifikowalnych projektu 	
--	--	--

OŚ PRIORYTETOWA 3. PRZEDSIĘBIORCZA MAŁOPOLSKA

Działanie 3.1 Strefy aktywności gospodarczej

	Wydatki kwalifikowane	Wydatki niekwalifikowalne
	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki na budowę, przebudowę i modernizację niezbędnej infrastruktury technicznej na terenie strefy aktywności gospodarczej, pod warunkiem że koszty te są ponoszone przez beneficjenta, • wydatki na budowę wewnętrznego układu komunikacyjnego strefy aktywności gospodarczej pod warunkiem, że koszty te są ponoszone przez beneficjenta– wydatki te nie mogą łącznie stanowić więcej niż 45% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu, • za kwalifikowalne mogą zostać uznane wydatki poniesione przez beneficjenta na doprowadzenie do granic strefy aktywności gospodarczej niezbędnej infrastruktury technicznej, jednak nie mogą one łącznie stanowić więcej niż 30% całkowitych wydatków 	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki poniesione przez Beneficjenta na budowę / przebudowę / modernizację / rozbudowę lub remont dróg dojazdowych do strefy, • wydatki poniesione na uzbrojenie/dozbrojenie terenu, który jest / zostanie przeznaczony na inwestycje turystyczne, obiekty handlowe (zgodnie z definicją zawartą w SzOOP RPO WM oraz za

	<p>kwalfikowalnych projektu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • opłaty administracyjne i inne niesklasyfikowane wydatki związane z inwestycją, w tym opłaty poniesione na przyłączenie do sieci elektroenergetycznej, wodnej, kanalizacyjnej telekomunikacyjnej lub gazowej, jeżeli są niezbędne z punktu widzenia realizacji projektu i zostały rzeczywiście i ostatecznie poniesione przez beneficjenta (przy czym opłaty te nie są wnoszone na rzecz beneficjenta lub podmiotu uprawnionego do ponoszenia wydatków w ramach projektu). • budowa nowych, rozbudowa, przebudowa istniejących budynków oraz budowli (jeśli są one niezbędne do właściwego funkcjonowania SAG oraz pod warunkiem, że nie są one przeznaczone na wynajem powierzchni biurowych, ani też infrastrukturę typu: parki technologiczne, inkubatory przedsiębiorczości, laboratoria badawcze) i koszty z tym związane, przy czym wydatki te nie mogą łącznie stanowić więcej niż 20% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu, • wydatki na przebudowę infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją, w tym m.in.: linii elektroenergetycznej, teletechnicznej, kanalizacji sanitarnej, sieci gazowej, ciepłowniczej, wodociągowej, urządzeń wodnych melioracji, urządzeń podziemnych specjalnego przeznaczenia, jeśli zgodnie z obowiązującym prawem przywrócenie poprzedniego stanu lub dokonanie zmiany należy do beneficjenta, • koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 7.3 w wysokości 6% bezpośrednich wydatków kwalifikowalnych projektu, w tym również wydatki związane z działaniami informacyjnymi i promocyjnymi dotyczącymi oferty terenów inwestycyjnych objętych zakresem projektu, ukierunkowane bezpośrednio na odbiorców tej oferty, w tym np.: <ul style="list-style-type: none"> — koszty utworzenia i/lub rozbudowy platformy / strony internetowej projektu, — koszty przygotowania oraz dystrybucji materiałów informacyjnych i promocyjnych, — koszty przygotowania oraz realizacji kampanii informacyjno-promocyjnych, w tym medialnych. 	<p>wyjątkiem handlu detalicznego na warunkach opisanych w SZOOP RPO WM) oraz mieszkaniowe,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki na dobrojenie obszaru zajętego przez duże przedsiębiorstwa, a w przypadku tworzenia nowych terenów inwestycyjnych wydatki na uzbrojenie obszaru wydzielonego wyłącznie dla dużych przedsiębiorstw (jeżeli takie podejście jest stosowane w projekcie), • koszty podłączenia indywidualnych użytkowników do wytworzonej w ramach projektu infrastruktury, • zakup środków transportu, • budowa nowych, rozbudowa, przebudowa istniejących budynków oraz budowli przeznaczonych na wynajem powierzchni biurowych, infrastrukturę typu: parki technologiczne, inkubatory przedsiębiorczości, laboratoria badawcze.
--	--	---

Działanie 3.2 Promocja postaw przedsiębiorczych oraz potencjał IOB

	Wydatki kwalifikowalne	Wydatki niekwalifikowalne
Działanie 3.2 Promocja postaw przedsiębiorczych	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach działania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika, w zakresie zgodnym z właściwymi przepisami dotyczącymi pomocy publicznej, mającymi</p>	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p>

<p>Typ projektu A</p>	<p>zastosowanie w ramach poddziałania</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania:</p> <p>➤ wydatki kwalifikowalne w ramach projektów nieobjętych pomocą publiczną:</p> <ul style="list-style-type: none"> - koszty przygotowawcze – doradztwo świadczone przez podmioty/doradców zewnętrznych w zakresie opracowania analizy potrzeb małopolskich MŚP działających na rynku nie dłużej niż 24 m-ce (poniesione przed dniem złożenia wniosku) - wydatki związane z działaniami z zakresu świadczenia specjalistycznego doradztwa oraz działań szkoleniowych, coachingowych, mentoringowych i akceleracyjnych oraz udostępniania infrastruktury otoczenia biznesu, w tym m.in.: <ul style="list-style-type: none"> • koszty usług specjalistycznego doradztwa świadczonego na rzecz małopolskich MŚP działających na rynku nie dłużej niż 24 m-ce • koszty działań szkoleniowych, coachingowych, mentoringowych, akceleracyjnych na rzecz małopolskich MŚP działających na rynku nie dłużej niż 24 m-ce • koszty podwykonawstwa rozumianego jako zlecenie stronie trzeciej części merytorycznych prac w ramach projektu, które nie są wykonywane na terenie i pod bezpośrednim nadzorem beneficjenta oraz koszty zasobów udostępnionych przez stronę trzecią, z zastrzeżeniem że podwykonawca musi posiadać udokumentowane doświadczenie w zakresie objętym podwykonawstwem • koszty podstawowych usług inkubacji świadczonych na rzecz małopolskich MŚP działających na rynku nie dłużej niż 24 m-ce polegających na zapewnieniu powierzchni biurowej (wraz z infrastrukturą teleinformatyczną oraz niezbędnym wyposażeniem) lub innej powierzchni pod działalność gospodarczą, odpowiedniej do potrzeb prowadzenia działalności przez te przedsiębiorstwa - wyłącznie w ramach tworzonych/działających inkubatorów przedsiębiorczości • koszty odpisów amortyzacyjnych sprzętu (środków trwałych) oraz wartości niematerialnych i prawnych służących świadczeniu specjalistycznego doradztwa, szkoleń coachingu, mentoringu i akceleracji, w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu, obliczone na podstawie powszechnie przyjętych zasad rachunkowości oraz na zasadach określonych w podrozdziale 6.12.3 Podręcznika. • w przypadku projektów zawierających element infrastrukturalny polegający na: <ul style="list-style-type: none"> ○ <u>budowie nowych</u> obiektów takich jak inkubatory przedsiębiorczości, w tym również wyłącznie w ramach infrastruktury inkubatorów przedsiębiorczości: infrastruktura na potrzeby living-labs, centrów co-working <u>lub ich rozbudowie</u> 	<ul style="list-style-type: none"> • nabycie środków transportu • nabycie używanych środków trwałych • świadczenie usług związanych ze zwykłymi kosztami operacyjnymi przedsiębiorstwa, np.: usług doradztwa podatkowego, regularnych usług prawniczych, reklama, marketing, księgowość • świadczenie usług doradczych w zakresie umiędzynarodowienia działalności gospodarczej, doradztwo przygotowujące do rozpoczęcia działalności gospodarczej • koszty szkoleń niezwiązanych z celami niniejszego obszaru wsparcia, np.: szkoleń językowych, szkoleń z obsługi programów komputerowych, maszyn i urządzeń, szkoleń z zakresu księgowości, kadr i prawa pracy oraz innych związanych ze zwykłymi kosztami operacyjnymi przedsiębiorstwa, szkoleń przygotowujących do rozpoczęcia działalności gospodarczej, szkoleń w zakresie umiędzynarodowienia działalności gospodarczej
-----------------------	--	---

lub

o przebudowie i adaptacji pomieszczeń inkubatorów przedsiębiorczości wykorzystywanych do świadczenia usług objętych projektem – w tym przypadku możliwe jest objęcie projektem części wspólnych, z których korzystać będą korzystający z usług objętych projektem, np. toalety

- zakup nieruchomości i gruntów, w tym wydatki na zakup nieruchomości niezabudowanej oraz wydatki na zakup nieruchomości zabudowanej na potrzeby inkubatora przedsiębiorczości, na zasadach określonych w podrozdziale 7.4 podręcznika)
- koszty badania poziomu jakości usług i satysfakcji korzystających z tych usług prowadzone przez podmiot zewnętrzny
- wydatki związane z działaniami informacyjno-promocyjnymi związanymi ze świadczeniem usług specjalistycznego doradztwa oraz działań szkoleniowych, coachingowych, mentoringowych i akceleracyjnych oraz promocją postaw przedsiębiorczych, z zastrzeżeniem, że gadżety pod warunkiem spełnienia wymogów zawartych w *Podręczniku wnioskodawcy i beneficjenta programów polityki spójności 2014-2020 w zakresie informacji i promocji*, tj. jeśli uda się osiągnąć cel komunikacyjny bez korzystania z gadżetów, to należy z nich zrezygnować. Wydatki na cele reprezentacyjne, których nie można jednoznacznie uznać za związane z promocją projektu, są niedozwolone
- wydatki związane z organizacją wydarzeń promujących przedsiębiorczość i postawy przedsiębiorcze – komponent ten nie może stanowić więcej niż 50% kosztów kwalifikowalnych projektu, w tym m.in.:
 - koszty organizacji m.in. spotkań, warsztatów, konferencji

Ponadto:

- wydatki związane z wynagrodzeniem personelu zaangażowanego w merytoryczną realizację projektu, na zasadach określonych w podrozdziale 6.15 *Podręcznika*
- koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 7.3 w wysokości 15% całkowitych bezpośrednich wydatków kwalifikowalnych projektu
- **do wydatków kwalifikowalnych w ramach pomocy de minimis można zaliczyć wszystkie wydatki wskazane powyżej**
- **do wydatków kwalifikowalnych w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej można zaliczyć:**
 - wyłącznie koszty inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne i prawne, z

	zastrzeżeniem, że pomoc ta może być przyznana wyłącznie na inwestycję początkową w rozumieniu Rozporządzenia Komisji (UE) Nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. – w przypadku podmiotów sklasyfikowanych jako MŚP na dowolną formę inwestycji początkowej, natomiast w przypadku podmiotów sklasyfikowanych jako duże przedsiębiorstwa wyłącznie na inwestycję początkową na rzecz nowej działalności gospodarczej w danym obszarze – oraz z uwzględnieniem zasad i wymogów zawartych w ww. rozporządzeniu.	
Działanie 3.3 Umiejscowienie małopolskiej gospodarki		
	Wydatki kwalifikowalne	Wydatki niekwalifikowalne
Poddziałanie 3.3.1 Promocja gospodarcza Małopolski	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach działania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>promocja oferty gospodarczej regionu oraz wsparcie małopolskich MŚP w ekspansji na rynki zewnętrzne</u> • organizacja i udział w zagranicznych misjach gospodarczych dla małopolskich MŚP, w krajowych i zagranicznych wydarzeniach służących promocji oferty gospodarczej regionu, (np. targi, wystawy, konferencje), w tym w szczególności: • przygotowanie projektu stoiska/powierzchni wystawienniczej, który pozwoli na swobodny i bezpieczny dostęp do prezentowanych obiektów i wykonanie zabudowy wraz z montażem i demontażem • wynajem i zabudowa powierzchni wystawienniczej, stoisk wystawienniczych • opłata rejestracyjna oraz inne opłaty związane z możliwością uczestniczenia w wydarzeniu • zapewnienie obsługi technicznej stoiska przez cały okres trwania imprezy • zapewnienie ubezpieczenia powierzchni wystawienniczej od odpowiedzialności cywilnej • usługi tłumaczeniowe, jeśli przedsiębiorstwa uczestniczące w targach zgłoszą taką potrzebę • zakup biletów wstępu na imprezy targowo-wystawiennicze związane z danym wyjazdem, • transport, ubezpieczenie, odprawa celna, koszty spedycji eksponatów oraz elementów 	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • wszelkie opłaty za rezerwacje (np. hotelarskie, linii lotniczych) w sytuacji nieskorzystania z wcześniej zarezerwowanych usług, • budowa, przebudowa, remonty, naprawy lub adaptacja pomieszczeń, • organizacja czasu wolnego dla uczestników wyjazdowych/przyjazdowych misji gospodarczej, tj. czasu wolnego od zorganizowanych wydarzeń merytorycznych, posiłku i transportu, • świadczone doradztwo na rzecz przedsiębiorców • opracowywanie i aktualizacja

	<p>zabudowy stoiska wystawienniczego, transport eksponatów przedsiębiorców biorących udział w projekcie, a także transport osób na terenie miasta, w którym odbywają się targi</p> <ul style="list-style-type: none"> • koszty promocji bezpośrednio związane z udziałem w tego typu wydarzeniach (np. koszty reklamy w mediach targowych, koszty organizacji konferencji prasowej) • organizacja spotkań z potencjalnymi partnerami handlowymi, wraz z zapewnieniem obsługi logistycznej i technicznej, z uwzględnieniem wszystkich niezbędnych wymagań dotyczących organizacji ww. oraz liczby gości • zaprojektowanie i produkcja indywidualnych materiałów promujących produkty (np.: katalogi, foldery, informatory, plakaty, mapy, ulotki lub prezentacje na nośnikach elektronicznych, materiały multimedialne, tłumaczenia na języki obce oraz gadżety, jeśli będą udostępniane bezpłatnie - <i>gadżety pod warunkiem spełnienia wymogów zawartych w Podręczniku wnioskodawcy i beneficjenta programów polityki spójności 2014-2020 w zakresie informacji i promocji</i>, tj. jeśli uda się osiągnąć cel komunikacyjny bez korzystania z gadżetów, to należy z nich zrezygnować. Wydatki na cele reprezentacyjne, których nie można jednoznacznie uznać za związane z promocją projektu, są niedozwolone • wyjazdy służbowe osób uczestniczących w wyjazdowych misjach gospodarczych, imprezach, w tym również w charakterze wystawcy (zakwaterowanie, wyżywienie, transport - w tym, np.: bilety lotnicze w klasie ekonomicznej, bilety kolejowe w II klasie, bilety autobusowe wraz z ubezpieczeniem osób na czas podróży, opłaty lotniskowe, diety), według stawek określonych w przepisach o wysokości oraz warunkach ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju⁹⁷ • w sytuacji braku możliwości skorzystania ze środków komunikacji zbiorowej (np. w przypadku osób niepełnosprawnych), lub jeśli wymaga tego specyfika projektu dopuszcza się wykorzystanie samochodu osobowego jako środka umożliwiającego dojazd na miejsce realizacji projektu. Kwalifikowalne będą wtedy wydatki poniesione na paliwo według stawek krajowych za 1km⁹⁸: - ryczałt na przejazdy, - zakup paliwa do samochodu służbowego wraz z kartą drogową oraz kalkulacją • opłaty związane z uzyskaniem niezbędnych wiz oraz ubezpieczeniem dla osób 	<p>dokumentów strategicznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • staże, praktyki np. przedsiębiorców, pracowników jst, personelu odpowiedzialnego za obsługę inwestora
--	---	--

⁹⁷ Z zastosowaniem zasad określonych w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz. U. 2013 poz. 167), w wersji aktualnej na moment ponoszenia wydatku

⁹⁸ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dn. 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy

	<p>uczestniczących w zagranicznych wyjazdach służbowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizacja misji przyjazdowych potencjalnych kontrahentów i dziennikarzy zagranicznych specjalizujących się w tematyce objętej daną misją przyjazdową, w tym w szczególności: • obsługę logistyczną, obejmującą np.: • międzynarodowy i krajowy transport uczestników (w tym, np.: bilety lotnicze w klasie ekonomicznej, bilety kolejowe w II klasie, bilety autobusowe wraz z ubezpieczeniem osób na czas podróży, opłaty lotniskowe), zapewnienie wiz przyjazdowych dla uczestników misji przyjazdowej (jeśli są konieczne), • transport lokalny uczestników (przemieszczanie się między zaplanowanymi punktami misji gospodarczej, odbiór z lotniska, przejazdy na trasie lotnisko-hotel), • hotel i wyżywienie dla uczestników misji gospodarczej • organizację seminariów, spotkań bilateralnych, wizyt/spotkań z podmiotami gospodarczymi, wizyt studyjnych, pokazów lub degustacji małopolskich specjalności eksportowych, wraz z zapewnieniem obsługi logistycznej i technicznej, z uwzględnieniem wszystkich niezbędnych wymagań dotyczących organizacji ww. oraz liczby gości • zapewnienie obsługi tłumaczy konsekwentnych języka urzędowego kraju, z którego odbywa się misja przyjazdowa lub języka angielskiego • przygotowanie materiałów informacyjnych, np. dotyczących uczestników misji przyjazdowej oraz firm małopolskich zainteresowanych misją przyjazdową, oraz ich wydruk, tłumaczenie oraz publikacja, jeśli będą udostępniane bezpłatnie • zakup usług doradczych dla organizatora misji przyjazdowej w zakresie określenia potencjalnych partnerów handlowych, przygotowania ofert współpracy oraz negocjacji handlowych, jeśli są niezbędne do realizacji projektu • organizacja imprez promujących ofertę gospodarczą regionu, ułatwiających nawiązywanie kontaktów gospodarczych, organizacja warsztatów dla małopolskich MŚP w zakresie rozpoczęcia i rozwoju działalności eksportowej • zakup lub uzyskanie dostępu do specjalistycznych baz danych, niezbędnych dla realizacji projektu • opracowanie i dystrybucja analiz rynków zagranicznych mających istotne znaczenie dla firm eksportujących oraz analiz rynków wschodzących, jeśli będą udostępniane bezpłatnie 	
--	---	--

- przygotowanie i dystrybucja materiałów informacyjno- promocyjnych o małopolskiej ofercie gospodarczej, w tym m.in. tłumaczenie, druk oraz publikacja materiałów, jeśli będą udostępniane bezpłatnie
- przygotowanie, realizacja przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych w kraju i za granicą (np. spoty reklamowe, akcje informacyjno-promocyjne w mediach i przestrzeni publicznej m.in. w prasie, Internecie)
- doradztwo, przygotowanie analiz, ekspertyz, badań rynkowych, ewaluacyjnych, opracowań sektorowych, marketingowych i wizerunkowych, które są niezbędne dla realizacji projektu
- tworzenie, modyfikacja portali informacyjnych, na potrzeby realizacji projektu
- **promocja innowacyjności:**
- organizacja imprez (np. targów, kongresów, konferencji) promujących innowacyjność regionu oraz realizujących politykę innowacyjności regionu,
- tworzenie i rozwój narzędzi promocji innowacyjności w regionie – portal internetowy oraz inne narzędzia internetowe
- akcje informacyjno-promocyjnych w mediach i przestrzeni publicznej (m.in. w prasie, Internecie), integralnie związane z realizowanym projektem
- zaprojektowanie i produkcja indywidualnych materiałów promujących innowacyjność regionu (np.: katalogi, foldery, informatory, plakaty, mapy, ulotki lub prezentacje na nośnikach elektronicznych, materiały multimedialne, tłumaczenia na języki obce oraz gadżety, jeśli będą udostępniane bezpłatnie - *gadżety pod warunkiem spełnienia wymogów zawartych w Podręczniku wnioskodawcy i beneficjenta programów polityki spójności 2014-2020 w zakresie informacji i promocji*, tj. jeśli uda się osiągnąć cel komunikacyjny bez korzystania z gadżetów, to należy z nich zrezygnować. Wydatki na cele reprezentacyjne, których nie można jednoznacznie uznać za związane z promocją projektu, są niedozwolone
- doradztwo, przygotowanie analiz, ekspertyz, badań rynkowych, ewaluacyjnych, opracowań sektorowych, marketingowych i wizerunkowych, które są niezbędne dla realizacji projektu
- **wsparcie procesu inwestycyjnego w regionie**
- tworzenie i rozwój systemu informacji o ofercie inwestycyjnej w regionie, w tym również informatycznego systemu zawierającego elektroniczne mapy terenów inwestycyjnych

	<ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja corocznie opracowań z zakresu atrakcyjności inwestycyjnej regionu, • zakup/ uzyskanie dostępu do specjalistycznych baz danych, np. dotyczących zamierzeń inwestycyjnych firm, które są niezbędne dla realizacji projektu • udział w krajowych lub zagranicznych wydarzeniach służących promocji oferty inwestycyjnej regionu • działania informacyjno-promocyjne o ofercie dostępnych terenów inwestycyjnych, w tym m.in. organizacja wydarzeń służących promocji oferty inwestycyjnej regionu • przygotowanie i dystrybucja materiałów informacyjno- promocyjnych prezentujących ofertę inwestycyjną regionu, jeśli będą udostępniane bezpłatnie • organizacja szkoleń dla podmiotów zarządzających terenami inwestycyjnymi z zakresu efektywnego zagospodarowania terenów inwestycyjnych, • prezentacja oferty małopolskich terenów inwestycyjnych na imprezach branżowych (w tym również zagranicznych) – patrz pkt. 1a • wyjazdy służbowe osób uczestniczących w realizacji projektu, w tym również przedstawicieli SAG w związku z uczestnictwem w imprezach branżowych (zakwaterowanie, wyżywienie, transport - w tym, np.: bilety lotnicze w klasie ekonomicznej, bilety kolejowe w II klasie, bilety autobusowe wraz z ubezpieczeniem osób na czas podróży, opłaty lotniskowe, diety), według stawek określonych w przepisach o wysokości oraz warunkach ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju⁹⁹, opłaty związane z uzyskaniem niezbędnych wiz oraz ubezpieczeniem dla osób uczestniczących w zagranicznych wyjazdach służbowych, • doradztwo, przygotowania analiz, ekspertyz, badań rynkowych, ewaluacyjnych, opracowań sektorowych, marketingowych i wizerunkowych, które są niezbędne dla realizacji projektu <p>Ponadto, niezależnie od typu projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki związane z wynagrodzeniem personelu zaangażowanego w merytoryczną realizację projektu, na zasadach określonych w podrozdziale 6.15 <i>Podręcznika</i> • wydatki na zakup środków trwałych mogą być kwalifikowalne wyłącznie w wysokości odpowiadającej odpisom amortyzacyjnym za okres, w którym były wykorzystywane na rzecz 	
--	---	--

⁹⁹ Z zastosowaniem zasad określonych w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz. U. 2013 poz. 167), w wersji aktualnej na moment ponoszenia wydatku

	<p>projektu – zgodnie z sekcją 6.12.3 Podręcznika,</p> <ul style="list-style-type: none"> koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 7.3 w wysokości 25% całkowitych bezpośrednich wydatków kwalifikowalnych projektu 	
<p>Poddziałanie 3.3.2 Aktywność międzynarodowa małopolskich MŚP</p>	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika, w zakresie zgodnym z właściwymi przepisami dotyczącymi pomocy publicznej, mającymi zastosowanie w ramach poddziałania,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania:</p> <ul style="list-style-type: none"> specjalistyczne usługi doradcze związane z umiędzynarodawianiem działalności gospodarczej, świadczone przez doradców zewnętrznych w zakresie m.in.: <ul style="list-style-type: none"> strategii finansowania przedsięwzięć eksportowych i działalności eksportowej, określenia potencjalnych partnerów handlowych, wyszukiwania i doboru partnerów na wybranych rynkach zagranicznych, przygotowania ofert współpracy oraz negocjacji handlowych (także ich przeprowadzenie), opracowania koncepcji marki / wizerunku przedsiębiorstwa na wybranym rynku zagranicznym (w tym, np. doradztwo dotyczące projektowania materiałów promocyjnych i reklamowych, stron internetowych, aplikacji mobilnych), przeznaczonych do promocji i sprzedaży na docelowych rynkach zagranicznych, uzyskania niezbędnych dokumentów uprawniających do wprowadzenia produktu/usługi na docelowy rynek zagranicznych (certyfikaty, pozwolenia, homologacje, itp.) dostosowania produkcji (produktu i jego właściwości) bądź usług do wymagań docelowego rynku zagranicznego (np. koncepcja marki, jego opakowania, rozmiary produktu, jego opracowanie, minimalne standardy świadczenia usług) usługi w zakresie tłumaczeń związanych z projektem udział w imprezach targowo-wystawienniczych zorientowanych na rynki zagraniczne – wynajem, budowa i obsługa stoiska wystawienniczego, w tym: <ul style="list-style-type: none"> wynajem od organizatora targów lub jego oficjalnego przedstawiciela powierzchni wystawienniczej i jej zabudowa usługi w zakresie obsługi technicznej powierzchni wystawienniczej (media, sprzętanie, itp.) 	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> nabycie nieruchomości oraz wydatki z tym związane, nabycie środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz wydatki z tym związane, wkład niepieniężny, odpisy amortyzacyjne środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych, wydatki na tworzenie i funkcjonowanie sieci dystrybucji w kraju członkowskim lub kraju trzecim, wydatki na usługi doradcze mające charakter ciągły lub okresowy, związane ze zwykłymi kosztami operacyjnymi takimi jak rutynowe usługi doradztwa podatkowego, regularne usługi prawnicze, reklama, opracowanie własne strategii/planu działalności międzynarodowej, koszty pośrednie.

- obsługa stoiska przez tłumacza,
- ubezpieczenie powierzchni wystawienniczej od odpowiedzialności cywilnej
- usługi w zakresie transportu eksponatów oraz elementów zabudowy wraz z ubezpieczeniem, odprawą celną, kosztami spedycji
- opłata rejestracyjna oraz inne opłaty związane z możliwością uczestniczenia w wydarzeniu,
- koszty reklamy na imprezie targowo-wystawienniczej: wpis do katalogu targowego, reklama w mediach targowych
- usługi w zakresie organizacji spotkań z potencjalnymi partnerami handlowymi
- podróże służbowe nie więcej niż 4 osób w związku z udziałem w imprezie targowo-wystawienniczej jako wystawca, na czas udziału w imprezie targowo-wystawienniczej oraz czas niezbędny na dotarcie oraz powrót - w tym: bilety lotnicze (kwalifikowalny koszt do wysokości ceny przelotu w klasie ekonomicznej), bilety kolejowe, (kwalifikowalny koszt do wysokości ceny przejazdu w II klasie), bilety autobusowe, zakwaterowanie, ubezpieczenie na czas podróży, uzyskanie niezbędnych wiz, diety według stawek określonych w przepisach o wysokości oraz warunkach ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (z zastosowaniem zasad określonych w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. Dz. U. 2013, poz. 167), w wersji aktualnej na moment ponoszenia wydatku. W sytuacji braku możliwości skorzystania ze środków komunikacji zbiorowej (np. w przypadku osób niepełnosprawnych), lub jeśli wymaga tego specyfika projektu dopuszcza się wykorzystanie samochodu osobowego jako środka umożliwiającego dojazd na miejsce realizacji projektu. Kwalifikowane będą wtedy wydatki poniesione na paliwo według stawek krajowych za 1km: - ryczałt na przejazdy, - zakup paliwa do samochodu służbowego wraz z kartą drogową oraz kalkulacją, opłaty za parkingi, autostrady lub możliwość korzystania ze środka transportu lub prawa przejazdu

Do wydatków kwalifikowanych w ramach pomocy de minimis można zaliczyć wszystkie wydatki wskazane powyżej oraz:

- uzyskanie niezbędnych dokumentów uprawniających do wprowadzenia produktu/usługi na docelowy rynek zagraniczny (certyfikaty, pozwolenia, homologacje, itp.),
- koszty przygotowawcze – doradztwo w zakresie opracowania strategii/planu działalności międzynarodowej poniesione przed dniem złożenia wniosku, jednak nie wcześniej niż 18

	miesiące przed dniem złożenia wniosku.	
	Działanie 3.4 Rozwój i konkurencyjność małopolskich MŚP	
	Wydatki kwalifikowalne	Wydatki niekwalifikowalne
<p>Poddziałanie 3.4.3 Dotacje dla MŚP – wczesna faza rozwoju</p> <p>oraz</p> <p>Poddziałanie 3.4.4 Dotacje dla MŚP (Typ projektu A)</p>	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach działania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika, w zakresie zgodnym z właściwymi przepisami dotyczącymi pomocy publicznej, mającymi zastosowanie w ramach poddziałania</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki kwalifikowalne w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach CT 3 w zakresie wzmocnienia konkurencyjności mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, służące do produkcji nowych lub znacząco ulepszonych produktów lub świadczenia nowych lub znacząco ulepszonych usług, obejmujące koszty inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne i prawne, z uwzględnieniem ograniczeń: <ul style="list-style-type: none"> ➢ wydatki na zakup wyłącznie nowych środków trwałych, również w formie leasingu finansowego, jeśli obejmuje on obowiązek zakupu aktywów przez beneficjenta po wygaśnięciu umowy leasingu ➢ nabycie nieruchomości, na zasadach określonych w podrozdziale 7.4 Podręcznika, przy czym w przypadku najmu / dzierżawy gruntów i budynków - najem/ dzierżawa musi trwać przez okres co najmniej trzech lat od terminu zakończenia realizacji projektu rozumianego jako data płatności końcowej inwestycji ➢ wartości niematerialne i prawne kwalifikują się do objęcia wsparciem, jeżeli spełniają następujące warunki: <ul style="list-style-type: none"> – należy z nich korzystać wyłącznie w zakładzie otrzymującym pomoc – muszą podlegać amortyzacji – muszą zostać nabyte na warunkach rynkowych od osób trzecich niepowiązanych z nabywcą; oraz – muszą być włączone do aktywów przedsiębiorstwa otrzymującego pomoc i muszą pozostać związane z projektem, na który przyznano pomoc, przez co najmniej trzy lata ➢ wydatki na zakup robót i materiałów budowlanych, z tym że koszt tego typu wydatków maksymalnie do 50% wydatków kwalifikowalnych w projekcie • wydatki kwalifikowalne w ramach pomocy de minimis: 	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki na otrzymanie niezbędnych decyzji/ pozwoleń administracyjnych, np. pozwolenie na budowę, • wydatki służące działalności handlowej innej niż e-handel (handel elektroniczny), • instalacje demonstracyjne, próbki produktów, • wydatki na nabycie praw własności intelektualnej do wyników prac B+R (patenty, licencje, prawa majątkowe do wyników prac B+R), • używane środki trwałe, • nabycie środków transportu, • wydatki na zakup usług doradczych, • koszty pośrednie, • koszty osobowe, • wkład niepieniężny, <p>wydatki na nabycie lokali mieszkalnych.</p>

	<p>Do wydatków kwalifikowanych w ramach pomocy de minimis można zaliczyć wszystkie wydatki wskazane powyżej oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wydatki służące rozwojowi sprzedaży produktów i usług w Internecie (handel elektroniczny) do 30% wydatków kwalifikowalnych w projekcie, w tym: wydatki na zakup oprogramowania na potrzeby e-sklepu, wydatki na projekt graficzny oraz utworzenie strony internetowej e-sklepu. 	
	Wydatki kwalifikowalne	Wydatki niekwalifikowalne
<p>Poddziałanie 3.4.4 Dotacje dla MŚP (Typ projektu B)</p>	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika, w zakresie zgodnym z właściwymi przepisami dotyczącymi pomocy publicznej, mającymi zastosowanie w ramach poddziałania,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania (typ projektu B):</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki kwalifikowalne w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej oraz pomocy de minimis, obejmujące koszty inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne i prawne, z uwzględnieniem ograniczeń: <ul style="list-style-type: none"> ➤ wydatki na zakup robót i materiałów budowlanych, z tym że koszt robót budowlanych maksymalnie do 50% wydatków kwalifikowalnych w projekcie ➤ nabycie nieruchomości, na zasadach określonych w podrozdziale 7.4 Podręcznika, przy czym w przypadku najmu / dzierżawy gruntów i budynków - najem/ dzierżawa musi trwać przez okres co najmniej trzech lat od terminu zakończenia inwestycji, dzierżawa / najem instalacji lub maszyn musi mieć formę leasingu finansowego i obejmować obowiązek zakupu aktywów przez beneficjenta po wygaśnięciu umowy ➤ wartości niematerialne i prawne kwalifikują się do objęcia wsparciem, jeżeli spełniają następujące warunki: <ul style="list-style-type: none"> – należy z nich korzystać wyłącznie w zakładzie otrzymującym pomoc – muszą podlegać amortyzacji – muszą zostać nabyte na warunkach rynkowych od osób trzecich niepowiązanych z nabywcą; oraz – muszą być włączone do aktywów przedsiębiorstwa otrzymującego pomoc i muszą pozostać związane z projektem, na który przyznano pomoc, przez co najmniej trzy lata • wydatki kwalifikowalne w ramach pomocy de minimis: 	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki związane ze świadczeniem usług polegających na instalacji wytworzonych urządzeń u docelowego odbiorcy, • wydatki na otrzymanie niezbędnych decyzji/ pozwoleń administracyjnych np. pozwolenie na budowę, • wydatki związane z inwestycją polegającą na instalacji urządzeń do wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, • wydatki służące działalności handlowej innej niż e-handel (handel elektroniczny), • instalacje demonstracyjne, próbki produktów, • wydatki na nabycie aktywów służących do produkcji instalacji/narzędzi do produkcji biokomponentów/ biopaliw innych niż II i III generacji,

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wydatki służące rozwojowi sprzedaży produktów i usług w Internecie (handel elektroniczny) do 30% wydatków kwalifikowalnych w projekcie 	<ul style="list-style-type: none"> • używane środki trwałe, • wydatki na zakup usług doradczych, w tym specjalistycznych, • koszty pośrednie, • koszty osobowe, • wkład niepieniężny, • wydatki na nabycie lokali mieszkalnych.
	Wydatki kwalifikowalne	Wydatki niekwalifikowalne
Poddziałanie 3.4.5 Bony na doradztwo	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach działania obejmuje:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika, w zakresie zgodnym z właściwymi przepisami dotyczącymi pomocy publicznej, mającymi zastosowanie w ramach poddziałania</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>w ramach pomocy dla MSP na usługi doradcze oraz w ramach pomocy de minimis - wydatki polegające na zakupie zewnętrznych usług doradczych (analiz i ekspertyz prawnych, ekonomicznych, marketingowych, technicznych, które nie mają charakteru ciągłego ani okresowego, nie są też związane ze zwykłymi kosztami operacyjnymi przedsiębiorstwa, takimi jak rutynowe usługi doradztwa podatkowego, regularne usługi prawnicze lub reklama)</u> z zakresu: <ul style="list-style-type: none"> ➤ monitorowania i prognozowania trendów rynkowych, mających na celu określenie kierunków dalszego rozwoju przedsiębiorstwa ➤ organizacji i zarządzania przedsiębiorstwem, warunkujących dalszy rozwój działalności lub efektywności przedsiębiorstwa ➤ uzyskiwania certyfikatów zgodności wydawanych przez notyfikowane jednostki certyfikujące zgodnie z Ustawą z dnia 30 sierpnia 2020 r. o systemie oceny zgodności, dla wyrobów, usług, maszyn i urządzeń, aparatury kontrolno-pomiarowej, testowania produktu lub testowania technologii w związku z planowanym wprowadzeniem na rynek nowego produktu lub usługi lub rozwiązań procesowych lub rozszerzeniem działalności ➤ optymalizacji kosztów prowadzenia działalności gospodarczej poprzez stosowanie 	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • usługi doradcze mające charakter ciągły lub okresowy oraz wydatki związane z kosztami operacyjnymi przedsiębiorstwa, takimi jak rutynowe usługi doradztwa podatkowego, regularne usługi prawnicze, reklama • zakup usług z zakresu prac badawczo-rozwojowych, wzornictwa, prawa własności intelektualnej, transferu technologii • doradztwo z zakresu umiędzynaradawiania działalności • doradztwo z zakresu zarządzania wiekiem w przedsiębiorstwie, zarządzania zasobami ludzkimi, rozwiązywania konfliktów, zarządzania czasem, zarządzania

	<p>nowoczesnych rozwiązań umożliwiających redukcję kosztów działalności rynkowej, wynikających z mniejszego zużycia energii lub bardziej efektywnego wykorzystania surowców</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ projektowania, wdrażania i doskonalenia systemów zarządzania jakością i zarządzania środowiskowego ➤ wykorzystywania zaawansowanych technologii informatycznych lub technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwie, np. systemów zarządzania relacjami z klientami (tzw. CRM), systemy wspomagania zarządzania zasobami przedsiębiorstwa (tzw. ERP) ➤ instrumentów zarządzania i mapowania ryzyk/ryzyka w przedsiębiorstwie (np. w zakresie ryzyka rynkowego, ryzyka transakcyjnego) oraz tworzenia strategii zarządzania ryzykiem. <ul style="list-style-type: none"> • w ramach pomocy <i>de minimis</i> - wydatki poniesione w związku z uzyskiwaniem: <ul style="list-style-type: none"> a) certyfikatów zgodności wydawanych przez notyfikowane jednostki certyfikujące zgodnie z Ustawą z dnia 30 sierpnia 2020 r. o systemie oceny zgodności, dla wyrobów, usług, maszyn i urządzeń, aparatury kontrolno-pomiarowej; b) certyfikatów z zakresu zarządzania jakością i zarządzania środowiskowego; c) ochrony własności intelektualnej (uzyskiwanie i obrona patentów, praw ochronnych na wzory użytkowe oraz praw z rejestracji wzorów przemysłowych), <p>w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wydatki związane z przygotowaniem dokumentacji niezbędnej do prowadzenia postępowań dotyczących uzyskiwania lub obrony ww. certyfikatów lub praw własności intelektualnej ➤ opłaty urzędowe towarzyszące uzyskiwaniu lub obronie ww. certyfikatów lub praw własności intelektualnej ➤ wydatki związane z uzyskaniem wstępnego orzeczenia rzeczownika patentowego o zdolności patentowej wynalazku lub zdolności ochronnej wzoru użytkowego ➤ koszty związane z prowadzeniem postępowania we właściwej instytucji, np. przez zawodowego pełnomocnika, który zgodnie z przepisami krajowymi posiada uprawnienia do występowania przed właściwym organem 	<p>karierą, walką ze stresem</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki na szkolenia, kursy, warsztaty, treningi, studia • wydatki na doradztwo specjalistyczne służące działalności handlowej innej niż e-handel (handel elektroniczny) • nabycie środków trwałych, w tym również nieruchomości, wartości niematerialnych i prawnych oraz wydatki z tym związane • odpisy amortyzacyjne środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych • koszty zarządzania projektem • koszty pośrednie • koszty osobowe • wkład niepieniężny • koszty promocji
OŚ PRIORYTETOWA 4. REGIONALNA POLITYKA ENERGETYCZNA		
Działanie 4.1 Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii		
	Wydatki kwalifikowalne	Wydatki niekwalifikowalne

<p>Poddziałanie 4.1.2 Rozwój infrastruktury dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych</p>	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika, w zakresie zgodnym z właściwymi przepisami dotyczącymi pomocy publicznej, mającymi zastosowanie w ramach poddziałania,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania:*</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki na budowę, rozbudowę lub przebudowę sieci dystrybucyjnych średniego i niskiego napięcia (poniżej 110 kV), w tym na: <ul style="list-style-type: none"> ➢ linie elektroenergetyczne napowietrzne i kablowe, ➢ stacje elektroenergetyczne wraz z urządzeniami towarzyszącymi • wydatki kwalifikowalne w ramach pomocy de minimis: <ul style="list-style-type: none"> ➢ koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 7.3 w wysokości 3,7% bezpośrednich wydatków kwalifikowalnych projektu 	<p>Nie dotyczy</p>
<p>Działanie 4.3 Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym</p>		
	<p>Wydatki kwalifikowalne</p>	<p>Wydatki niekwalifikowalne</p>
<p>Poddziałanie 4.3.1 Głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej – ZIT</p> <p>Poddziałanie 4.3.2 Głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności</p>	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika, w zakresie zgodnym z właściwymi przepisami dotyczącymi pomocy publicznej, mającymi zastosowanie w ramach poddziałania</p> <p>Wszystkie prace realizowane w ramach projektu powinny wynikać bezpośrednio z opracowanego audytu energetycznego opracowanego zgodnie z <i>Metodyką sporządzania audytów energetycznych dla budynków podlegających głębokiej modernizacji energetycznej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020</i> (zwaną <i>Metodyką</i>). Prace to powinny prowadzić do uzyskania odpowiednich współczynników przenikania ciepła, zgodnych z obowiązującymi przepisami techniczno-budowlanymi i wymogami wynikającymi z <i>Metodyki</i>.</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania w zakresie dotyczącym:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ ścian zewnętrznych – tj. stykających się z powietrzem zewnętrznym, niezależnie od rodzaju ściany, stanowiące osłonę bilansową budynku w tym: <ul style="list-style-type: none"> • prace dotyczące warstw izolacyjnych i prac tynkarskich zewnętrznych, malowanie ścian 	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • prace niezwiązane bezpośrednio z realizacją projektu, np. zakup dźwigu osobowego, dostosowanie budynku do przepisów BHP i Ppoż., itp., • modernizacje energetyczną powierzchni użytkowej przeznaczonej na cele mieszkaniowe przekraczająca 20% powierzchni całkowitej budynku • modernizacje energetyczną

<p>publicznej – SPR</p> <p>Poddziałanie 4.3.3</p> <p>Głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej – Inwestycje Regionalne</p>	<p>zewnątrznych, ocieplenie kominów,</p> <ul style="list-style-type: none"> • demontaż oraz montaż orynowania wraz z niezbędnymi, nowymi elementami, • demontaż oraz montaż instalacji odgromowej wraz z niezbędnymi, nowymi elementami <p>➤ ścian wewnętrznych - pomiędzy pomieszczeniami ogrzewanymi i nieogrzewanymi, klatkami schodowymi lub korytarzami. Zastosowanie technologii ocieplania w wyniku, których uzyskuje się zmniejszenie strat ciepła przez przenikanie, obejmujące m.in. ściany przyległe do szczelin dylatacyjnych, ściany nieogrzewanych kondygnacji podziemnych, ściany wewnętrzne oddzielające pomieszczenia ogrzewane od nieogrzewanych,</p> <p>➤ stropów – ocieplenie stropu, stropodachu, dachu (w tym warstwy izolacji cieplnej, przeciwwilgociowej i przeciwwiatrowej). Roboty mogą obejmować wymianę stropu, jeżeli taka konieczność wynika z audytu,</p> <p>➤ stolarki okiennej i drzwiowej, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • modernizacja lub wymiana okien i drzwi zewnętrznych wraz z robotami towarzyszącymi (np. wymiana parapetów, wykończenie ościeży). Roboty mogą obejmować modernizację/wymianę okien i drzwi wewnętrznych, jeżeli zachodzi taka konieczność, w tym oddzielających pomieszczenia ogrzewane od nieogrzewanych, • likwidacja mostków cieplnych, badanie termowizyjne (jeżeli niezbędne do wstępnego określenia zakresu robót), <p>➤ modernizacji lub wymiany oświetlenia na energooszczędne, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymiana oświetlenia wewnętrznego – w tym wymiana źródeł światła, opraw, wymiana instalacji elektrycznej, • zastosowanie układów sterowania oświetleniem (np. wyłączniki czasowe, czujniki zmierzchu oraz ruchu), • roboty mogą obejmować kompleksową modernizację oświetlenia, w tym zmianę rozmieszczenie i ilości punktów świetlnych, <p>➤ przebudowy systemów grzewczych, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kompleksowa modernizacja instalacji ogrzewania, w tym wymiana instalacji, rurociągów i grzejników, zastosowanie izolacji termicznej, czyszczenie i chemiczne płukanie instalacji, zastosowanie armatury regulacyjnej, w tym przede wszystkim zaworów podpionowych, zaworów termostatycznych, 	<p>powierzchni użytkowej przeznaczonej na prowadzenie działalności gospodarczej przekraczającej 20% powierzchni całkowitej budynku (zgodnie z definicją działalności gospodarczej wynikającej z ustawy o swobodzie działalności gospodarczej)</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymiany źródeł ciepła w przypadku, gdy budynek jest podłączony do sieci ciepłowniczej/chłodniczej lub możliwe i racjonalne pod względem ekonomicznym jest podłączenie do ww. sieci, • wymiana urządzeń sanitarnych (spluczek, muszli klozetowych, umywalk, baterii itd.)
--	---	---

- instalacja liczników ciepła, niezbędnych do prawidłowego prezentowania danych o zużyciu oraz produkcji ciepła i energii elektrycznej, w tym ze źródeł odnawialnych,
 - **modernizacji systemu ciepłej wody użytkowej** - w tym wymiana/izolacja rurociągów, montaż/izolacja zbiorników c.w.u., wymiana/modernizacja węzłów cieplnych dla potrzeb c.w.u., liczników ciepła lub zużycia wody na potrzeby c.w.u, zastosowanie perlatorów
 - **podłączenie do sieci ciepłowniczej**, przy założeniu iż kwalifikowalne będą wydatki które zostały poniesione przez Wnioskodawcę (np. opłata przyłączeniowa), a w przypadku wydatków na urządzenia/instalacje których jest on również właścicielem (np. węzeł cieplny).
 - **wymiana źródła ciepła**, w tym wykorzystanie OZE;
- (wsparcie otrzymają inwestycje, które nie są lub nie mogą być podłączone do sieci ciepłowniczej)**
- **wymiana kotłów** – wsparcie otrzymają źródła ciepła spalające biomasę lub wykorzystujące paliwa gazowe, pod warunkiem, że **wymiana źródeł ciepła zapewni w projekcie redukcję emisji CO₂ w odniesieniu do istniejących instalacji o co najmniej 30%**. Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do Dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r., ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią,
 - montaż / modernizacja / wymiana węzłów cieplnych,
 - zastosowanie urządzeń do produkcji ciepła lub energii elektrycznej z OZE lub w warunkach skojarzonej produkcji energii elektrycznej i ciepła, zastępująca w całości lub częściowo dotychczasowe źródło ciepła pod warunkiem, że wynika to z audytu energetycznego, w szczególności:
 - zastosowanie kolektorów słonecznych, jako źródła wspomagającego wytwarzanie ciepła
 - zastosowanie ogniw fotowoltaicznych
 - zastosowanie urządzeń wykorzystujących energię geotermalną niskotemperaturową, w tym przede wszystkim pomp ciepła
 - zastosowanie instalacji mikrokogeneracji lub mikrotrigeneracji na potrzeby własne
 - montażu/modernizacji systemów klimatyzacji, wentylacji i systemów chłodzących,
 - modernizacji energetycznej powierzchni użytkowej przeznaczonej na cele mieszkaniowe do

	<p>20% powierzchni całkowitej budynku, jeżeli powierzchnia ta ma uzupełniającą funkcję względem głównej funkcji obiektu. Główną funkcją obiektu nie może być funkcja mieszkaniowa, w takim przypadku modernizacja energetyczna jest w całości niekwalifikowalna. Wyjątek stanowią wydatki na modernizację energetyczną domów pomocy społecznej, placówek opiekuńczo-wychowawczych, zakładów opieki leczniczej, których powierzchnia mieszkaniowa jest w pełni kwalifikowalna</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ modernizacji energetycznej powierzchni w budynkach użyteczności publicznej przeznaczonej na prowadzenie działalności gospodarczej do 20% powierzchni całkowitej budynku. Powierzchnie w budynkach przeznaczonych dla podmiotów świadczących usługi zdrowotne na podstawie kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia, są w pełni kwalifikowalne. Jednak z zastrzeżeniem, iż w przypadku prowadzenia działalności komercyjnej (np. apteka, sklep medyczny, działalność z zakresu usług zdrowotnych prowadzona poza kontraktem z NFZ) na terenie termomodernizowanych budynków za koszt kwalifikowalny zostanie uznane do 20% powierzchni użytkowej przeznaczonej na ww. działalność w odniesieniu do powierzchni całkowitej budynku Limity wprowadzone na modernizację powierzchni przeznaczonej na cele mieszkaniowe i gospodarcze należy traktować oddzielnie. ➤ koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 7.3 w wysokości 7% bezpośrednich wydatków kwalifikowalnych projektu. 	
--	---	--

Działanie 4.4 Redukcja zanieczyszczeń emisji do powietrza

	Wydatki kwalifikowalne	Wydatki niekwalifikowalne
<p>Poddziałanie 4.4.1 Obniżenie poziomu niskiej emisji – ZIT</p> <p>Poddziałanie 4.4.2 Obniżenie poziomu niskiej emisji – SPR typ projektu A</p>	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podłączenie budynku do miejskiej sieci ciepłowniczej: <ul style="list-style-type: none"> ➤ demontaż starego źródła ciepła, w tym prace związane z jego likwidacją, ➤ pokrycie faktycznie poniesionych wydatków związanych z montażem węzła cieplnego, opomiarowania, o ile urządzenia te pozostaną własnością wnioskodawcy, ➤ w przypadku podłączenia poprzez grupowy węzeł cieplny, do kosztu kwalifikowanego wlicza się również koszt zewnętrznych instalacji odbiorczych tzn. połączeń pomiędzy 	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • roboty budowlane, wykończeniowe, które nie są związane bezpośrednio z celem poddziałania, • zakup przenośnych urządzeń grzewczych, • urządzenia grzewcze, kotły, piece, dla których instrukcja użytkowania urządzenia dopuszcza stosowanie

<p>Poddziałanie 4.4.3 Obniżenie poziomu niskiej emisji (paliwa stałe) – SPR</p>	<p>grupowym węzłem cieplnym, a instalacjami odbiorczymi, w obiektach przyłączonych do grupowego węzła cieplnego, o ile urządzenia te pozostaną własnością wnioskodawcy,</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ pokrycie faktycznie poniesionych kosztów na wykonanie wewnętrznej instalacji centralnego ogrzewania oraz ciepłej wody użytkowej; w ramach przykładowego katalogu wydatków mieści się również dokumentacja projektowa <ul style="list-style-type: none"> • wymiana starych, nieekologicznych źródeł ciepła opalanych paliwem stałym na nowe źródło ciepła na paliwo gazowe lub biomasę: <ul style="list-style-type: none"> ➤ demontaż starego źródła ciepła, w tym prace związane z jego likwidacją, ➤ zakup i montaż nowego źródła ciepła, armatury, osprzętu. W ramach przykładowego katalogu wydatków mieszczą się m.in.: grzejniki, wkłady kominowe. Zakres koniecznych do przeprowadzenia inwestycji będzie wynikał z przeprowadzonej oceny energetycznej, ➤ wykonanie wewnętrznej instalacji centralnego ogrzewania oraz ciepłej wody użytkowej; w ramach przykładowego katalogu wydatków mieści się również dokumentacja projektowa; • wymiana starych, nieekologicznych źródeł ciepła opalanych paliwem stałym i zastosowanie odnawialnego źródła energii (np. pompy ciepła, kolektory słoneczne) <ul style="list-style-type: none"> ➤ demontaż starego źródła ciepła, w tym prace związane z jego likwidacją, ➤ zakup i montaż nowego źródła ciepła wraz z niezbędną instalacją, urządzeniami, aparaturą, ➤ wykonanie wewnętrznej instalacji centralnego ogrzewania oraz ciepłej wody użytkowej; w ramach przykładowego katalogu wydatków mieści się również dokumentacja projektowa; • wymiany starych, nieekologicznych źródeł ciepła opalanych paliwem stałym na nowe źródło ciepła na węgiel (dotyczy wyłącznie Poddziałania 4.4.3): <ul style="list-style-type: none"> ➤ demontaż starego źródła ciepła, w tym prace związane z jego likwidacją, ➤ zakup i montaż nowego źródła ciepła, armatury, osprzętu. W ramach przykładowego katalogu wydatków mieszczą się m.in.: grzejniki, wkłady kominowe. Zakres koniecznych do przeprowadzenia inwestycji będzie wynikał z przeprowadzonej oceny energetycznej, ➤ wykonanie wewnętrznej instalacji centralnego ogrzewania oraz ciepłej wody użytkowej; w ramach przykładowego katalogu wydatków mieści się również dokumentacja projektowa, • podłączenie budynku do sieci gazowej: <ul style="list-style-type: none"> ➤ demontaż starego źródła ciepła, w tym prace związane z jego likwidacją, 	<p>węgla jako dodatkowego paliwa np. kotły na biomasę z możliwością palenia również węglem (jako koszt niekwalifikowalny w przypadku Poddziałania 4.4.1, 4.4.2)</p>
--	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ pokrycie faktycznie poniesionych wydatków związanych z przyłączeniem budynku do sieci, opomiarowanie, o ile urządzenia te pozostaną własnością wnioskodawcy, ➤ pokrycie faktycznie poniesionych kosztów na wykonanie wewnętrznej instalacji centralnego ogrzewania oraz ciepłej wody użytkowej. W ramach przykładowego katalogu wydatków mieści się również dokumentacja projektowa; • działania promocyjno/informacyjno/edukacyjne – działania podnoszące świadomość ekologiczną społeczeństwa, promujące postawy proekologiczne oraz poczucie odpowiedzialności za stan środowiska w zakresie poprawy efektywności energetycznej, oszczędności zasobów naturalnych lub obniżenia niskiej emisji; działania te odnoszą się do zakresu wykraczającego poza podstawowe, standardowe działania informacyjne i promocyjne do których Wnioskodawca jest zobowiązany w ramach realizacji projektu i umowy o dofinansowanie, • koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 7.3 w wysokości 3% bezpośrednich wydatków kwalifikowanych projektu. 	
<p>Poddziałanie 4.4.2</p> <p>Obniżenie poziomu niskiej emisji – SPR</p> <p>Typ projektu B</p> <p>Rozwój sieci ciepłowniczych</p>	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach Poddziałania 4.4.2 typu projektu B obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika, w zakresie zgodnym z właściwymi przepisami dotyczącymi pomocy publicznej, mającymi zastosowanie w ramach poddziałania,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania 4.4.2 typ projektu B:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wydatki kwalifikowalne w ramach pomocy inwestycyjnej udzielanej na projekty z zakresu efektywnego energetycznie systemu ciepłowniczego i chłodniczego w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020: <ul style="list-style-type: none"> • dla sieci dystrybucji są to koszty inwestycji, w tym: budowa, rozbudowa, odnowienie sieci ciepłowniczych/chłodniczych wraz z niezbędnymi elementami inwestycji, w tym: przyłączami i węzłami ciepłowniczymi, przepompowniami (dla projektów z zakresu rozwoju systemu geotermalnego) o ile urządzenia te pozostaną własnością wnioskodawcy, • budowa, rozbudowa, odnowienie jednostek wytwórczych w ramach systemu ciepłowniczego i chłodniczego ➤ wydatki kwalifikowalne w ramach pomocy de minimis obejmują w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> • wydatki związane z wynagrodzeniem personelu zaangażowanego w merytoryczną realizację 	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>- nie dotyczy</p>

	<p>projektu, na zasadach określonych w podrozdziale 6.15 <i>Podręcznika</i>,</p> <ul style="list-style-type: none"> wydatki związane z działaniami promocyjnymi, informacyjnymi czy edukacyjnymi do których Wnioskodawca jest zobowiązany w ramach realizacji projektu, koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 7.3 w wysokości 2% bezpośrednich wydatków kwalifikowanych projektu. 	
Działanie 4.5 Niskoemisyjny transport miejski		
	Wydatki kwalifikowalne	Wydatki niekwalifikowalne
<p>Poddziałanie 4.5.1 Niskoemisyjny transport miejski – ZIT</p> <p>Poddziałanie 4.5.2 Niskoemisyjny transport miejski – SPR</p>	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania:</p> <ul style="list-style-type: none"> wydatki poniesione na nabycie nowego taboru autobusowego, wyłącznie nowe autobusy miejskie spełniające co najmniej normę emisji spalin Euro 6 oraz wydatki na modernizację taboru autobusowego pod kątem ograniczeń emisji CO2 i innych substancji szkodliwych <p>Uzupełnieniem inwestycji w środki transportu zbiorowego (tj. jako uzupełniający i niedominujący element projektu) mogą być przedsięwzięcia z zakresu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ budowy / rozbudowy instalacji do dystrybucji ekologicznych nośników energii (np. na potrzeby pojazdów zaopatrzonych w silniki o napędzie elektrycznym, gazowym, wodorowym) dla komunikacji zbiorowej – jeśli jest to uzasadnione inwestycją główną, tj. zakupem / modernizacją taboru autobusowego), ➤ dostosowania zaplecza technicznego do obsługi i eksploatacji ekologicznego taboru – jeśli jest to uzasadnione inwestycją główną, tj. zakupem / modernizacją taboru autobusowego, ➤ automaty do sprzedaży biletów, ➤ dynamicznej informacji pasażerskiej. <p>Oznacza to, że ww. elementy nie mogą osiągnąć 50% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu.</p> <ul style="list-style-type: none"> wydatki na budowę/przebudowę rozwiązań z zakresu integracji różnych środków transportu oraz obsługi podróży, wydatki na budowę, przebudowę oraz wyznaczanie dróg/tras/ścieżek rowerowych/ ciągów pieszo-rowerowych oraz wyznaczanie pasów ruchu dla rowerów lub śluz dla rowerów w 	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> wydatki poniesione na zakup używanego taboru autobusowego, wydatki na zakup nowego taboru autobusowego - autobusy miejskie nie spełniające wymogu obniżonej emisji zanieczyszczeń, a także zakup taboru który nie spełnia (zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) wymogów bezpieczeństwa, środowiskowych, technicznych, wydatki na budowę i przebudowę infrastruktury drogowej, inne niż wskazane w katalogu wydatków kwalifikowalnych dla poddziałania 4.5.1 oraz 4.5.2, wydatki związane z pracami remontowymi, wydatki na bieżące utrzymanie

	<p>ramach zintegrowanej sieci dróg/tras/ścieżek rowerowych / ciągów pieszo-rowerowych w mieście i jego obszarze funkcjonalnym (pasy ruchu dla rowerów i śluzę dla rowerów wyłącznie na terenie miast) i infrastruktury rowerowej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki na inwestycje z zakresu organizacji i zarządzania ruchem, w tym m.in. rozwiązania z zakresu organizacji ruchu ułatwiające sprawne poruszanie się pojazdów komunikacji zbiorowej (np. budowa buspasów - w takim przypadku zasadniczo kwalifikowalne są wyłącznie wydatki dotyczące pasa ruchu wytyczonego dla komunikacji zbiorowej, tj. części drogi zajętej przez buspas, natomiast inwestycje w inne elementy drogowe jak np. jezdnia poza buspasmem, bariery dźwiękochłonne, zlokalizowane obok chodniki, itp. mogą być kwalifikowalne wyłącznie w zakresie niezbędnym do właściwego wykonania robót drogowych dotyczących infrastruktury transportu publicznego i uzasadnionych z punktu widzenia technologicznego. Oznacza to, że bez wykonania takich robót drogowych nie jest możliwe wykonanie realizowanej inwestycji dotyczącej np. buspasa zgodnie z zasadami sztuki budowlanej lub inżynierskiej i jej odbiór przez odpowiedni urząd wydający zgodę na użytkowanie), wdrożenie nowych, rozbudowa lub modernizacja istniejących telematycznych systemów zarządzania ruchem, • wyłącznie jako niezbędny i uzupełniający (niedominujący) element projektu dotyczącego budowy /przebudowy węzłów przesiadkowych oraz parkingów Park&Ride możliwe są wydatki na budowę / przebudowę dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych prowadzących do ww. maksymalnie 45% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu, • wyłącznie jako uzupełniający i niedominujący element projektu możliwe są wydatki na przedsięwzięcia z zakresu modernizacji oświetlenia ulicznego, maksymalnie 30% wydatków kwalifikowalnych projektu, • wydatki związane z komponentem z zakresu edukacji ekologicznej, maksymalnie 10% wydatków kwalifikowalnych projektu, • koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 7.3 w wysokości 0,5% bezpośrednich wydatków kwalifikowalnych projektu, 	<p>infrastruktury i taboru,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki na zakup sprzętu służącego do realizacji projektu.
OŚ PRIORYTETOWA 5. OCHRONA ŚRODOWISKA		
Działanie 5.1 Adaptacja do zmian klimatu		
	Wydatki kwalifikowalne	Wydatki niekwalifikowalne

<p>Poddziałanie 5.1.2 Wsparcie służb ratunkowych</p>	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki na zakup sprzętu i wyposażenia dla potrzeb służb ratowniczych, • wydatki na systemy łączności, sprzęt komputerowy wyposażony w specjalistyczne oprogramowanie, systemy monitoringu, systemy ostrzegawcze nierozzerwalnie związane z funkcjonowaniem projektu, • wydatki związane z wynagrodzeniem personelu zaangażowanego w merytoryczną realizację projektu, na zasadach określonych w podrozdziale 6.15 Podręcznika • koszty pośrednie, na zasadach i w wysokości, o której mowa w podrozdziale 7.3 	-
<p>Działanie 5.2 Rozwijanie systemu gospodarki odpadami</p>		
	<p>Wydatki kwalifikowalne</p>	<p>Wydatki niekwalifikowalne</p>
<p>Poddziałanie 5.2.1 Gospodarka odpadami - ZIT</p>	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach działania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika, w zakresie zgodnym z właściwymi przepisami dotyczącymi pomocy publicznej, mającymi zastosowanie w ramach poddziałania,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki związane z budową, rozbudową, modernizacją i/lub wyposażeniem punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych wraz z punktami napraw i przygotowania do ponownego użycia, • wydatki związane z budową/rozbudową/modernizacją linii sortowniczych do doczyszczania odpadów selektywnie zebranych • wydatki związane z budową/rozwojem/modernizacją zakładów odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, • wydatki związane z budową, rozbudową, modernizacją i/lub zakupem instalacji do: odzysku odpadów, recyklingu odpadów, • wydatki związane z budowa obiektów lub zakupem urządzeń wchodzących w skład systemów zbiórki odpadów ze strumienia odpadów komunalnych mających na celu 	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla poddziałania:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki związane z rekultywacją składowisk odpadów, • wydatki dotyczące zagospodarowania osadów ściekowych, • wydatki związane z przywróceniem stanu obiektu przed demontażem materiałów zawierających azbest, w tym niezbędne prace związane z konstrukcją dachu, • wydatki w zakresie termicznego przekształcania odpadów.

	<p>zwiększenie zasięgu oddziaływania istniejących systemów segregacji odpadów,</p> <ul style="list-style-type: none"> wydatki na zakup pojazdów specjalistycznych na potrzeby gospodarki odpadami komunalnymi wyłącznie jeżeli będą one niezbędnym elementem projektu; wydatki kwalifikowalne przeznaczone na zakup pojazdów specjalistycznych nie mogą przekroczyć 30% kosztów kwalifikowalnych projektu, wydatki związane z usunięciem wyrobów zawierających azbest obejmujące: demontaż (m.in. eternitowe pokrycia dachowe i elewacje budynków), zbieranie, załadunek oraz przygotowanie do transportu i transport, a także przekazanie wyrobów zawierających azbest do unieszkodliwienia, wydatki na działania informacyjno-promocyjne, wyłącznie jeżeli będą one uzupełniającym elementem projektu; wydatki przeznaczone na działania informacyjno-promocyjne nie mogą przekroczyć 10% kosztów kwalifikowalnych w projekcie, koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 7.3 w wysokości 0,5% bezpośrednich wydatków kwalifikowalnych projektu 	
<p>Poddziałanie 5.2.2 Gospodarka odpadami - SPR</p>	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach działania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika, w zakresie zgodnym z właściwymi przepisami dotyczącymi pomocy publicznej, mającymi zastosowanie w ramach poddziałania,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania:</p> <ul style="list-style-type: none"> wydatki związane z budową, rozbudową, modernizacją i/lub wyposażeniem punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych wraz z punktami napraw i przygotowania do ponownego użycia, wydatki związane z budową/rozbudową/modernizacją linii sortowniczych do doczyszczania odpadów selektywnie zebranych wydatki związane z budową/rozwojem/modernizacją zakładów odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, wydatki związane z budową, rozbudową, modernizacją i/lub zakupem instalacji do: odzysku odpadów, recyklingu odpadów, wydatki związane z budową obiektów lub zakupem urządzeń wchodzących w skład systemów zbiórki odpadów ze strumienia odpadów komunalnych mających na celu 	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla poddziałania:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> rekultywacja składowisk odpadów, zagospodarowanie osadów ściekowych, wydatki związane z przywróceniem stanu obiektu sprzed demontażu materiałów zawierających azbest, w tym niezbędne prace związane z konstrukcją dachu, wydatki w zakresie termicznego przekształcania odpadów.

	<p>zwiększenie zasięgu oddziaływania istniejących systemów segregacji odpadów,</p> <ul style="list-style-type: none"> wydatki związane z usunięciem wyrobów zawierających azbest obejmujące: demontaż (m.in. eternitowe pokrycia dachowe i elewacje budynków), zbieranie, załadunek oraz przygotowanie do transportu i transport, a także przekazanie wyrobów zawierających azbest do unieszkodliwienia, wydatki na działania informacyjno-promocyjne, wyłącznie jeżeli będą one uzupełniającym elementem projektu; wydatki przeznaczone na działania informacyjno-promocyjne nie mogą przekroczyć 10% kosztów kwalifikowalnych w projekcie, koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 7.3 w wysokości 0,5% bezpośrednich wydatków kwalifikowalnych projektu 	
Działanie 5.3 Ochrona zasobów wodnych		
	Wydatki kwalifikowalne	Wydatki niekwalifikowalne
<p>Poddziałanie 5.3.1 Gospodarka wodno-kanalizacyjna ZIT</p> <p>Poddziałanie 5.3.2 Gospodarka wodno-kanalizacyjna SPR</p>	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach działania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania:</p> <ul style="list-style-type: none"> Budowa przyłącza kanalizacyjnego - <p>a) w przypadku, gdy w granicach nieruchomości przyłączanej do sieci zlokalizowana jest studzienka (lub przewidziano jej wybudowanie), za kwalifikowalne mogą być uznane wydatki poniesione na budowę przewodów zlokalizowanych zarówno poza granicami tej nieruchomości, jak również w jej granicach, jednak nie dalej, niż do pierwszej studzienki (wraz ze studzienką) od strony granicy tej nieruchomości.</p> <p>b) w przypadku braku studzienki w granicach nieruchomości przyłączanej, za kwalifikowalne mogą być uznane wydatki poniesione na budowę przewodów kanalizacyjnych od sieci głównej do granicy działki, natomiast w granicach nieruchomości przyłączanej tylko te odcinki będą kwalifikowalne, które służą do przyłączenia więcej niż jednego podmiotu.</p> <ul style="list-style-type: none"> Budowa przyłącza wodociągowego – <p>Za wydatki kwalifikowalne mogą być uznane wydatki poniesione na budowę przewodów zlokalizowanych poza granicami nieruchomości przyłączanej, a w granicach nieruchomości przyłączanej tylko te odcinki, które służą do przyłączenia więcej niż jednego podmiotu.</p>	<p>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla poddziałania obejmuje w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> wydatki związane z budową, rozbudową i przebudową sieci kanalizacji sanitarnej zlokalizowane poza obszarem aglomeracji od 2 000 do 10 000 RLM, wydatki związane z budową, rozbudową i przebudową oczyszczalni ścieków, w tym odwadnianie osadów ściekowych zlokalizowanych poza obszarem aglomeracji od 2 000 do 10 000 RLM, wydatki związane z budową, rozbudową i przebudową systemów zaopatrzenia w wodę zlokalizowanych poza obszarem

	<p>Wydatki poniesione na budowę przewodów (w tym studzienek) kanalizacyjnych i wodociągowych mogą być uznane za kwalifikowalne, jeżeli <u>ich własność należy do beneficjenta lub podmiotu upoważnionego do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych wskazanego we wniosku oraz umowie o dofinansowanie.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki obejmujące urządzenia wykorzystywane do produkcji energii elektrycznej lub ciepła (np. z biogazu) wyłącznie gdy są elementem projektu kompleksowego i służą do produkcji energii na potrzeby własne operatora tj. na działalność wodno-ściekową z wyłączeniem produkcji energii na sprzedaż • koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 7.3 w wysokości 3% bezpośrednich wydatków kwalifikowalnych projektu 	<p>aglomeracji od 2 000 do 10 000 RLM</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki związane z realizacją projektów związanych z przydomowymi oczyszczalnią ścieków, • podłączenie do sieci kanalizacyjnych i wodociągowych indywidualnych użytkowników w przypadku gdy właścicielem nie jest beneficjent lub podmiot upoważniony do ponoszenia wydatków, • odpłatne przekazanie gminie lub przedsiębiorstwu wodociągowo-kanalizacyjnemu urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych wybudowanych przez osoby w ramach środków własnych (zgodnie z ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków) • wydatki bieżące; wydatki związane z konserwacją, renowacją infrastruktury, • termomodernizacja budynków
--	--	--

OŚ PRIORYTETOWA 6. DZIEDICTWO REGIONALNE

Działanie 6.1 Rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego

	Wydatki kwalifikowalne	Wydatki niekwalifikowalne
<p>Poddziałanie 6.1.1 Ochrona</p>	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowanych w ramach działania obejmuje w szczególności:</u> A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika, w zakresie zgodnym z właściwymi przepisami dotyczącymi pomocy publicznej, mającymi</p>	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowanych dla poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p>

<p>i opieka nad zabytkami</p>	<p>zastosowanie w ramach poddziałania,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki związane z realizacją prac konserwatorskich, restauratorskich, prac zabezpieczających przed zniszczeniem oraz robót budowlanych prowadzonych przy zabytkach nieruchomych w wysokości min. 60% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ➤ zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku; ➤ stabilizacja konstrukcyjna części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku; ➤ odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki; ➤ odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych drzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych; ➤ modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności; ➤ wykonanie izolacji przeciwwilgociowej; ➤ uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomych o własnych formach krajobrazowych; ➤ działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu; ➤ zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku o których mowa powyżej; ➤ zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej. <p>Wyłącznie jako część szerszego projektu infrastrukturalnego związanego z realizacją prac przy zabytku nieruchomym mogą być kwalifikowalne następujące kategorie wydatków:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki związane z prowadzeniem prac konserwatorskich, restauratorskich oraz zabezpieczających przed zniszczeniem, prowadzone przy zabytkach ruchomych wpisanych do rejestru zabytków ruchomych województwa małopolskiego, obiektach muzealnych wpisanych do inwentarzy muzealnych, materiałach bibliotecznych wchodzących w skład narodowego zasobu bibliotecznego oraz materiałach archiwalnych wchodzących w skład 	<ul style="list-style-type: none"> • wydatki/ koszty związane z realizacją projektu, który nie spełnia warunku ogólnodostępności po zakończeniu działań w ramach projektu (zgodnie z definicją w SzOOP RPO WM), • zakup zabytków ruchomych, eksponatów, dzieł sztuki, • wydatki związane z budową od podstaw nowej infrastruktury (w tym infrastruktury kultury).
--------------------------------------	---	--

	<p>narodowego zasobu archiwalnego;</p> <ul style="list-style-type: none"> zakup wyposażania w celu dostosowywanie obiektu zabytkowego do rozwoju istniejących lub wprowadzenia nowych funkcji gospodarczych i/lub kulturalnych wydatki związane z prezentacją dziedzictwa kulturowego (zabytkowych kolekcji i zbiorów), w szczególności wystawy wykorzystujące nowe technologie, m.in. dla tworzenia oferty uwzględniającej potrzeby osób z niepełnosprawnością, połączone z działaniami aktywizującymi społeczność wokół projektu. Wsparcie będą mogły otrzymać jedynie projekty o trwałości minimum 5 lat (np. wystawa stała w obiekcie objętym wsparciem, cykl wystaw czasowych realizowanych wyłącznie na terenie kraju, spośród których przynajmniej jedna zrealizowana zostanie w obiekcie objętym wsparciem). Nie będą wspierane projekty jednorazowe. wydatki związane z działaniami informacyjnymi i promocyjnymi dotyczącymi obiektów objętych wsparciem oraz szlaków kulturowych (np. wydatki związane z utworzeniem/modernizacją strony internetowej, z opracowaniem i wdrożeniem aplikacji mobilnych, z opracowaniem i drukiem wydawnictw, z wykonaniem tablic informacyjnych itp.). niezbędne wydatki w otoczeniu obiektu (rozumianym jako teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych). Jednocześnie w indywidualnych przypadkach dopuszcza się logiczne i konieczne interwencje waloryzujące przestrzeń wokół zabytku w otoczeniu dalszym, polegające w szczególności na wprowadzeniu elementów małej architektury, oświetlenia oraz informacji o obiekcie, celem wyeksponowania wartości zabytku oraz poprawy warunków dla turystycznego i społecznego odbioru treści, jakie niesie zabytek. wydatki związane z digitalizacją obiektów, wydatki związane z wynagrodzeniem personelu zaangażowanego w merytoryczną realizację projektu, na zasadach określonych w podrozdziale 6.15 <i>Podręcznika</i>, koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 7.3 w wysokości 6% bezpośrednich wydatków kwalifikowanych projektu. 	
<p>Poddziałanie 6.1.2 Organizacja wydarzeń</p>	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach działania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania:</p>	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p>

<p>kulturalnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • koszty przygotowania i organizacji wydarzeń kulturalnych, artystycznych i interdyscyplinarnych: wynagrodzenie za przygotowanie oprawy artystycznej/wizualnej wydarzenia, wynagrodzenie/honoraria dla osób prowadzących wydarzenia oraz występujących artystów (w tym zwrot kosztów transportu i zakwaterowania), wynagrodzenie członków jury, wynagrodzenie obsługi technicznej wydarzenia, zakup i transport urządzeń niezbędnych do prowadzenia wydarzenia, koszty wynajmu sprzętu oraz pomieszczeń i powierzchni przeznaczonych na organizację wydarzenia, koszty związane z rejestracją i transmisją wydarzenia; • wynagrodzenia osób zaangażowanych bezpośrednio w realizację projektu objętego wsparciem (zgodnie z podrozdziałem 6.15 Koszty związane z angażowaniem personelu); • koszty przygotowania i publikacji materiałów promocyjnych i informacyjnych obejmujące: koszt wynajęcia firm reklamowych, koszt zakupu powierzchni reklamowej w kraju i za granicą, koszt czasu antenowego, koszty zdjęć, druku, tłumaczeń, kolportażu; • koszt przygotowania, uruchomienia, prowadzenia i aktualizacji strony internetowej dotyczącej wydarzenia; • koszty zakupu praw autorskich, licencji, opłat i innych wartości niematerialnych; • koszty delegacji służbowych Beneficjenta pod warunkiem, że jest to niezbędne dla prawidłowej realizacji projektu oraz koszty te zostały uwzględnione w zatwierdzonym wniosku o dofinansowanie projektu (koszty podróży oraz zakwaterowania, zakup biletów, w tym transportu miejskiego, bilety lotnicze w klasie ekonomicznej i opłaty lotniskowe, publiczne środki transportu, noclegi); • koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 7.3 w wysokości 6% bezpośrednich wydatków kwalifikowanych projektu. 	<ul style="list-style-type: none"> • nagrody, np. pieniężne, fantowe, itp. • koszty bieżących remontów pomieszczeń / powierzchni, • opłaty za rezerwacje (w tym w zakresie transportu i zakwaterowania) w przypadku nieskorzystania z wcześniej zarezerwowanych usług,
<p>Poddziałanie 6.1.3 Rozwój instytucji kultury oraz udostępnianie dziedzictwa kulturowego</p>	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach działania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika, w zakresie zgodnym z właściwymi przepisami dotyczącymi pomocy publicznej, mającymi zastosowanie w ramach poddziałania,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania:</p> <p>Typ A Rozwój infrastruktury instytucji kultury:</p> <ul style="list-style-type: none"> • roboty budowlane w zakresie przebudowy, rozbudowy, nadbudowy, modernizacji infrastruktury kultury, w wyniku których nastąpi zmiana parametrów użytkowych istniejącej infrastruktury, 	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>Typ A Rozwój infrastruktury instytucji kultury:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa od podstaw nowej infrastruktury kultury,

	<ul style="list-style-type: none"> • zakup wyposażenia na potrzeby prowadzenia działalności kulturalnej i edukacji kulturalnej (m.in. urządzeń multimedialnych, interaktywnych, gablot, konstrukcji, systemów wystawienniczych itp.), • wydatki związane z wynagrodzeniem personelu zaangażowanego w merytoryczną realizację projektu, na zasadach określonych w podrozdziale 6.15 Podręcznika, • koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 7.3 w wysokości 2% bezpośrednich wydatków kwalifikowanych projektu. <p>Typ B Dokumentowanie, zachowanie i upowszechnianie dziedzictwa niematerialnego</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki związane z rejestrowaniem, dokumentacją, archiwizacją przejawów kultur tradycyjnych oraz zjawisk z zakresu dziedzictwa, w tym świadectw i zapisów dokumentujących sposób postrzegania świata, języka współczesnego czerpiącego z zasobów tradycji, gwary i języka regionalnego, sztuki, rękodzieła i rzemiosła, obrzędów, zwyczajów, wierzeń, podań, obyczajów, melodii, tańców, strojów, rodzajów zdobnictwa czy budownictwa, itp., • wykonanie dokumentacji źródłowej i terenowej, sporządzanie wywiadów, nagrań, • koszty wydania publikacji (książkowych i elektronicznych) związanych z dokumentacją i interpretacją kultur tradycyjnych, • wydatki związane z interpretacją źródeł kulturowych oraz z badaniami współczesnej świadomości tradycji, • wydatki związane z digitalizacją, • przygotowanie i opracowanie ekspertyz, opinii oraz programów ochrony dotyczących zjawisk kultur tradycyjnych, • wydatki związane z realizacją projektów badawczych i popularyzatorskich, w tym z zakresu antropologii kulturowej, folklorystyki i dialektologii, • wydatki związane z rekonstrukcją i zakupem strojów ludowych, • wydatki związane z działaniami edukacyjnymi, w tym warsztaty, także z udziałem społeczności lokalnej, kursy, szkolenia z zakresu szeroko pojętej kultury tradycyjnej, • seminaria upowszechniające wyniki projektu, • wydatki związane z wynagrodzeniem personelu zaangażowanego w merytoryczną realizację 	<ul style="list-style-type: none"> • bieżący remont obiektów infrastruktury kultury, w wyniku którego nie następuje zmiana parametrów użytkowych istniejącej infrastruktury, • zakup książek, księgozbiorów do bibliotek, • zakup eksponatów ruchomych, dzieł sztuki. <p>Typ B Dokumentowanie, zachowanie i upowszechnianie dziedzictwa niematerialnego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wsparcie wydarzeń artystycznych, kulturalnych i interdyscyplinarnych dotyczących prezentacji dziedzictwa niematerialnego, które możliwe będzie w ramach poddziałania 6.1.2 „Organizacja wydarzeń kulturalnych” (z zastrzeżeniem wymagań wynikających z opisu poddziałania 6.1.2), w tym: konkursy, przeglądy, festiwale, festyny, rekonstrukcje wydarzeń historycznych i turniejów rycerskich, zloty, zawody regionalne, etc., • wydatki związane z pracami archeologicznymi, • bieżący remont obiektów infrastruktury kultury, • budowa nowych obiektów infrastruktury kultury.
--	---	--

	<p>projektu, na zasadach określonych w podrozdziale 6.15 Podręcznika,</p> <ul style="list-style-type: none"> koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 7.3 w wysokości 2% bezpośrednich wydatków kwalifikowanych projektu. 	
<p>Poddziałanie 6.1.4 Lokalne trasy turystyczne - SPR</p>	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowanych w ramach działania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania:</p> <ul style="list-style-type: none"> budowa, przebudowa, modernizacja szlaków turystycznych i rekreacyjnych (w tym tras rowerowych, tras biegowych, narciarskich tras biegowych), wytaczanie i oznakowanie szlaków turystycznych i rekreacyjnych (oznakowanie drogowe pionowe i poziome, oraz informacyjne), budowa obiektów inżynierskich, takich jak np. kładki rowerowe czy kładki pieszo-rowerowe, w celu przekroczenia dróg o dużym natężeniu ruchu lub przeszkód terenowych, W przypadku budowy, przebudowy, remontu, uzupełnienia ubytków w nawierzchni (w celu zapewnienia niezbędnej równości) dróg przeznaczonych do ruchu ogólnego w ciągu których przeprowadzony będzie szlak turystyczny/rekreacyjny - za kwalifikowalne zostaną uznane wydatki na roboty budowlane do wysokości odpowiadającej proporcji szerokości wydzielonego pasa ruchu rowerowego /ciągu pieszo - rowerowego do całkowitej szerokości jezdni, budowa i montaż podstawowej infrastruktury towarzyszącej jako niedominujący element szerszego projektu z zakresu tras turystycznych - wydatki związane z zakupem i instalacją małej architektury m.in. miejsca postojowe wyposażone w wiaty zapewniające ochronę przed słońcem i deszczem, stojaki dla rowerów, ławki, stoły, kosze na śmieci, zaplecze sanitarne, tablice informacyjne z mapą, infokioski, urządzenia rekreacyjno-gimnastyczne, parkingi; wydatki związane z promocją: <ul style="list-style-type: none"> opracowanie, wykonanie, dystrybucja materiałów informacyjnych i promocyjnych oraz ich publikacją, projektowanie i tworzenie dedykowanego portalu internetowego, przygotowanie i prowadzenie profili w istniejących kanałach społecznościowych w Internecie, projektowanie i tworzenie dedykowanych aplikacji i programów użytkowych lub 	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowanych dla poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> inwestycje z zakresu infrastruktury sportowej, tj. infrastruktury rozgrywek zawodów sportowych oraz wykorzystywanej przede wszystkim do prowadzenia działalności przez kluby sportowe (w szczególności: hale sportowe, sale gimnastyczne, boiska, lodowiska, kryte baseny) oraz budynki służące funkcjom administracyjno-zarządczym., wydatki na bieżące utrzymanie i konserwację istniejących szlaków turystyczno – rekreacyjnych.

	<p>opracowanie treści dla portali już istniejących z których korzystają użytkownicy tras rowerowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> wydatki związane z wynagrodzeniem personelu zaangażowanego w merytoryczną realizację projektu, na zasadach określonych w podrozdziale 6.15 Podręcznika, koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 7.3 w wysokości 2% bezpośrednich wydatków kwalifikowanych projektu. 	
<p>Poddziałanie 6.1.5 Regionalna sieć tras rowerowych</p>	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach działania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania:</p> <ul style="list-style-type: none"> budowa, przebudowa, modernizacja tras rowerowych, pieszo rowerowych, wytyczanie i oznakowanie tras rowerowych pieszo rowerowych (oznakowanie drogowe pionowe i poziome, oraz informacyjne), budową obiektów inżynierskich, takich jak kładki rowerowe lub kładki pieszo-rowerowe, przepusty (tunele), służących ruchowi rowerowemu lub pieszo rowerowemu w celu przekroczenia dróg lub przeszkód terenowych, w przypadku trasy wyznaczonej po drogach w ruchu ogólnym, za kwalifikowane uznane będą wydatki związane z remontem, przebudową, uzupełnieniem ubytków w nawierzchni (w celu zapewnienia niezbędnej równości) tylko na szerokości tej trasy, wydatki związane z przebudową, rozbudową istniejącego chodnika na ciąg pieszo-rowerowy, roboty niezbędne do zapewnienia bezpieczeństwa ruchu rowerowego i standardu technicznego, np. zapewnienie właściwej skrajni, barier i innych urządzeń oddzielających trasę rowerową od jezdni, budowa i montaż podstawowej infrastruktury towarzyszącej, wydatki związane z zakupem i instalacją małej architektury m.in. miejsca postojowe wyposażone w wiaty zapewniające ochronę przed słońcem i deszczem, stojaki dla rowerów, ławki, stoły, kosze na śmieci, zaplecze sanitarne, tablice informacyjne z mapą, infokioski, urządzenia rekreacyjno-gimnastyczne, parkingi, 	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> przygotowanie i wykonanie gadżetów reklamowych¹⁰⁰, inwestycje z zakresu infrastruktury sportowej, tj. infrastruktury rozgrywek zawodów sportowych oraz wykorzystywanej przede wszystkim do prowadzenia działalności przez kluby sportowe (w szczególności: hale sportowe, sale gimnastyczne, boiska, lodowiska, kryte baseny) oraz budynki służące funkcjom administracyjno-zarządczym.

¹⁰⁰ Zgodnie z Podręcznikiem wnioskodawcy i beneficjenta programów polityki spójności 2014-2020 w zakresie informacji i promocji

	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie księgi identyfikacji wizualnej (obejmującej m.in. projekty logo, hasło promocyjne); • koszty pośrednie, na zasadach i w wysokości, o której mowa w podrozdziale 7.3., w tym również wydatki związane z działaniami informacyjnymi i promocyjnymi dotyczącymi powstałych tras rowerowych takich jak: <ul style="list-style-type: none"> ➤ przygotowanie i przeprowadzenie działań promocyjnych w mediach, typu Internet, prasa, radio i telewizja: np. artykuły sponsorowane, spoty promocyjne, reklama banerowa, udział w programach telewizyjnych, billboardy i citylighty, ➤ opracowanie, wykonanie, dystrybucja materiałów informacyjnych i promocyjnych typu foldery, mapy, ulotki oraz ich publikacja, ➤ przygotowanie i prowadzenie profili w istniejących kanałach społecznościowych w Internecie, ➤ projektowanie i tworzenie dedykowanego portalu internetowego, projektowanie i tworzenie dedykowanych aplikacji i programów użytkowych lub opracowanie treści dla portali już istniejących z których korzystają użytkownicy tras rowerowych, • wydatki związane z wynagrodzeniem personelu zaangażowanego w merytoryczną realizację projektu, na zasadach określonych w podrozdziale 6.15 Podręcznika. 	
--	--	--

Działanie 6.2 Ochrona różnorodności biologicznej

	Wydatki kwalifikowalne	Wydatki niekwalifikowalne
	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach działania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zakup zwierząt, roślin przewidzianych do introdukcji, reintrodukcji gatunków chronionych i/lub zagrożonych lub ochrony ex situ oraz in situ, • wydatki dotyczące zabiegów agrotechnicznych i leśnych (koszenie, karczowanie, wycinanie, dosiewanie, dosadzanie, plantacja, pielęgnacja itp.), • wydatki związane z realizacją zadań z zakresu czynnej ochrony przyrody (przywracanie właściwego stanu siedlisk, usuwanie gatunków inwazyjnych, zakup i montaż budek dla ptaków i ssaków, budowa schronień i miejsc rozrodu dla gatunków chronionych i rzadkich, nasadzenia roślin żywicielskich, itp.), 	nie dotyczy

	<ul style="list-style-type: none"> • wydatki związane z budową, rozbudową i modernizacją infrastruktury służącej ochronie przyrody i promocji obszarów cennych przyrodniczo, • wydatki związane budową, rozbudową i modernizacją ośrodków edukacji ekologicznej, centrów ochrony różnorodności biologicznej, infrastruktury edukacyjnej, w tym ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych, • wydatki związane z monitoringiem przyrodniczym, • wydatki dotyczące opracowania dokumentów planistycznych, koszty inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczych, • wydatki na przygotowanie ekspertyz przyrodniczych związanych z realizowanym projektem, • środki transportu do przewozu zwierząt, • wydatki z zakresu edukacji ekologicznej (koszty organizacji szkoleń, warsztatów, zajęć edukacyjnych, edukacyjno-informacyjnych, wydatki związane z tworzeniem, modyfikacją, rozbudową i utrzymaniem strony/portalu internetowego w ramach projektu lub strony/portalu internetowego bezpośrednio związanego z działalnością w zakresie edukacji ekologicznej, koszty projektu i produkcji indywidualnych materiałów promocyjnych) do 10% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu • wydatki związane z wynagrodzeniem personelu zaangażowanego w merytoryczną realizację projektu, na zasadach określonych w podrozdziale 6.15 <i>Podręcznika</i>, • koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 7.3 w wysokości 6% bezpośrednich wydatków kwalifikowanych projektu. 	
Działanie 6.3 Rozwój wewnętrznego potencjału regionu		
	Wydatki kwalifikowalne	Wydatki niekwalifikowalne
<p>Poddziałania:</p> <p>6.3.1 Rozwój lokalnych zasobów subregionów - SPR</p> <p>6.3.2 Wsparcie miejscowości uzdrowiskowych</p>	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach działania obejmuje w szczególności:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika, w zakresie zgodnym z właściwymi przepisami dotyczącymi pomocy publicznej, mającymi zastosowanie w ramach poddziałania, <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki na budowę, przebudowę i rozbudowę infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, uzdrowiskowej (w zakresie poddziałania 6.3.2) oraz infrastruktury towarzyszącej obiektom 	<p>nie dotyczy</p>

6.3.3 Zagospodarowanie rekreacyjne i turystyczne otoczenia zbiorników wodnych	<p>turystycznym, obejmującym obiekty tzw. małej architektury</p> <ul style="list-style-type: none"> wydatki związane z przygotowaniem terenów inwestycyjnych pod zagospodarowanie, które są niezbędne dla osiągnięcia celu projektu i jednocześnie są bezpośrednio związane z realizacją inwestycji w tym poniesione na budowę, przebudowę, rozbudowę parkingów, niezbędnej infrastruktury technicznej, w szczególności sieci wodnej, kanalizacyjnej, drogowej, deszczowej, telekomunikacyjnej, sieci specjalistycznych – wyłącznie jako część szerszego projektu (związanego z rozwojem infrastruktury uzdrowskiej, turystycznej i rekreacyjnej), koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 7.3 w wysokości 2% bezpośrednich wydatków kwalifikowalnych projektu. 	
OŚ PRIORYTETOWA 7. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA		
Działanie 7.1 Infrastruktura drogowa		
	Wydatki kwalifikowalne	Wydatki niekwalifikowalne
Podziałanie 7.1.1 Drogi regionalne	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania:</p> <ul style="list-style-type: none"> wydatki na zakup sprzętu i wyposażenia nierozdzielnie związanego z funkcjonowaniem projektu, prace wykończeniowe, w tym wykonanie umocnień i zieleni przydrożnej, wydatki na infrastrukturę towarzyszącą realizowaną w połączeniu z projektem drogowym, zgodnie z definicją wskazaną w SzOOP RPO WM, w tym np. urządzenia zasilane OZE służące do zasilania oświetlenia lub oznakowania ulicznego, sygnalizacji świetlnej, wydatki na przebudowę infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją, w tym m.in.: linii elektroenergetycznej, teletechnicznej, kanalizacji sanitarnej, sieci gazowej, ciepłowniczej, wodociągowej, urządzeń wodnych melioracji, urządzeń podziemnych specjalnego przeznaczenia, torów tramwajowych, kolejowych i przejazdów kolejowych, jeśli zgodnie z obowiązującym prawem przywrócenie poprzedniego stanu lub dokonanie zmiany należy do zarządcy drogi, wydatki na oświetlenie uliczne/drogowe - wyłącznie gdy zadanie polegające na zapewnieniu oświetlenia ulicznego/drogowego należy do zadań beneficjenta lub, w przypadku gdy projekt realizowany jest w porozumieniu, zadanie polegające na zapewnieniu oświetlenia 	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> prace remontowe i modernizacyjne, wydatki na bieżące utrzymanie infrastruktury, wydatki na zakup środków transportu lub sprzętu ruchomego związanego z utrzymaniem stanu drogi i obsługi ruchu po realizacji projektu (np. urządzeń do odśnieżania, malowania pasów itp.), wydatki na zakup sprzętu służącego do realizacji projektu (np. budowa, modernizacja, przebudowa dróg).

	<p>ulicznego/drogowego należy do uczestnika porozumienia,</p> <ul style="list-style-type: none"> wydatki na budowę/ rozbudowę systemów informatycznych dotyczących monitorowania zdarzeń i analiz, w tym wydatki na pozyskanie danych geoprzestrzennych, koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 7.3 w wysokości 1% bezpośrednich wydatków kwalifikowalnych projektu, wydatki związane z wynagrodzeniem personelu zaangażowanego w merytoryczną realizację projektu, na zasadach określonych w podrozdziale 6.15 <i>Podręcznika</i> 	
	Wydatki kwalifikowalne	Wydatki niekwalifikowalne
<p>Podziałanie 7.1.2 Drogi subregionalne – ZIT</p> <p>Podziałanie 7.1.3 Drogi subregionalne - SPR</p>	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach podziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla podziałania:</p> <ul style="list-style-type: none"> wydatki na zakup sprzętu i wyposażenia nierozdzielnie związanego z funkcjonowaniem projektu, prace wykończeniowe, w tym wykonanie umocnień i zieleni przydrożnej, wydatki na infrastrukturę towarzyszącą realizowaną w połączeniu z projektem drogowym, zgodnie z definicją wskazaną w SzOOP RPO WM, w tym np. urządzenia zasilane OZE służące do zasilania oświetlenia lub oznakowania ulicznego, sygnalizacji świetlnej, wydatki na przebudowę infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją, w tym m.in.: linii elektroenergetycznej, teletechnicznej, kanalizacji sanitarnej, sieci gazowej, ciepłowniczej, wodociągowej, urządzeń wodnych melioracji, urządzeń podziemnych specjalnego przeznaczenia, torów tramwajowych, kolejowych i przejazdów kolejowych, jeśli zgodnie z obowiązującym prawem przywrócenie poprzedniego stanu lub dokonanie zmiany należy do zarządcy drogi, wydatki na oświetlenie uliczne/drogowe - wyłącznie gdy zadanie polegające na zapewnieniu oświetlenia ulicznego/drogowego należy do zadań beneficjenta lub, w przypadku gdy projekt realizowany jest w porozumieniu, zadanie polegające na zapewnieniu oświetlenia ulicznego/drogowego należy do uczestnika porozumienia, koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 7.3 w wysokości 1% bezpośrednich wydatków kwalifikowalnych projektu, wydatki związane z wynagrodzeniem personelu zaangażowanego w merytoryczną realizację 	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla podziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> wydatki na prace remontowe i modernizacyjne, wydatki na bieżące utrzymanie infrastruktury, wydatki na zakup środków transportu lub sprzętu ruchomego związanego z utrzymaniem stanu drogi i obsługi ruchu po realizacji projektu (np. urządzeń do odśnieżania, malowania pasów itp.), wydatki na zakup sprzętu służącego do realizacji projektu (np. budowa, modernizacja, przebudowa dróg).

	projektu, na zasadach określonych w podrozdziale 6.15 <i>Podręcznika</i> .	
Działanie 7.2 Transport kolejowy		
	Wydatki kwalifikowalne	Wydatki niekwalifikowalne
Podziałanie 7.2.1 Tabor kolejowy	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach podziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla podziałania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki na zakup nowego taboru kolejowego służącego pasażerskim przewozom regionalnym, • asysta techniczna świadczona w pierwszym okresie eksploatacji zakupionego taboru (maksymalnie przez okres 5 lat od momentu zakończenia realizacji projektu, tj. w okresie trwałości projektu), jako usługa uwzględniona w cenie zakupu taboru kolejowego, zgodna z wymogami wytycznych odnoszącymi się do wydatków operacyjnych, czyli z wyłączeniem kwalifikowalności części zamiennych oraz elementów podlegających szybkiemu zużyciu, • wydatki na budowę, przebudowę zaplecza technicznego służącego do obsługi taboru kolejowego, • wydatki na wyposażenie w środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne nierozdzielnie związane z funkcjonowaniem budowanego, przebudowywanego zaplecza technicznego służącego do obsługi taboru kolejowego, • wydatki na zapewnienie połączenia z układem torowym budowanego, przebudowywanego zaplecza technicznego służącego do obsługi taboru kolejowego, • opłaty administracyjne i inne niesklasyfikowane wydatki związane z inwestycją, w tym opłaty poniesione na przyłączenie do sieci elektroenergetycznej, wodnej, kanalizacyjnej, telekomunikacyjnej lub gazowej, jeżeli są niezbędne z punktu widzenia realizacji projektu z zakresu budowy, przebudowy zaplecza technicznego służącego do obsługi taboru kolejowego, • koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 7.3 w wysokości 0,4% bezpośrednich wydatków kwalifikowalnych projektu. 	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla podziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki na zakup taboru kolejowego, który nie spełnia (zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) wymogów bezpieczeństwa, środowiskowych, technicznych, • wydatki ponoszone w fazie eksploatacji inwestycji, obejmujące tzw. wydatki operacyjne, np.: na części zamienne, produkty podlegające szybkiemu zużyciu, • wydatki na prace remontowe, • wydatki na bieżące utrzymanie infrastruktury, • wydatki na zakup sprzętu służącego do realizacji projektu.
	Wydatki kwalifikowalne	Wydatki niekwalifikowalne

<p>Podziałanie 7.2.3 Regionalny transport kolejowy</p>	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach działania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika, w zakresie zgodnym z właściwymi przepisami dotyczącymi pomocy publicznej, mającymi zastosowanie w ramach poddziałania</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki na zakup środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych (infrastruktura informatyczna): <ul style="list-style-type: none"> ➤ oprogramowanie: <ul style="list-style-type: none"> – wydatki na pokrycie kosztów stworzenia i zakupu oprogramowania, wydatki na wdrożenie oprogramowania – wydatki na rozbudowę istniejącego oprogramowania oraz jego skonfigurowanie z wdrażanym w ramach projektu oprogramowaniem (jeśli jest to niezbędne do efektywnej realizacji projektu) – wydatki na pokrycie kosztów prac i opłat instalacyjnych, konfiguracyjnych i optymalizacyjnych, w tym w zakresie zapewnienia dostępu do sieci Internet – wydatki na budowę lub rozbudowę w istniejących ośrodkach przetwarzania danych zabezpieczeń logicznych (firewall, systemy IDS, IPS) – wydatki na zakup narzędzi warstwy programowej niezbędnych dla zapewnienia bezpieczeństwa przesyłanych informacji, identyfikacji osób (np. elektronicznego poświadczania tożsamości) ➤ sprzęt informatyczny: <ul style="list-style-type: none"> – wydatki na zakup lub leasing i dostawę sprzętu informatycznego – wydatki na zakup infrastruktury na potrzeby archiwizacji i przechowywania danych cyfrowych (w tym: serwery, macierze dyskowe, oprogramowanie) – wydatki na zakup narzędzi warstwy sprzętowej niezbędnych w szczególności do zapewnienia bezpieczeństwa przesyłanych informacji, identyfikacji osób (np. elektronicznego poświadczania tożsamości) ➤ sprzęt oraz narzędzia na potrzeby organizacji i koordynacji rozkładów jazdy, informowania pasażerów, tworzenia systemów opłat za przewozy, tworzenia systemu zarządzania obiektami typu parkingi Park&Ride (Parkuj i Jedź) oraz węzły przesiadkowe, budowanymi na trasach Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej (SKA) • wydatki na zakup robót i materiałów budowlanych, z tym że koszt robót budowlanych 	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • wydatki ponoszone w fazie eksploatacji inwestycji, w tym wydatki na bieżące utrzymanie utworzonej infrastruktury i sprzętu, • wydatki na zakup środków transportu lub sprzętu ruchomego związanego z utrzymaniem stanu i obsługi infrastruktury/efektów inwestycji po realizacji projektu, • wydatki na prace remontowe.
---	--	---

	<p>maksymalnie do 50% wydatków kwalifikowalnych w projekcie</p> <ul style="list-style-type: none"> koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 7.3 w wysokości 3% bezpośrednich wydatków kwalifikowalnych projektu, w tym również wydatki związane z działaniami informacyjnymi i promocyjnymi dotyczącymi oferty integracji transportu kolejowego z innymi środkami transportu zbiorowego objętej zakresem projektu, ukierunkowane bezpośrednio na odbiorców tej oferty, w tym np.: <ul style="list-style-type: none"> koszty utworzenia i/lub rozbudowy platformy / strony internetowej projektu, koszty przygotowania oraz dystrybucji materiałów informacyjnych i promocyjnych, <p>koszty przygotowania oraz realizacji kampanii informacyjno-promocyjnej, w tym medialnych.</p>	
	Wydatki kwalifikowalne	Wydatki niekwalifikowalne
Podziałanie 7.2.4 Infrastruktura dla obsługi podróżnych - SPR	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach podziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1- 7 Podręcznika,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla podziałania:</p> <ul style="list-style-type: none"> wydatki związane z realizacją inwestycji w zakresie budowy, rozbudowy i przebudowy punktowej infrastruktury transportu zbiorowego służącej obsłudze podróżnych korzystających z kolei, uwzględniając potrzeby osób niepełnosprawnych, wydatki na przebudowę infrastruktury technicznej kolidującej z inwestycją, w tym m.in.: linii elektroenergetycznej, teletechnicznej, kanalizacji sanitarnej, sieci gazowej, ciepłowniczej, wodociągowej, urządzeń wodnych melioracji, urządzeń podziemnych specjalnego przeznaczenia, jeśli zgodnie z obowiązującym prawem przywrócenie poprzedniego stanu lub dokonanie zmiany należy do beneficjenta, inwestycje w inne elementy infrastruktury, tj. niesłużącej obsłudze podróżnych mogą być kwalifikowalne wyłącznie w zakresie niezbędnym do właściwego wykonania robót dotyczących infrastruktury transportu publicznego i uzasadnionych z punktu widzenia technologicznego. Oznacza to, że bez wykonania takich robót nie jest możliwe wykonanie realizowanej inwestycji zgodnie z zasadami sztuki budowlanej lub inżynierskiej i jej odbiór przez odpowiedni urząd wydający zgodę na użytkowanie), wykonanie przyłączy dla niezbędnych mediów pod warunkiem, że koszty te są ponoszone przez beneficjenta lub nie ma on prawnej możliwości ich odzyskania, opłaty administracyjne i inne niesklasyfikowane wydatki związane z inwestycją, w tym opłaty poniesione na przyłączenie do sieci elektroenergetycznej, wodnej, kanalizacyjnej telekomunikacyjnej lub gazowej, jeżeli są niezbędne z punktu widzenia realizacji projektu i zostały rzeczywiście i ostatecznie poniesione przez beneficjenta (przy czym opłaty te nie są 	<p><u>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla podziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> wydatki na prace remontowe, wydatki na infrastrukturę poza obszarem dworca, przystanku kolejowego, parkingu Parkuj&Jedź, która nie służy bezpośrednio podróżnym korzystającym z połączeń kolejowych na linii, którą obsługuje dworzec lub przystanek kolejowy lub parking Parkuj&Jedź, wydatki ponoszone w fazie eksploatacji inwestycji, obejmujące tzw. wydatki operacyjne, wydatki na zakup środków transportu lub sprzętu ruchomego związanego z utrzymaniem stanu i obsługi infrastruktury po realizacji projektu, wydatki na bieżące utrzymanie infrastruktury, wydatki na budowę / przebudowę /

	wnoszone na rzecz beneficjenta lub podmiotu uprawnionego do ponoszenia wydatków w ramach projektu),	modernizację / rozbudowę lub remont dróg, <ul style="list-style-type: none"> wydatki na zakup sprzętu służącego do realizacji projektu; koszty pośrednie.
OŚ PRIORYTETOWA 12. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA		
Działanie 12.1 Infrastruktura ochrony zdrowia		
	Wydatki kwalifikowalne	Wydatki niekwalifikowalne
12.1.1 Strategiczna infrastruktura ochrony zdrowia w regionie	<p><u>Katalog wydatków kwalifikowalnych w ramach poddziałania obejmuje w szczególności:</u></p> <p>A. wydatki wynikające z rodzaju projektu uwzględnione w rozdziałach 1-7 Podręcznika,</p> <p>B. wydatki specyficzne dla poddziałania:</p> <ul style="list-style-type: none"> wydatki związane z budową/przebudową/modernizacją obiektów infrastruktury ochrony zdrowia, wydatki na zakup lub leasing wyrobów medycznych w rozumieniu Ustawy o wyrobach medycznych (Dz. U. z 2015, poz. 876 ze zm.) - za wyjątkiem wyrobów jednorazowych, wydatki na zakup lub leasing wyposażenia wyrobów medycznych w rozumieniu Ustawy o wyrobach medycznych (Dz. U. z 2015, poz. 876 ze zm.), wydatki związane z instalacją i uruchomieniem wyrobów medycznych, sprawdzeniem poprawności ich działania, przeprowadzeniem wymaganych w przepisach prawa testów odbiorczych/pomiarów i przeglądów kontrolnych, szkoleń z zakresu obsługi wyrobów medycznych, opłata za złożenie wniosku o wydanie opinii lub za złożenie wniosku o zmianę opinii o celowości inwestycji (w zależności od tego, która dotyczy projektu), o której mowa w Ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. 2004 poz. 2135 z późn. zm.) - o ile dotyczy, wydatki w zakresie termomodernizacji obiektu infrastruktury ochrony zdrowia – wyłącznie jako element szerszego projektu, 	<p>Katalog specyficznych wydatków niekwalifikowalnych dla poddziałania obejmuje w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> wydatki nieuzasadnione w świetle zapisów właściwej mapy potrzeb zdrowotnych, bieżące naprawy/remonty obiektów infrastruktury ochrony zdrowia, naprawy/remonty wyrobów medycznych i wyposażenia wyrobów medycznych w rozumieniu Ustawy o wyrobach medycznych (Dz. U. z 2015, poz. 876 ze zm.), wydatki związane ze szkoleniami, za wyjątkiem szkoleń z zakresu obsługi wyrobów medycznych, w przypadku projektów z zakresu kardiologii niekwalifikowalne są wydatki związane z:
12.1.2 Regionalna infrastruktura ochrony zdrowia		
12.1.3 Infrastruktura ochrony zdrowia o znaczeniu subregionalnym – SPR		
12.1.4		

<p>Infrastruktura ochrony zdrowia o znaczeniu subregionalnym – ZIT</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wydatki w zakresie IT (oprogramowanie, sprzęt) – wyłącznie jako element szerszego projektu, • wydatki związane z infrastrukturą wspólną i towarzyszącą (apteki szpitalne, pomieszczenia administracyjne, recepcje, korytarze, drogi wewnętrzne, parkingi wewnętrzne, odnawialne źródła energii, itp.) - wyłącznie jako element szerszego projektu, • koszty pośrednie, o których mowa w podrozdziale 7.3 w wysokości do 0,5% bezpośrednich wydatków kwalifikowalnych projektu. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zwiększeniem liczby pracowni lub stołów hemodynamicznych ➤ wymianą stołu hemodynamicznego - chyba, że taki wydatek zostanie uzasadniony stopniem zużycia urządzenia • w przypadku projektów z zakresu onkologii niekwalifikowalne są wydatki związane z: <ul style="list-style-type: none"> ➤ zwiększeniem liczby urządzeń do Pozytonowej Tomografii Emisyjnej (PET), ➤ wymianą urządzeń do Pozytonowej Tomografii Emisyjnej (PET) - chyba, że taki wydatek zostanie uzasadniony stopniem zużycia urządzenia, ➤ zakupem dodatkowego akceleratora liniowego do teleradioterapii, za wyjątkiem zakupu 1 dodatkowego akceleratora w Nowym Sączu, ➤ wymianą akceleratora liniowego do teleradioterapii – chyba, że taki wydatek zostanie uzasadniony stopniem zużycia urządzenia, w tym w szczególności gdy urządzenie ma więcej niż 10 lat.
---	--	---

